

Kristin Strandheim

«Viss de e andre fålk som ikke sjønne sæ like my på de, så kainn vi snakk meir sånn tradisjonell trøndersk»

En sosiolingvistisk studie av registervariasjon hos ungdom fra flerkulturelle miljøer i Trondheim.

Masteroppgave i nordisk språkvitenskap

Veileder: Stian Hårstad

Trondheim, november 2018

Kristin Strandheim

**«Viss de e andre fålk som ikke sjønne sæ
like my på de, så kainn vi snakk meir
sånn tradisjonell trøndersk»**

En sosiolingvistisk studie av registervariasjon hos ungdom fra flerkulturelle miljøer i Trondheim.

Masteroppgave i nordisk språkvitenskap
Veileder: Stian Hårstad
Trondheim, november 2018

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for språk og litteratur

SAMMENDRAG

Hovedmålet med denne studien har vært å få tilgang til ulike registerrealiseringer hos et utvalg ungdommer fra flerkulturelle miljøer i Trondheim. Jeg har gjennomført en kontrastiv analyse av språkbruk i to ulike situasjoner, og ut fra dette redegjort for hvordan ulike særtrekk i ulik grad kan betegnes som karakteristikum ved en multietnolektisk stil fra Trondheim. Opptakene ble gjort i én kontekst hvor ungdommene hadde en gruppesamtale alene, og én kontekst hvor forsker var til stede og gjennomførte mer formelle individuelle intervju.

Jeg har funnet hyppig bruk av både direkte og indirekte lån. Leksemene er i hovedsak adjektiver og interjeksjoner, er ofte invektiv og flere av dem har opphav fra kurdisk og tyrkisk språk. Diskursmarkøren «wallah» brukes hyppig, og mye tyder på at den har gjennomgått en form for grammatikalisering. «Wallah»s nye funksjoner synes å være tett knyttet opp mot det opprinnelige proposisjonelle innholdet. Diskursmarkørene «æ sværge» og «helt æli» deler mange av de samme interaksjonelle funksjonene.

Jeg har også funnet eksempler på manglende subjekt–verb-inversjon i gruppesamtalene. Jeg argumenter for at dette ikke er en innlærerfeil hos enkelte av informantene, og for at ytringene med XSV-struktur er knyttet til kontekstuellet betinget variasjon på både et lingvistisk og et interaksjonelt nivå. Prosodisk synes det å være forskjeller i både trykk, lyder og rytme, noe som resulterer i en form for «stakkato» prosodi i gruppesamtalene. Mye tyder på at prosodien har en affektiv tilknytning, og det rapporteres om en likhet med kurdisk prosodi. Også informanter med helnorsk familiebakgrunn tar i bruk talestilen.

To funn kan, på grunn av lav forekomst og manglende rom for analyse, ikke definitivt betegnes som en del av en multietnolektisk stil. Det første er at bruken av «sånn» synes å gå utenfor ordets tradisjonelle funksjoner, og det andre er avvikende genusmarkering i form av at maskulint determinativ noen steder brukes der hvor man i trondheimsmål ville forventet en feminin form.

I avhandlingen har jeg også sett på bruk og bortfall av trekk fra mer tradisjonelle, lokale varianter. Noen trekk, som gjennomgår en språkendring også hos andre unge trondheimere, synes å være signifikant mer utbredt blant mine informanter. Ved en samlet vurdering av de leksikalske, diskursive, syntaktiske, morfologiske og prosodiske trekkene mener jeg at jeg med rimelig sikkerhet kan konkludere med at multietnolektisk stil er en del av disse ungdommenes registervariasjon.

ABSTRACT

The main goal of this master thesis have been to get access to different register realisations in a sample of youth from multicultural parts of Trondheim. I have conducted a contrastive analysis of language use in two different situations, and through this shown how different language features, to a varying degree, can be seen as characteristics of a multiethnolectal style from Trondheim. The recordings were made in one context where the youths had a group conversation alone, and one context where I was present and conducted more formal individual interviews.

I have found a frequent use of both direct and indirect loans. The lexemes are mainly adjectives and interjections, are often invectives and several of them originate from Kurdish and Turkish language. The discourse marker «wallah» is used frequently, and much indicates that it has undergone some form of grammaticalization. «Wallah»'s new features appear to be closely linked to the original propositional content. The discourse markers «æ sværge» (I swear) and «helt æli» (totally honest) share many of the same interactive functions.

I have also found examples of non-inversion in the group conversations. I argue that it is not a second language learning-error, and that the utterances with XSV structure are linked to contextual variation on both a linguistic and an interactive level. Prosodically, there appear to be differences in both pressures, sounds and rhythms, which results in a form of «stakkato» prosody in the group conversations. There are many indications of the prodosy having an affective connection, and a similarity to Kurdish prosody is reported. Also, informants with a Norwegian family background uses the speech style.

Due to the low occurrence and lack of room for analysis, two of the discoveries cannot be described as a definite part of a multiethnolectal style. Firstly the use of «sånn» (such) seems to go beyond the traditional functions of the word. Secondly is some occurrences of deviant gender marking shown by masculine determinative in places where you would expect a feminine form in the Trondheim dialect.

In the thesis I have also considered the use and loss of features from more traditional local variants. Some features that undergo a change also among other youth in Trondheim seems to be significantly more extensive among my informants. In an overall assessment of the lexical, discursive, syntactic, morphological and prosodic features, I believe that I can conclude with multiethnolectal style being a part of these youth's register variations.

Takk

Først vil jeg takke informantene mine. Takk for at dere stilte opp og uredde lot meg få ta del i deres livsverden. Dere er herlige ungdommer!

Takk til veilederen min, Stian Hårstad. Takk for at du stilte krav og utfordret meg, men samtidig alltid har hatt troa på prosjektet. Jeg setter pris på at du alltid har hatt tid til en faglig prat på kontoret, og at du svarer på mail umiddelbart. Bedre veileder enn deg finnes nok ikke.

Takk Sondre. Takk for at du er deg, og at du vil leve livet ditt med meg. Takk for alle trivelige stunder, og takk for den teknologiske hjelpen.

Takk til mamma og pappa. Takk for en barndom full av kjærighet. Takk for at dere har støttet meg gjennom studiet, og spesielt takk for at dere er der når alt ikke er så enkelt.

Takk Iver og Astrid, for at dere er alt en lillesøster kunne ønsket seg.

Takk til gode venner for mange interessante samtaler rundt lunsjbordet. Takk for at dere bidro til at min tid på universitetet ble en fantastisk opplevelse. Takk også for at dere korrekturleste deler av avhandlingen.

Takk til Ismail Elmi og Muzaffer Kara for tips og hjelp i feltarbeid og oversettelser.

Innholdsfortegnelse

1 Innledning	1
1.1 Formål med oppgaven	2
2 Bakgrunn	3
2.1 Oversiktsbilde av utforskinga av fenomenet	3
2.2 Begrepsutvikling/fenomenets navn	6
3 Metode	9
3.1 Posisjonering av dette prosjektet	9
3.2 Kvalitative eller kvantitative metoder	11
3.3 Forarbeid til feltarbeid	12
3.3.1 Arena	12
3.3.2 Utvalg og kriterier	13
3.3.3 Gruppesamtalens oppsett og hensikt	14
Samtaleguide	14
3.3.4 Individuelle intervjuer	15
Fokuserte intervjuer	15
Intervjuets oppsett/intervjuguide	16
3.3.5 Spørreskjema	16
Oppsett av spørreskjema	16
3.3.6 Andre utfordringer med feltarbeid	17
3.4 Innsamling av data	18
3.4.1 Arena	18
3.4.2 Utvalg, kriterier og rekruttering	18
Mislykkede forsøk	18
Endelig rekruttering	19
3.4.3 Gruppesamtaler – gjennomføring	21
3.4.4 Individuelle intervjuer – gjennomføring	22
3.4.5 Spørreskjema – gjennomføring	23
3.4.6 Etske retningslinjer og utfordringer	24
3.4.7 Behandling av data	25
3.4.8 Lydopptak	25
3.4.9 Transkribering	26
4 Analyser	27
4.1 Informantportrett	29
4.1.1 Informantgruppe 1	29
4.1.2 Informantgruppe 2	30
4.1.3 Ekstraintervju	30
4.2 Bekrivelse av språktrekk	31
4.2.1 Leksikon	31
4.2.2 Diskursmarkører	36
4.2.3 Syntaks	42
Manglende subjekt–verb-inversjon	42
4.2.4 Morfologi	46
Genusmarkering	46
«Sånn»	47
4.2.5 Prosodi	48
4.2.6 Bruk og bortfall av trønderske særtrekk	50
Veksling mellom /ɪc/ og /ɪkə/	50
Av-palatalisering og kompromissvarianter	52

Veksling mellom /ç/ og /ʃ/.....	53
5 Oppsummering	55
5.1 Innsikter fra resultatene/Konklusjon	55
5.2 Videre forskning.....	57
Kildeliste/bibliografi.....	61
Vedlegg	65
Vedlegg 1: Samtykkeskjema.....	65
Vedlegg 2: Samtaleguide	67
Vedlegg 3: Intervjuguide – informanter med norskfødte foreldre.....	68
Vedlegg 4: Intervjuguide – informanter med utenlandskfødte foreldre	69
Vedlegg 5: Spørreskjema.....	70
Vedlegg 6: Oversikt over leksikalske enheter.....	76
Masterarbeidets relevans for lektoryrket.....	82

1 Innledning

Økt mobilitet, i tillegg til teknologiske fremskritt, har de siste tiårene bidratt til å minske avstander og øke innføringen av nye kulturuttrykk. Den økende globale mobiliteten skaper også urbane og flerkulturelle byer (Svendsen, 2015, s. 3). Videre fører dette til et økende antall språkmøter, som bidrar til mer mangfoldige språksamfunn (jf. for eksempel Coupland, 2013). Tallrike språkmøter kan i det lange løp medføre språklige endringer og innovasjoner (Hårstad, 2010, s. 222). Språkbruk blant ungdom i flerkulturelle miljøer har blitt kartlagt i store byer, med en høy andel innvandrerbefolkning og sosial lagdeling. Kartlegginger har altså blitt gjennomført i Skandinavia, i øvrige Europa og i USA (Ims, 2013, s. 41). Denne litteraturen tyder på at multietnolektisk stil har blitt en del av det språklige repertoaret hos et økende antall språkbrukere de siste årene (jf. for eksempel Quist & Svendsen, 2010).

Stian Hårstad (2010) er, fram til dette prosjektet, den eneste som har studert multietnolektisk stil blant unge trondheimere fra flerkulturelle miljøer. Han drøftet de sosiopragmatiske sidene ved ungdommenes språklige atferd, ut fra rapportering fra sine informanter. Den ene informanten sa blant annet: «dæm snakke dålier enn æ veit at dæm klare [...] plutseli høre æ at dæm snakke dåli norsk (.) og en dag snakke dæm rævva norsk» (s. 222). Hårstads informanter rapporterte om en form for kontaktindusert kodeveksling, som ut fra Hårstads funn med rimelig sikkerhet kan betegnes som en multietnolektisk stil. Hårstad måtte nøye seg med å studere den stilistiske praksisen ut fra rapporterte data om språkbruken og ikke på språkbruk per se, fordi ingen av hans informanter var villige til å demonstrere en slik språkbruk (Hårstad, 2010, s. 222-226). Funnene i Hårstads prosjekt tyder på at vanskeligheten knyttet til innsamling ligger i talestilens funksjonelle kjennetegn, og at «den trondheimske multietnolekten nærmest i sitt vesen utgjør et metodologisk problem for en språkvitenskapelig tilnærming» (Se beskrivelse av Hårstads funn i kapittel 4) (Hårstad, 2010, s. 226). Hårstad måtte altså basere sine drøftinger på en ungdomsgruppes fortellinger, fremfor studier av talestilens strukturelle trekk.

Mæhlum & Røyneland (2011, s. 81) trekker frem at multietnolektisk stil bare er én del av språkbrukerens individuelle repertoar, som et av de viktigste kjennetegnene ved talestilen. Talestilen er altså en ekspansjon av språkbrukerens repertoarmangfold, hvor språkbrukeren alternerer mellom eller kombinerer ulike språktrekk avhengig av konteksten språkbruken realiseres i (Opsahl, 2009, s. 28, Ims, 2013, s. 42). Her er vi inne på hovedfokuset i denne studien.

1.1 Formål med oppgaven

Nå har det gått noen år siden Hårstad møtte på innsamlingsvanskelighetene som er beskrevet ovenfor. Man kan derfor ikke se bort fra at talestilen eller holdningene til talestilen nå har endret seg i en retning som gjør at en innsamling vil være mulig. En lignende utvikling var tilfellet i Oslo: fra en utforsking rundt årtusenskiftet (jf. Jahnsen, 2001), hvor ingen ville demonstrere språkbruk, fram til UPUS-prosjektet, hvor flere var villige til å delta. Den overordnede målsetningen for masteroppgaven er derfor å få ungdoms registervariasjon på opptak, og ut fra det kunne utnytte den primære empirien til å se på hva som kjennetegner dette språkkontaktproduktet strukturelt. Dette vil da videre føre til en deskriptiv studie med fokus på registervariasjon.

Jeg vil forsøke å få tilgang til talestilen hos åtte ungdommer fra flerkulturelle miljøer i Trondheim ved å gjennomføre opptak i to ulike kontekster: Gruppesamtaler og individuelle intervjuer. Hovedmålet blir da å, ut fra disse språkbrukssituasjonene og en nøye kartlegging av informantenes språkbruk, få en oversikt over språklige særtrekk ved den trondheimske multietnolektiske stilen. Denne oversikten skaffer jeg ved å beskrive informantenes registervariasjon gjennom en kontrastiv analyse av de to samtalsituasjonene.

Den strukturelle, formelle, analysen av registervariasjonen vil gå ut på å finne eventuelle leksikalske, diskursive, syntaktiske, morfologiske og/eller prosodiske trekk. Jeg vil da, forutsatt at jeg får tilgang til en registervariasjon, redegjøre for hvordan disse særtrekkene i ulik grad kan ses på som en del av en multietnolektisk stil. Jeg skal også beskrive bruk og bortfall av trekk fra mer tradisjonelle, lokale varianter blant mine informanter. På bakgrunn av oppgavens omfang har jeg valgt å ha den teoretiske basisen for analysene i samme kapittel som presentasjonen av funnene, dette for å i størst mulig grad unngå gjentakelser. I kapittelet med navnet «Analyser» skal altså både teori, funn, analyser og resultater presenteres for leseren på en oversiktlig måte.

I tittelen er prosjektet betegnet som en sosiolingvistisk studie, selv om jeg ser på strukturelle trekk. Dette er fordi jeg ser på multietnolektisk stil som en stilistisk praksis som, i likhet med all annen språkbruk, er kontekstavhengig. Jeg er i gjennomføringen av prosjektet veldig opptatt av talestilens funksjonelle trekk, da jeg mener at bevisstheten rundt talestilens funksjonelle egenskaper er helt sentralt hvis man skal lykkes med å få en multietnolektisk stil på opptak. Til tross for at jeg ikke tar for meg sosiopragmatiske sider ved talestilen, så ser jeg altså den sterke tilknytningen multietnolektisk stil har til sosiale stilkonstruksjoner (Se utdyping i delkapittel 3.1).

2 Bakgrunn

2.1 Oversiktsbilde av utforskinga av fenomenet

De siste tiårene har det blitt dokumentert og undersøkt mye knyttet til multietnolektisk stil i ulike byer, og skandinaviske forskere har i det siste vært i front på dette feltet (Ims, 2013, s. 44). Kotsinas (jf. for eksempel Kotsinas, 1988) studerte allerede på slutten av 1980-tallet språkbruk blant unge i flerkulturelle miljøer i den svenske forstaden Rinkeby, og ble med det den første i Skandinavia til å beskrive en multietnolektisk stil. Til tross for at Kotsinas var tidlig ute, tok det lang tid før andre skandinaviske lingvister fulgte opp dette forskningsperspektivet (Hårstad, 2010, s. 224). Den svenske forskningen på multietnolektisk stil har tidligere vært mer omfattende og hatt et bredere perspektiv, enn forskningen i Norge og Danmark, men Norge og Danmark har fått et stort fokus på dette de siste tiårene. Det at Sverige var tidligere ute handler hovedsakelig om forskjeller i innvandringsmønster, og om at Stockholm fikk flerspråklige nabolag tidligere enn Oslo og København (Svendsen, 2010, s. 12, Quist, 2008, s. 45). Quist tok for seg dette fenomenet først i år 2000 i København, og hvis man ser bort fra en studie om leksikalske lån fra sentrale innvandrerspråk i Oslo (Aasheim, 1995), skjedde det i Norge ingen større utforskning før ved årtusenskiftet. Den største undersøkelsen i Sverige er forskningsprosjektet «Språk och språkbruk bland ungdomar i flerspråkiga storstadsmiljöer» med oppstart i 2002 (Hårstad, 2010, s. 224). I Norge er det mest omfattende prosjektet «Utviklingsprosesser i urbane språkmiljøer» (UPUS) med oppstart i 2005. Der ble det sterkeste fokuset på flerspråklighet lagt til delprosjektene fra Oslo (Se fotnote for mer info om Oslo-delen av UPUS-prosjektet)¹.

Oslo-delen av UPUS-prosjektet² består av et korpus med språkbruk fra 56 informanter mellom 13 og 19 år. Alle informantene var fra områder i Oslo med en relativt høy andel innvandrere, og alle var født og oppvokst i Oslo (Svendsen, 2010, s. 15). Metoden i mitt prosjekt er basert på innsamlingen i det prosjektet (se videre beskrivelse i kapittel 3). Målet med Oslo-delen av prosjektet var, ifølge Opsahl (2009), følgende: «The aim of the Oslo branch of this project is to investigate and describe the emergence of possible new multiethnic varieties or styles from various perspectives, both morpho-syntactic and socio-pragmatic» (s. 184). Den sosiopragmatiske forskningen på multietnolektisk stil i Norge har bidratt til viktig innsikt i interaksjonelle språkverktøy som posisjonering, selvscenesetting, stilisering og

¹ For mer info om Oslo-delen av UPUS-prosjektet, se: <https://www.hf.uio.no/iln/forskning/prosjekter/upus/>

² For oversikt over forskningsartikler basert på dette materialet, se: <https://www.hf.uio.no/iln/forskning/prosjekter/upus/publikasjoner/>

overskriding blant denne gruppen unge språkbrukere (Svendsen, 2010, s. 13). De strukturelle analysene har ført til funn av en rekke karakteristikum knyttet til denne talestilen (se oversikt over de mest markante senere i delkapittelet).

Det er fra Oslos østlige bydeler at det i størst grad er dokumentert og beskrevet multietnolektisk stil i Norge (jf. Ims, 2013, s. 60), men det finnes utenfor Oslo én masteroppgave fra Bergen (Ellingsen, 2015), og et kapittel i Hårstads (2010) allerede omtalte kartlegging av unges talemål i Trondheim. Flere av Hårstad (2010, s. 222) sine informanter tematiserte en kodeveksling som kan regnes som en «kontaktindusert nyskaping innenfor det vi tradisjonelt kaller norsk». Som nevnt tidligere var imidlertid svært få villige til å eksemplifisere eller demonstrere denne språkbruken, og Hårstad måtte derfor basere sin diskusjon av multietnolektisk stil på rapporterte data (Hårstad, 2015, s. 225). Ut fra sin innsamling gjennomførte Hårstad en sosiopragmatisk analyse av multietnolektisk stil i Trondheim, og står til nå som den eneste som har utforsket fenomenet blant trønderske språkbrukere. Hårstads mest sentrale funn er beskrevet i analysekapittelet (jf. kapittel 4).

Jeg skal, som nevnt i innledningen, ikke se på sosiopragmatiske sider ved denne talestilen, til tross for at jeg i mitt datamateriale har mange spennende funn knyttet til dette. Fokuset vil ligge på strukturelle trekk (se utdyping i delkapittel 3.1), og jeg velger derfor å presentere noen hovedfunn knyttet til dette fra Oslo. Mæhlum og Røyneland (2011) har oppsummert de mest påfallende særtrekkene og sentrale studier om multietnolektisk stil i Oslo på følgende måte:

- Frekvent bruk av innlånte leksikalske enheter fra sentrale innvandrerspråk, som for eksempel arabisk, berbisk, kurdisk og urdu (Opsahl, Røyneland & Svendsen 2008)
- Frekvent bruk av bestemte diskursmarkører, framfor alt «wolla» (opprinnelig arabisk «jeg sverger ved Allah») (Opsahl 2009 a&b)
- Genusforenkling (Opsahl 2009a)
- Brudd med V2-regelen (dvs. Ikke-inversjon) (t.d. «egentlig *alle kan bidra*» vs. «egentlig *kan alle bidra*») (Opsahl 2009a, Opsahl & Nistov 2010)
- Avvikende intonasjon og trykkfordeling (Svendsen & Røyneland 2008, Mæhlum & Røyneland, 2011, s. 80)

Det er også funnet at disse strukturelle trekkene, hvor flertallet av disse språkmøterresultatene er påvist også i Sverige og Danmark, kan tilbakeføres til flere språk. Flere steder er proveniensen til interferensen ikke identifiserbar (Hårstad, 2010, s. 223). I det miljøet jeg har studert i Trondheim, synes kurdisk å være det mest sentrale påvirkningsfaktoren, noe som også tematiseres av flere informanter.

Som nevnt i innledningen, er noe av det mest relevante i undersøkningen av multietnolektisk stil at denne språkbruken bare er én del av språkbrukerens individuelle repertoar, og at språkbrukeren ved siden av denne talestilen snakker den «tradisjonelle»

norske dialekten fra området, uten betydelige innlærerfeil (Mæhlum & Røyneland, 2011, s. 81). I Oslo fant de at miljøene er «preget av sterk inter- og intra-individuell variasjon og heterogenitet, og at ungdommene behersker et vidt språklig repertoar der man alternerer mellom eller kombinerer tradisjonelle østkanttrekk, vestkanttrekk og såkalte multietnolektiske trekk» (Ims, 2013, s. 42). Dette betyr altså at talestilen, som for lekfolk nok synes å være preget av forenkling og innlærerfeil, egentlig er en del av en ekspansjon av språkbrukerens repertoarmangfold (Opsahl, 2009, s. 28).

Hvis man ser på oppsummeringen av de mest markante strukturelle trekkene ved multietnolektisk stil i Oslo, ser man at de i stor grad sammenfaller med typiske trekk hos de som holder på å lære seg norsk som sitt andrespråk. Det er imidlertid noen signifikante forskjeller det er nødvendig å spesifisere: Innlærervarieteter inneholder et idiosynkratisk element knyttet til hvilken språkinnlærer det er snakk om, og hvor langt hen er kommet i språklæringsprosessen. Innlæreren kan også møte på begrensinger fordi hen sitt norskspråklige repertoar (foreløpig) mangler nødvendige ressurser knyttet til enkelte situasjoner. Multietnolektisk stil er på sin side en utvidelse av hens språklige repertoar. Stilen er gjerne knyttet til spesifikke kontekster/praksiser, og gjerne til en avgrenset ungdomsgruppe. Den er en feltspesifikk form med ulik verdi i ulike kontekster (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 111).

Et annet relevant funn knyttet til multietnolektisk stil er at talestilen også benyttes av ungdommer som har helnorsk familiebakgrunn, og som ikke snakker noe minoritetsspråk (Mæhlum & Røyneland, 2011, s. 81). Blant mine informanter strekker Amanda og Elisabeth seg over en sosial grense, og tar til seg en praksis som konnoterer en etnisitet de selv ikke tilhører, ved bruken av multietnolektisk stil. Rampton (1999) beskriver dette fenomenet, som han har gitt navnet «(code)-crossing» (overskriding på norsk), på følgende måte: «a range of ways in which people use language and dialect in discursive practice to appropriate, explore, reproduce, or challenge influential images and stereotypes of grounds that they don't themselves (straightforwardly) belong to» (Rampton, 1999, s. 421). I UPUS-prosjektet fant de at bruken av diskursmarkøren «wallah» var det eneste språktrekket som kunne knyttes eksklusivt til språkbrukere med utenlandskfødte foreldre (Opsahl, 2009, s. 43). Det samme finner jeg i denne studien. Det vil altså i analysen av dette materialet bli tydelig at informanter med helnorsk familiebakgrunn bruker denne talestilen på lik linje med informanter med utenlandskfødte foreldre. Det at også majoritetsspråklige ungdommer tar i bruk en slik talestil, i enkelte kontekster, kan løftes fram som et av hovedargumentene for at vi her snakker om en multietnolektisk stil, og ikke en manglende norskkompetanse (Ims, 2013, s. 43).

Opsahl (2009, s. 18) var tydelig på at innsikten fra studier fra Sverige og Danmark var uvurderlig i deres arbeid i Oslo, men at resultatene ikke nødvendigvis har en direkte overføringsverdi til norske forhold. Opsahl trekker frem tre årsaker til dette: For det første, har vi et ulikt forhold til standardspråk, og om det i det hele tatt finnes et standardspråk i Norge er uavklart. Ims (2013, s. 62) mener imidlertid at karakteristikum og betegnelser knyttet til multietnolektisk stil antyder et nærvær av en nøytral standard, og spår ved det at slike nye språklige praksiser kan være med på å kaste lys over den norske standardspråkdebatten. For det andre, er det ulike holdninger til språklig variasjon, da det i Norge tradisjonelt er funnet en større åpenhet for bruk av dialekter i de fleste kontekster. Den tredje årsaken til at forskningen fra Sverige og Danmark ikke har direkte overføringsverdi til Norge, er at migrasjonsmønstrene har vært annerledes, og innvandringen til Norge kom senere (Opsahl, 2009, s. 18).

Jeg stiller meg bak Opsahls argumenter og kommer derfor til gjøre eventuelle sammenligninger med forbehold om dette. Videre må jeg understreke at funnene i Oslo heller ikke har direkte overføringsverdi til min studie. Det er mellom Oslo og Trondheim forskjell på migrasjonsmønstre, og det er bydelsforskjeller mellom den østlige delen av Oslo og mitt studieområde. Verdtilskrivningene i Oslo og Trondheim er ulike (jf. Hårstad & Opsahl, 2013, s. 111), noe som kan bety at talestilen utvikler seg i ulikt tempo, og at det kan kreve ulike tilnæringsmåter. Den største forskjellen ligger imidlertid i at multietnolektisk stil i Oslo og i Trondheim vil høres forskjellig ut, da jeg studerer brukere av trondheimsmål. Jeg kan ikke ut fra funnene i Oslo vite hvordan multietnolektisk stil i Trondheim høres ut, eller om den har de samme særtrekkene. Jeg fant imidlertid syntaktiske, leksikalske, diskursive, morfologiske og prosodiske likhetstrekk med funnene i Oslo. I tillegg fant jeg trekk knyttet direkte til trøndersk, noe som ikke ville vært mulig dersom jeg hadde basert meg utelukkende på funnene fra Oslo, og lett med utgangspunkt i dem.

2.2 Begrepsutvikling/fenomenets navn

Det eksisterer en rekke faglingvistiske termer på det fenomenet jeg i denne oppgaven velger å kalle multietnolektisk stil. De ulike faglingvistiske termene er ofte knyttet til den enkelte forskerens metodologiske og teoretiske ståsted (Ims, 2013, s. 44). En beskrivelse av begrepet er derfor på sin plass. Det er ingen konsensus blant lingvister rundt hva man skal kalle denne språkbruken, og begreper som *multietnolekt* (se for eksempel Quist, 2000, s. 188, Clyne, 2000, Bodén, 2010, s. 65, Hansen og Pharao, 2010, s. 80), *multietnolektisk stil* (se for eksempel Svendsen & Røyneland, 2008, s. 64, Opsahl, 2009, s. 22, Hårstad, 2010, s. 223),

late modern urban speech styles, multiethnic youth language (se for eksempel Aarsæther, 2010, s. 111, Källström, 2010, s. 142) og *contemporary urban vernaculars* (se for eksempel Rampton, 2015, s. 43) er alle i bruk (Ims, 2013, s. 43). I den følgende drøftingen av mitt begrepsvalg deler jeg multietnolektisk stil inn i «multietno», «lekt» og «stil». Det vil i det følgende bli tydelig at alle disse bestanddelene har utfordringer, men da jeg skal beskrive en rekke språktrekk i denne oppgaven, er jeg avhengig av å avgrense fenomenet innenfor en gitt størrelse. Da er det også nyttig å gi språkfenomenet et navn (Opsahl, 2009, s. 21). Det er viktig å understreke at jeg ikke synes begrepet jeg bruker er fullstendig dekkende. Jeg ser at jeg med denne begrepsbruken risikerer å knytte elementer opp mot talestilen, som kan resultere i at knytningen blir for bastant eller unøyaktig.

Begrepet multietnolekt ble tidlig brukt av Clyne (2000) og Quist (2000, s. 188), for å i begrepsbruken kunne favne det etniske mangfoldet som ligger bak dette fenomenet (Svendsen, 2015, s. 8). «Multi» ble tatt med i begrepet for å definere at det ikke er snakk om en etnolekt, som ofte er knyttet til en enkelt folkegruppe (Quist, 2008, s. 44). Kritikken mot dette ligger hovedsakelig i at fenomenet ikke bare har å gjøre med fleretnisitet, og at det kan bidra til å opprettholde skillet mellom «oss» og «dem» (Svendsen, 2015, s. 8). Jeg mener imidlertid at tillegget multi, som kommer fra latinsk og betyr mye, nettopp bidrar til inntrykket av at alle etnisiteter, inkludert majoritetsetnisiteten, blir inkludert i begrepet.

Ved å legge til lekt-suffikset bidrar man til å trekke inn de positive verdimeslige konnotasjonene som gjerne følger med suffikset (Opsahl, 2009, s. 22). En fare ved bruk av «lekt» er at fenomenet kan framstå som for homogent, og da som en absolutt kategoriserbar og entydig avgrensbar enhet. Man risikerer altså at talestilen framstår som en spesifikk, fiksert måte å snakke på, og at fokuset på variasjon faller bort (Svendsen, 2015, s. 8). Ved at multi er lagt til, letter man denne utfordringen litt, da ordet i seg selv vekker konnotasjoner til heterogenitet. En annen utfordring ved bruk av «lekt» er at det bidrar til å fremstille fenomenet som en motsetning til en mer standard «lekt», eventuelt som en betydelig annerledes talestil. Dette er problematisk da vi vet at også språkbrukere fra majoritetsbefolkningen bruker denne talestilen, og at den brukes som en del av et større register (Quist, 2008, s. 44). Det vil tydeliggjøres i oppgaven at denne talestilen er en del av et større register, og at språkbrukere med helnorsk familiebakgrunn også bruker denne varieteten. Jeg velger imidlertid uansett å inkludere «lekt»-suffikset, da det innehar positive konnotasjoner som kan bidra til at denne talestilen med tid blir ansett like positivt som tradisjonelle norske dialekter.

Stilbegrepet blir ansett for hensiktsmessig, fordi det sørger for at fokuset ikke bare blir liggende på strukturelle trekk, ved at den sosiale betydningen trekkes inn (Ims, 2013, s. 44). Stilbegrepet har en dobbel betydningsverdi fordi det både forteller at talestilen er en del av et større språklig register, og at talestilen samtidig kan benyttes som en del av en sosial stilkonstruksjon (Opsahl, 2009, s. 23). Til tross for at jeg analyserer strukturelle trekk, ser jeg på det sosiale perspektivet som svært relevant i denne talestilen, og velger derfor å inkludere stilbegrepet.

3 Metode

Metode er en av fellesnevnerne for alle vitenskapelige studier. Til tross for et stort metodemangfold, og ulik vektlegging av metodologiske refleksjoner, vil metoden uansett være til stede i enhver studie (Hårstad, Lohndal & Mæhlum, 2017, s. 127). Tydelige refleksjoner kan bidra til å styrke forskningsprosjekter betydelig, og Hårstad et al. (2017, s. 133) formulerer det på følgende måte: «[...] å gjøre eksplisitte refleksjoner om metodevalg vil bidra til større reliabilitet i forskningen. Det gjør også forskningsarbeidet mer transparent [...]». Det vil i det kommende metodekapittelet bli tydelig at metode vil være svært sentralt i denne studien. Dette hovedsakelig fordi det er utført en betydelig mengde forarbeid til feltarbeidet, og fordi måten feltarbeidet ble gjennomført på, var avgjørende for selve språkfunnene.

Mer generelle metodologiske refleksjoner rundt den teoretiske overbygningen for metodevalgene vil ikke få plass i denne studien, grunnet oppgavens omfang. Fokuset vil ligge på metode, da altså på den konkrete fremgangsmåten brukt for å finne svar på mine forskningsspørsmål. Hvilke forskningsstrategier jeg mener er mest hensiktsmessige for å få tilgang til kunnskap om multietnolektisk stil, vil uansett tydeliggjøres gjennom dette kapittelet.

Innen språkvitenskapen blir metodevalg og forskningsstrategier påvirket av hvilket språkfenomen man skal se på. Studier knyttet til multietnolektisk stil blir preget av at denne stilistiske praksisen bare oppstår i enkelte kontekster, og dette premisset for å «finne» talestilen har da også lagt grunnlaget for metodevalgene i denne studien.

Et forskningsprosjekt burde samtidig være preget av pålitelighet, gyldighet og generaliserbarhet. Dette betyr at prosjektet skal være preget av en intern logikk/sammenheng gjennom hele forskningsprosjektet, en logisk sammenheng mellom problemstilling, utforming og funn, og relevans utenfor de spesifikke informantene/enhetene som er undersøkt (Tjora, 2017, s. 231). Et eksempel er at selv om det er informantens subjektive meninger vi får presentert i de individuelle intervjuene, betyr ikke det at dataen ikke kan brukes «for å forstå sammenhenger utover informantene som individer» (Tjora, 2017, s. 115).

3.1 Posisjonering av dette prosjektet

Penelope Eckert (2012, s. 87) har i nyere tid delt de analytiske metodene innen sosiolingvistik inn i tre bølger. Det er ikke rom for å beskrive de tre analytiske praksisene i full bredde i denne oppgaven, men interesserte lesere kan se en utfyllende beskrivelse i

Eckerts artikkel fra 2012. Grunnen til at jeg trekker inn Eckerts bølgemetafor, er at den belyser det faktum at endringene innen sosiolingvistikken ikke er representert ved klare brudd i forskningstradisjonen, og at det derfor finnes mange studier, slik som denne, med innslag fra flere analytiske praksiser.

I likhet med Oslo-delen av UPUS-prosjektet gjennomfører jeg ikke en rendyrket praksistilnærming. Dette hovedsakelig fordi det er nødvendig å «etablere en viss empirisk basis for hva vi kunne forvente å finne i det urbane multietniske landskapet» før en praksistilnærming er gjennomførbar (Opsahl, 2009, s. 19). Det blir derfor nødvendig å bruke en form for varietetstilnærming. Denne varietetstilnærmingen er imidlertid ikke den samme som den mer klassiske varietetstilnærmingen. I denne studien kan jeg ikke ta utgangspunkt i veldig begrensende variabler, fordi vi enda ikke er sikre på hvilke språklige variabler som kjennetegner multietnolektisk stil i Trondheim. Quist (2008, s. 44) er tydelig på at hvis man skal forstå og beskrive dette fenomenet, er det nødvendig med både et variasjonsperspektiv og et praksisperspektiv. Tilnæringsmåten i denne studien blir da, i likhet med Oslo-delen av UPUS-prosjektet, en plass midt imellom en praksistilnærming og en variasjonstilnærming. Ved gjennomføringen av gruppesamtale, individuelle intervju og spørreskjema er hovedmålet å få en oversikt over språklige særtrekk ved denne stilistiske praksisen (Opsahl, 2009, s. 19).

Språksyn og -holdninger er imidlertid relevant innen enhver stilistisk praksis, og jeg vil derfor også ha et sekundært mål om å samle data knyttet til dette (Opsahl, 2009, s. 20). Jeg er enig med Quist og Opsahl i at hvis man skal få en fullstendig forståelse av multietnolektisk stil, er det nødvendig å se på begge disse aspektene, men på grunn av plasshensyn er analyser knyttet til språksyn og talestilens funksjonelle egenskaper begrenset i denne studien. Materialet knyttet til språksyn og talestilens funksjonelle egenskaper blir altså ikke analysert i denne studien, men det er uansett relevant å se på dette, da det sosiale, funksjonelle aspektet ved multietnolektisk stil er sentralt.

Da vi har begrenset informasjon om de formelle særtrekkene knyttet til multietnolektisk stil i Trondheim, blir en induktiv tilnærming mest hensiktsmessig. Jeg vil dermed finne og analysere språklige fenomener jeg ikke hadde kjennskap til på forhånd. Med en induktiv tilnærming til problemstillingen er det nødvendig å ta forholdsregler som sørger for at dataene/observasjonene fra/av informantene kan brukes i en konklusjon eller generalisering. Altså må funn i studien være mulig å knytte opp mot en større mengde språkbrukere, og dermed må informantene kunne stå som representanter for denne gruppen (se utdyping i delkapittel 3.2 og 3.3.2) (Hårstad et al., 2017, s. 166).

Denne studien posisjonerers også innenfor et folkelingvistisk og emisk perspektiv. Dette hovedsakelig fordi jeg i det individuelle intervjuet ønsker å få frem informantenes egne refleksjoner rundt den multietnolektiske stilen, og derfor må ha en begrepsbruk tilpasset lekfolk i innsamlingen (Ims, 2013, s. 40). Ved å unngå språkvitenskapelige begreper og uttrykk sikrer man at informantene forstår hva de blir spurt om (Ims, 2013, s. 53). Da jeg ikke går dypt inn i sosiopragmatiske sider ved talestilen, er dette perspektivet ikke fremtredende, men det er relevant blant annet i deler av feltarbeidet.

Når man som i denne studien benytter stilbegrepet, er en sosialkonstruktivistisk tilnærming til språk sentralt. Det betyr at jeg mener at en språkbruker til enhver tid har en rekke språklige repertoarer til rådighet, og at man veksler på bruken av disse ut fra hvilken situasjon språkbrukeren tilpasser seg til (Ims, 2013, s. 43). Dette konstruktivistiske synet er videre knyttet tett opp mot de registervekslingene jeg i analysedelen argumenterer for at informantene gjennomfører i sin språklige produksjon.

3.2 Kvalitative eller kvantitative metoder

Hårstad, Londahl og Mæhlum (2017, s. 53) forklarer at forholdet mellom kvalitativ og kvantitativ metode ikke kan ses på som «en klar dikotomi», men i stedet må ses på som «to idealiserte ytterpunkter på en kontinuerlig skala». Denne studien plasserer seg, i likhet med andre studier, et sted i spenningsforholdet mellom kvalitative og kvantitative studier. Jeg plasserer min egen studie godt inn på det kvalitative området, men det kvantitative kan uansett ikke sies å være ubetydelig. I den følgende beskrivelsen av kvalitative og kvantitative innslag og valg i studien, tillater jeg meg å beskrive kvalitativ og kvantitativ metode i et mer idealtypisk perspektiv. Dette hovedsakelig for å begrense omfanget av beskrivelsen, men også for å lettere synliggjøre metodevalgenes «tilhørighet».

Det skal plukkes ut åtte informanter, og deres språkbruk skal analyseres nøye. I kvalitative studier, som denne, går man som regel i dybden med få, nøye utvalgte, informanter (Tjora, 2017, s. 40). Det er i kvalitative studier interessant å observere de nøye utvalgte språkbrukerne i en gitt kontekst, og deretter forsøke å forstå sammenhengen mellom konteksten og språkbrukernes stilistiske praksis. Jeg skal se på fenomenets kvaliteter, framfor å kvantifisere ulike aspekter ved det. Informantene settes inn i to spesifikke kontekster, og deres språkbruk analyseres ut fra dette. Ved denne observasjonen og datainnsamlingen forsøker jeg til sist å sørge for at funnene er generaliserbare, og dermed kan si noe om språkbrukere som ikke er med som informanter i studien. Til tross for at dette er en klar kvalitativ tilnærming, forsøker altså studien å strekke seg utenfor de spesifikke informantene,

og det kvantitative er derfor ikke ubetydelig i studien. Fog (1996) mener at dersom man har nøye utvalgte informanter, kan man snakke om en «kvalitativ ikke-statistisk representativitet» (Fog, 1996, s. 204). En kvalitativ studie kan være teoretisk interessant også utover de individene som er undersøkt, fordi den «synliggjør hvilke mekanismer som kan være bestemmende for enkeltindividers språklige atferd» (Akselberg & Mæhlum, 2008, s. 78).

I en typisk kvantitativ tilnærming forsøkes det å finne mønstre, som er statistisk representative, ut fra en stor mengde innsamlet materiale (Hårstad et al., 2017, s. 54). Det er fullt mulig å ha en slik klar kvantitativ tilnærming til deler av forskningen på multietnolektisk stil, men i denne studien er det ikke gjennomførbart. En tilnærming som beskrevet ovenfor krever et større innsamlet materiale, og innenfor rammene av denne studien ville det ikke vært mulig. I og med at det ikke tidligere er gjort funn av multietnolektisk stil i Trondheim, var det, som nevnt ovenfor, helt nødvendig å gjennomføre en feltstudie med et klart eksplorativt design. Min mening er, til tross for min utforskende, kvalitative tilnærming, at en studie med en mer overordnet kvantitativ tilnærming kan bidra til en enda større innsikt i multietnolektisk stil. Det kunne for eksempel vært interessant å se en slik kvantitativ tilnærming i en sammenligning av funnene fra Oslo, Bergen og Trondheim.

3.3 Forarbeid til feltarbeid

Metoden i denne studien er hovedsakelig basert på metoden fra Oslo-delen av UPUS-prosjektet, som beskrevet av Toril Opsahl (2009) i hennes doktorgradsavhandling: ««Egentlig alle kan bidra» - en samling sosiolingvistiske studier av strukturelle trekk ved norsk i multietniske ungdomsmiljøer i Oslo». Flere fruktbare studier har kommet ut av det samme materialet (for eksempel: Svendsen & Røyneland 2008, s. 63, Opsahl 2009, s. 12, Aarsæther 2010, s. 112, Nistov og Opsahl, 2014, s. 95). Jeg har imidlertid gjort noen metodiske endringer, som vil tydeliggjøres i dette kapitlet. I de følgende delkapitlene vil de konkrete vurderingene knyttet til metodevalg i denne studien bli presentert.

3.3.1 Arena

Et viktig prinsipp i den tidlige sosiolingvistikken var at data burde skaffes når språket var i bruk, og at språkbruken derfor måtte fanges opp ute i samfunnet (Hårstad et al., 2017, s. 159). Til tross for at dette kravet er mer nyansert i moderne sosiolingvistik, er avgjørelser knyttet til feltarbeid ute blant språkbrukerne fortsatt helt sentrale når man skal foreta metodevalg.

Valg av arena er i denne studien sentralt for å nå de «riktige» informantene, så det var viktig å ha klare tanker om hvilke språkbrukere jeg ønsket å undersøke, før jeg fant sted for observasjon. Ifølge Tjora (2017) er det hovedsakelig dette, pluss mulighet for å få tilgang, som er de mest sentrale faktorene i søken etter en god forskningsarena (Tjora, 2017, s. 55). Et eksempel på en føring er, i og med at jeg ønsket å se på språkbruk i flerkulturelle ungdomsmiljøer, at jeg måtte gjennomføre feltarbeidet i et område med høy innvandreretetthet (Opsahl, 2009, s. 41).

Det er i kvalitativ forskning vanlig å gjennomføre intervjuer på steder informantene kjenner, slik at man kan skape en trygg atmosfære (Tjora, 2017, s. 121). Trygge omgivelser kan, sammen med få forstyrrelser, ha positiv betydning i intervjusituasjoner (Tjora, 2017, s. 122). For å sørge for få forstyrrelser var det viktig å ha tilgang til et eget rom ved gjennomføring av intervjuene. I dette prosjektet ble ønsket om en trygg arena vektlagt mye da man, ut fra tidligere forskning på temaet i Trondheim, kunne forvente at noen av informantene ville synes at det var vanskelig å snakke om språkbruken som ble tematisert i intervjuet (jf. Hårstad, 2010, s. 225).

3.3.2 Utvalg og kriterier

Dersom informantene skal kunne stå som representanter for språkbrukere som ikke er en del av studien, må avgrensningene være godt begrunnet (Tjora, 2017, s. 40). Det er bare den enkelte språkbrukeren som kan produsere språk, men hvis undersøkeren skal kunne vise validiteten i språkdataene, må individet settes inn i et større fellesskap (Hårstad et al., 2017, s. 164). Selv om man i moderne sosiolingvistikk gjerne bruker et mer inkluderende informantutvalg, er det uansett nødvendig å benytte visse utvalgsriterier. Dette fordi informantene ofte skal stå som representanter for en større gruppe, og deres språkbruk ønskes gjerne å bli generaliserbar til en viss grad (se utdyping i 3.2) (Hårstad et al., 2017, s. 164).

I kvalitative intervjuer rekrutterer man gjerne informanter som forventes å kunne bidra til det spesifikke temaet. Dette kalles ofte for strategiske eller teoretiske utvalg og betyr at informantene er plukket ut spesifikt på bakgrunn av forhåndsbestemte kriterier (Tjora, 2017, s. 130). Et eksempel på et slikt kriterium i dette prosjektet er at informanten må være i stand til å skifte mellom det som kan gjenkjennes som to stiler eller koder: multietnolektisk stil og mer tradisjonelle, lokale talemål. Dette er imidlertid et kriterium man ikke kan observere godt før informanten er en del av studien, og det var derfor ikke avgjørende for utvalget. I denne studien var det en rekke hensyn knyttet til språkbakgrunn som måtte imøtekommes for å få tilgang til språkstilen, men de fleste av disse måtte observeres. Derfor var jeg i tilnærmingen

til ungdommene åpen for at alle fra det utvalgte området kunne delta, og så måtte jeg heller i ettertid se hva som ble aktuelt å bruke i studien.

Opsahl (2009, s. 41) og Ellingsen (2015, s. 46) satte som to kriterier at informantene skulle være født i Norge, eller ankommet innen fylte to år, og at de var oppvokst i de byene de forsket på. Jeg satte ikke dette kravet i møte med ungdommene, først og fremst fordi jeg så at det ikke ville være hensiktsmessig å skille vennegjenger jeg møtte i feltarbeidet. Det var vanskelig å få tak i informanter (jf. delkapittel 3.4.2), og jeg valgte derfor å også ha med ungdommer som er innlærere av norsk. Dette blir tatt hensyn til i analysen. Majoriteten av informantene i denne studien er imidlertid født og oppvokst i Norge, og alle informantene svarer at de har fire eller flere ulike språk blant sine venner. Samtlige informanter kan dermed stå som representanter for et flerkulturelt ungdomsmiljø.

I alle studier som involverer informanter er hvor mange man skal involvere et tilbakevendende spørsmål. Tjora (2017, s. 143) skriver at en del opplever en datametning og derfor avslutter sin innsamling. Jeg måtte imidlertid ta en vurdering knyttet til mengde data opp mot prosjektets størrelse, og avsluttet feltarbeidet lenge før jeg kunne kjent en datametning. Andre fremtidige prosjekter knyttet til multietnolektisk stil i det samme området kan få andre funn enn meg, og temaet kan bli enda bedre belyst dersom man supplerer med flere studier.

3.3.3 Gruppesamtalens oppsett og hensikt

Gruppesamtalens hensikt er først og fremst å få tilgang til informantenes språklige produksjon, slik at jeg kan beskrive formelle særtrekk knyttet til multietnolektisk stil. Gjennomføringen av både gruppesamtalene og individuelle intervju er blant annet knyttet til et ønske om å observere informantenes språkbruk i ulike kontekster. Dette for å se om informantene har den registervariasjonen som er et av talestilens særpreg. (Se delkapittel 2.1 for andre særtrekk ved multietnolektisk stil.)

Samtaleguide

For at ungdommene skulle komme i gang med interaksjonen, valgte jeg å gi dem mulige samtaletemaer (se vedlegg 2). Samtaleguiden er helt frivillig å bruke, noe jeg understreket flere ganger for informantene og også skrev ned på arket de fikk tildelt. Samtaleguiden er sammensatt med overordnede kategorier, med mer konkrete spørsmål i hver kategori. Hovedkategoriene var kultur, hobbyer, fritidsinteresser, skole, Trondheim og lokale spørsmål.

Samtaleguiden har store likheter med samtaleguiden brukt i Oslo-delen av UPUS-prosjektet (Opsahl, 2009, s. 67), men jeg har gjort noen endringer. For eksempel så har jeg modernisert spørsmålene. Jeg har dermed valgt ut mer dagsaktuelle filmer og TV-serier, andre artister, og mer oppdatert teknologi innen spillverdenen. Jeg byttet også spørsmålene knyttet til ferie ut med en kategori om lokalsamfunnet. Jeg endret også rekkefølgen på temaene for å flytte det jeg tror informantene synes er mest interessant øverst.

3.3.4 Individuelle intervjuer

De individuelle intervjuene har en todelt hensikt. For det første sørger de for at ungdommene blir plassert i to ulike samtalesituasjoner med ulik formalitetsgrad. Da kan man gjennomføre en kontrastiv analyse av språklige realiseringer i de to samtalesituasjonene. For det andre bidrar de individuelle intervjuene til å gi innsikt i hvordan ungdommene beskriver sin språkbruk og sin opplevelse av å være en del av et flerspråklig ungdomsmiljø. Dette intervjuet bidrar altså til økt innsikt i informantenes varietetsregister og språkproduksjon, samtidig som man får tilgang til informantenes opplevelser av deres sosiale virkelighet (Opsahl, 2009, s. 46).

Fokuserte intervjuer

I denne studien var det relevant å bruke fokuserte intervjuer, blant annet fordi semistrukturerte og fokuserte intervjuer resulterer i en omfattende mengde data på kort tid, og fordi temaet som skulle diskuteres var definert før intervjuene begynte (Hårstad et al., 2017, s. 165, Tjora, 2017, s. 130). Man kan intervju flere informanter på kort tid og samtidig få detaljerte funn ved bruk av fokuserte intervjuer (Tjora, 2017, s. 127). Kortere intervjuer er også hensiktsmessig når «temaet er sterkt avgrenset», «tillit kan etableres relativt raskt» og når man ikke skal snakke om «veldig følsomme eller vanskelige temaer» (Tjora, 2017, s. 126). Da forskningstemaet og intervjuguiden passer godt overens med disse momentene, anså jeg bruk av et fokusert intervju som mest hensiktsmessig. Dette har vist seg å fungere tidligere, da UPUS-prosjektets intervjuer ble gjennomført på en liknende måte.

I semistrukturerte og fokuserte intervjuer er det innen sosiolingvistikken ofte ønsket å skaffe materiale med «dobbel informasjonsverdi». Dette for å se konkrete språklige realiseringer og meningsinnhold i sammenheng (Hårstad et al., 2017, s. 165). Dette gjelder også i denne studien, da jeg for eksempel ser på sammenheng mellom den faktiske språkbruken og rapporteringer om språkstilen.

Intervjuets oppsett/intervjuguide

I og med at den individuelle intervjusituasjonen er en mer konstruert situasjon enn gruppesamtalen, er *forskningssituasjonen* (se delkapittel 3.3.6 for mer om forskerens påvirkning) enda mer fremtredende (Tjora, 2017, s. 73). I dette intervjuet var min tilstedeværelse som et fremmedelement helt sentralt for å se om informanten skiftet kode ut fra konteksten språkbruken ble realisert i. Jeg forsøkte å skaffe så trygge rammer som mulig for informanten, men jeg var ikke så opptatt av å få fokuset vekk fra at de var i en forskningssituasjon. Dette står i stor kontrast til de tiltakene som ble gjennomført i gruppesamtalene.

Det er hensiktsmessig å bruke en intervjuguide i disse individuelle intervjuene, for å skape en tilnærmet lik struktur i alle intervjuene (Tjora, 2017, s. 153). Det ble brukt to ulike intervjuguider i studien, hvor det ble skilt mellom informanter med norskfødte foreldre og informanter med utenlandskfødte foreldre. Eneste forskjell på de to intervjuguidene er at informantene med utenlandskfødte foreldre fikk flere spørsmål knyttet til flerspråklighet, hovedsakelig for å kartlegge språkbakgrunn. Intervjuguiden ble i likhet med spørreskjemaet basert på UPUS-prosjektets intervjuguider (Opsahl, 2009, s. 65). De spørsmålene jeg fremover vil betegne som refleksjonsspørsmål, var like for alle informantene. Til tross for at de samme spørsmålene ble stilt, ble de ofte formulert på ulike måter, og noen informanter fikk oppfølgingsspørsmål.

I intervjuguiden er det både åpne og mer lukkede spørsmål. Jeg prøvde å få informantene til å utdype, reflektere og presentere digresjoner ved bruk av de åpne spørsmålene. Informantene fikk dermed mulighet til å utdype på de spørsmålene hvor de mente de hadde mye å formidle. Slike refleksjonsspørsmål kan bidra til å finne momenter som er viktige for informanter, og da kanskje relevante for studien (Tjora, 2017, s. 114).

3.3.5 Spørreskjema

Hensikten med spørreskjemaet er primært å få en utfyllende kunnskap om informantenes bakgrunn, ettersom språkbakgrunn er svært sentralt i den strukturelle språkanalysen.

Oppsett av spørreskjema

Spørreskjemaet endte med å bestå av syv ulike seksjoner: 1. Bakgrunn, 2. Språkferdigheter og preferanser, 3. Språkopplæring, 4. Språkbruk og språkveksling, 5. Fritid: Interesser og aktiviteter, 6. Foresattes bakgrunn og 7. Utdanningsplaner/framtidsplaner.

Spørreskjemaet er tilnærmet det samme skjemaet som Opsahl (2009, s. 68) beskriver fra UPUS-prosjektet. Det var et veldig omfangsrikt skjema, og jeg valgte derfor å kutte en rekke spørsmål. Da jeg ikke skal gjennomføre en funksjonell analyse av materialet, har jeg også et mindre behov for deler av bakgrunnsinformasjonen de samlet inn i UPUS-prosjektet. Jeg kuttet derfor blant annet spørsmålene om medievaner, for å få et kortere spørreskjema med en datainnsamling mer tilpasset dette prosjektet.

En del av spørreskjemaet tar for seg hvilket språk informantene bruker i hjemmet, noe som gir en økt innsikt i informantenes språkbakgrunn. Det er i denne sammenhengen viktig å understreke at jeg ikke ser på flerspråklig praksis i dette prosjektet, men at det er «ungdommene som språkbrukere i et heterogent språkmiljø» som studeres (Opsahl, 2009, s. 43). Mye av informasjonene fra spørreskjemaet brukes altså ikke som et direkte analyseobjekt, men bidrar på en mer indirekte måte i form av at det medvirker til å kartlegge informantenes språkbakgrunn.

3.3.6 Andre utfordringer med feltarbeid

En konkret utfordring lingvister møter i ønsket om å observere en stilistisk praksis, knyttet til en gitt kontekst, er at språklige valg gjerne blir påvirket av at språkbrukeren blir observert. Labov kalte dette «the observer's paradox» (Hårstad et al., 2017, s. 137). Det ble for labovianerne viktig å iscenesette språkbrukssituasjoner som trakk informantens oppmerksomhet bort fra forskningssituasjonen. I moderne språkvitenskap har man gått bort fra Labovs opphøyelse av «the vernacular», og all språkbruk betraktes nå prinsipielt som like naturlig eller unaturlig (Hårstad et al., 2017, s. 159). Alle språklige variasjoner og registre jeg observerer i feltarbeidet er altså etter mitt syn like naturlige og «ekte». Språkvalgene er bare påvirket av ulike sosiale situasjoner.

Ettersom multietnolektisk stil, i likhet med all annen språkbruk, er en kontekstavhengig varietet, er en av utfordringene ved dette at den stilistiske praksisen mest sannsynlig ikke oppstår med en utenforstående observatør i rommet. Dette gjorde at jeg måtte være nøye i min planlegging av innsamlingen og strebe etter å påvirke språkbrukerne minst mulig under gruppesamtalene. Her møter jeg dermed på den utfordringen som labovianerne brukte mye tid på å løse, men jeg er samtidig bevisst det at språkbruk alltid er påvirket av den konteksten den realiseres i, og at utfordringen dermed ikke er fullt ut løsbart. Til tross for denne bevisstheten og flere tiltak er det i analysen av funnene sentralt å vurdere den påvirkningen opptakssituasjonen og de ulike deltakerne i rommet har på språkbrukernes realisering av ulike varieteter. Tjora (2017, s. 31) beskriver denne påvirkningen som en

forskningseffekt og understreker at erfaringene og meningene som blir realisert i intervjukonteksten, må sees i lys av den konteksten de ble ytret i. I denne studien må man altså vurdere hvordan den sosiale situasjonen en slik samtale skaper, påvirker informantens språkbruk. En styrke ved denne studien er at det er mulig å redegjøre for de ulike situasjonsfaktorene, ettersom forskeren har en fysisk og språklig interaksjon med informantene (Tjora, 2017, s. 31).

I en feltstudie er det viktig å kunne justere planen og være fleksibel i selve forskningssituasjonen, uten at dette går på bekostning av det temaet man har valgt seg som studieobjekt (Tjora, 2017, s. 57). Et eksempel på en utfordring som krevde fleksibilitet i forskningssituasjonen, var da jeg oppdaget at jeg hadde feilberegnet tidsbruken i utfylling av spørreskjemaene. Planen var å gjennomføre både gruppesamtale, spørreskjema og individuelle intervju samme dag, men det lot seg ikke gjennomføre. Da måtte jeg improvisere en plan for videre møter med ungdommene og presentere den for dem på «direkten».

3.4 Innsamling av data

3.4.1 Arena

I denne sammenhengen møtte jeg ungdommene på en lokal ungdomsklubb, uten å avtale med informantene på forhånd. Ingen av ungdommene befant seg der spesifikt for å være med på prosjektet. Det var kun til de individuelle intervjuene at vi avtalte å møtes. Å skape en avslappet setting er essensielt for å lykkes med det feltarbeidet som er planlagt. Dette åpner for at informanten blir mer bekvem med å snakke om personlige erfaringer, og forholdet mellom forsker og informant blir mer funksjonelt (Tjora, 2017, s. 118). Min vurdering er at den trygge arenaen også øker sannsynligheten for at ungdommene vil være villige til å delta.

3.4.2 Utvalg, kriterier og rekruttering

Mislykkede forsøk

Rekrutteringsmetoden jeg planla å bruke i denne studien har visse likheter med det som Vassenden og Andrews (2007) kaller snøballmetoden. Denne metoden går ut på at man finner noen «førstekontakter», som gradvis gir forskeren tilgang til nye informanter. Dette er en utbredt metode når man ikke får til å rekruttere før studien starter, blant annet fordi informantene er uvillige til å snakke om temaet. Denne metoden byr imidlertid på en del utfordringer. Dette er blant annet å finne førstekontaktene, beholde kontakten med informantene og etiske problemer knyttet til at informantene gir bort informasjon om andre (Vassenden & Andrews, 2007, s. 151). Alle disse tre utfordringene viste seg i feltarbeidet.

Rekrutteringen ble påbegynt ved at jeg kontaktet alle mine bekjente i det området i Trondheim med høyest innvandrertetthet. Jeg beskrev hva jeg lette etter, og fikk fra flere tilbakemeldinger på at de mente talestilen fantes i området. Etter nærmere utspørring ble det klart at det bare var én av de bekjente som mest sannsynlig beskrev den stilistiske praksisen jeg var ute etter. Denne bekjente mente at hans sønn og sønnens venner snakket på den måten, og lovt deretter å spørre sønnen sin om han og noen av vennene hans kunne delta i et forskningsprosjekt om «kommunikasjon blant ungdom». De bekjente fikk altså en nøye gjennomgang av hva jeg lette etter, men det ble ikke videreformidlet til aktuelle informanter. Guttene ville imidlertid ikke delta, så jeg måtte lete etter nye spor.

Jeg fikk igjen hjelp av den samme bekjente, som deretter snakket med en annen ungdom som han sa at var villig til å delta i prosjektet og til å rekruttere sine venner. Denne ungdommen besvarte imidlertid ikke mine henvendelser og viste seg etter hvert uvillig til å delta i prosjektet. Dette sporet ble da også kaldt. Disse vanskelighetene har betydelige likheter med de utfordringene Hårstad (2010, s. 225) møtte da han var på utkikk etter det samme fenomenet og hans informanter ikke lengre besvarte henvendelser knyttet til opptakssituasjoner.

Som et tredje forsøk skulle jeg møte min bekjente for å dra på biblioteket i dette området for å høre om ungdommene der var villige til å delta. Biblioteket var imidlertid stengt for ombygging da jeg kom dit, og det ble derfor ikke gjennomført.

Endelig rekruttering

Da disse tre forsøkene ikke ga noe resultat, gikk jeg enda en runde med mine bekjente fra området. Av ei ble jeg tipset om en ungdomsklubb som kanskje var aktuell å besøke, og et ungdomsråd som kanskje kunne rekruttere noen de kjente. Navnet på ungdomsrådet og ungdomsklubben er utelatt av personvernshensyn. Både ungdomsrådet og ungdomsklubben sa ja til å få besøk av meg, og jeg endret derfor fremgangsmåte fra snøballmetoden til en mer spontan form for direkte rekruttering. Ungdomsrådet hadde mange tips, og det var flere som skrev seg på en liste om at de kunne kontaktes for en mer utdypende prat. Samme kveld traff jeg imidlertid blink på ungdomsklubben, og samarbeidet med ungdomsrådet ble lagt på is.

Ungdomsklubben ble min eneste innsamlingsarena. Studier som finner sted i offentlige eller halvoffentlige rom gir gjerne mulighet for en mer spontan inngang til rekrutteringen. Aktuelle ungdommer var til stede allerede, og arbeidet med å overbevise dem om å delta måtte skje på «direkten» (Tjora, 2017, s. 141). Rekruttering i et halvoffentlig rom kan gi uventede resultater, som for eksempel møtet med guttene fra ekstraintervjuet.

Jeg tok kontakt med de ansatte på ungdomsklubben og ble invitert dit en kveld. Jeg snakket på forhånd med de ansatte om hva jeg lette etter, og de sa at de kunne peke ut aktuelle ungdommer litt diskret når jeg kom dit. Her må jeg imidlertid understreke at de ansatte ikke har språkvitenskapelig bakgrunn og dermed valgte ut ungdommer basert på normal lekmannslytting. Jeg sa til ungdommene at jeg skulle ta opptak av kommunikasjon blant ungdom (jf. delkapittel 3.4.6) og ba dem vurdere om de kunne tenke seg å delta i løpet av kvelden. Jeg la vekt på at det var helt frivillig, at de kunne prate om hva som helst og at de kunne delta sammen.

Årsaken til at jeg ikke tematiserte språket som forskningsobjekt mer direkte i møte med informantene, var at jeg ikke ønsket å fremprovosere en spesifikk språkbruk, basert på hva informantene tror det er interessant for meg å høre. Jeg var også bekymret for at informantene ikke var villige til å bruke særtrekk fra multietnolektisk stil, dersom de visste at dette var forskningsobjektet. Opsahl (2009, s. 42) beskriver en annen tilnærming, der undersøkerne på ingen måte forsøkte å legge skjul på hva de var interesserte i å forske på. Hun opplevde at det bidro til å fremprovosere en del trekk som nok ellers ikke ville ha oppstått, og anser det på den måten som en berikelse av dataen. Min bekymring for om dette fokuset ville skremme informantene fra å delta og realisere den stilistiske praksisen, gjorde at jeg landet på en annen tilnærming enn det UPUS-prosjektet gjorde i Oslo.

Ungdomsklubben var bare for ungdommer mellom 13 og 17 år, og da jeg hovedsakelig ville intervju ungdommer fra 16 til 18 år, ble det en alderskonsentrasjon rundt fødselsårene 1999–2001. I likhet med Opsahl (2009, s. 43) anser jeg dette som positivt, til tross for at bredden i utvalget blir svekket. Ved en sterk alderskonsentrasjon er informantene i den samme livsfasen, og de har muligheten for relativt like sosiale omgangsformer og fritidstilbud.

De åtte hovedinformantene var tilfeldigvis på ungdomsklubben og ble rekruttert direkte der. Vi laget og spiste middag sammen. På den måten ble jeg litt kjent med dem, og fire jenter og fire gutter sa, etter litt bearbeiding, ja til å delta i prosjektet. Gruppesamtaler og utfylling av spørreskjema ble gjennomført samme kveld og individuelle intervjuer ble gjennomført de påfølgende ukene. Sekundærinformantene fra ekstraintervjuet ble invitert dit av de ansatte på ungdomsklubben en dag jeg kom for å gjennomføre et av de individuelle intervjuene, uten at vi hadde avklart dette på forhånd. Det kom uventet, men det ga meg samtidig muligheten til å sikre ekstra funn som ville vise seg å bli sentrale i analysen.

3.4.3 Gruppesamtaler – gjennomføring

En betydelig endring fra Oslo-delen av UPUS-prosjektets metodiske oppsett var at jeg endret rekkefølgen på feltarbeidet, slik at det ble gjennomført i rekkefølge med gruppesamtale først, spørreskjema som nummer to og individuelle intervju til slutt. Jeg flyttet gruppesamtalen først, fordi det var det ungdommene virket mest interessert i å gjennomføre. Deretter fylte de ut spørreskjemaene sammen med de andre fra samme gruppesamtale. Dette var ikke den planlagte rekkefølgen, men da gruppesamtalene viste seg å ta mye tid, ble det tidlig klart at det ikke var aktuelt å ta de individuelle intervjuene samme dag. Derfor spurte jeg ungdommene om de kunne tenkt seg å komme tilbake en annen dag for å gjennomføre individuelle intervju, og formidlet at jeg kom til å sende dem en melding for å høre når det passet best for dem.

I Oslo-delen av UPUS-prosjektet snakket informantene sammen to og to (Opsahl, 2009, s. 47). Jeg valgte imidlertid å la informantene snakke i grupper på fire ungdommer, da de helst ønsket det selv. Dette bidro etter mitt syn til engasjerte samtaler, og jeg tror at situasjonen ville virket mer konstruert enn nødvendig dersom jeg hadde trumfet igjennom å splitte opp vennegjengene mot deres vilje. Det bør imidlertid nevnes at transkripsjonen ble betydelig vanskeligere og ekstra tidkrevende av dette, da det ofte var vanskelig å identifisere hvem som sa hva i gruppesamtalene.

I jentegruppesamtalen fløt samtalen fra start til slutt, uten lange pauser eller andre forstyrrelser. Informanten Zeynep³ avbrøt samtalen flere ganger og leste høyt opp fra samtaleguiden. Mye tyder på at informanten gjorde dette når samtalen begynte å «gli ut», for å sørge for at ingen pinlige temaer ble med på opptaket. De andre jentene virket å være lite bevisste på opptakssituasjonen, men endret oppførsel og språkbruk en liten periode etter Zeynep sine avbrytelser. Dermed var samtaleguiden nærmest kontraproduktiv i jentegruppesamtalen, da den bidro til å avbryte samtalen fremfor å skape flyt. Guttegruppesamtalen var i større grad preget av andre aktiviteter enn snakking, og samtaleguiden ble flere ganger tatt i bruk av Elend når det ble litt stille, men også han synes å bruke samtaleguiden for å stoppe enkelte samtaleemner. Samtaleguiden syntes imidlertid å ha en god effekt blant guttene da den bidro til å få fokuset over på å samtale, fremfor andre aktiviteter. Det at gutter ofte er stille eller driver med andre aktiviteter i en slik opptakssituasjon, knytter Opsahl (2009, s. 47) opp til at jenter ofte har et syn på å «bare snakke sammen» som en mer legitim aktivitet enn det gutter har.

³ Alle navn er pseudonymer.

3.4.4 Individuelle intervjuer – gjennomføring

Jeg møtte hovedinformantene én og én etter avtalte tidspunkt på melding. Alt ble gjennomført som planlagt. Gjennomføringen av de individuelle intervjuene skilte seg betydelig fra gjennomføring av gruppesamtalene og åpner derfor for å studere språkbrukerne på tvers av ulike samtalsituasjoner (Opsahl, 2009, s. 50). Hensikten med de metodiske forberedelsene syntes altså å bli oppfylt. Dette er en nødvendighet for å stadfeste hvilke språklige registervariasjoner informantene har.

I motsetning til Ellingsen (2015, s. 56) valgte jeg å gjennomføre de individuelle intervjuene selv. Jeg følger ikke Ellingsens argumentasjon når hun skriver at hun trenger en annen intervjuer som kommer utenfra det flerspråklige miljøet og en intervjuer som hun betegner som «voksen». Jeg mener det er en betydelig forskjell i både bakgrunn og alder på meg om mine informanter, og antok at de ville gjøre andre språklige valg med meg enn med sine venner.

I starten av de individuelle intervjuene snakket intervjuer og informant litt løst om ulike tema som opptok den enkelte informant. Dette var før vi begynte med spørsmålene i intervjuguiden, og samtaleemnene var blant annet Black Friday, fotballtrening, tentamener og skolefri. Dette kan bidra til en mer avslappet situasjon og var dermed en god investering av tid (Tjora, 2017, s. 116). I intervjuer som disse er vi ofte ute etter å skape en avslappet stemning som gir informanten trygghet til å senere reflektere over spørsmål som kan være vanskelige å svare på (Tjora, 2017, s. 147). Dette var altså, i likhet med valg av en trygg og kjent arena, et tiltak for at informanten skulle føle seg bekvem med situasjonen. Enkelte av informantene var opptatte av å komme seg videre til de fastlagte spørsmålene, så det var ulikt hvor mye tid jeg brukte på dette. Ifølge Tjora (2017) har informanter gjerne en forventning om at intervjuer skal føre intervjuet framover ved bruk av korte og konsise spørsmål (Tjora, 2017, s. 119). Dette ble tydelig i noen av intervjuene, da jeg måtte be informantene om å utdype flere ganger, og ved at de presenterte svært kortfattede svar i starten.

For å få informantene til å møte til det individuelle intervjuet sendte jeg en hyggelig melding til informantene med flere tidspunkt de kunne velge mellom, og enda en påminnelse om at det var frivillig å delta. Syv av åtte informanter hadde på spørreskjemaet sagt seg villige til å bli kontaktet igjen, og alle disse informantene stilte på det individuelle intervjuet. I meldingen ble det også skrevet at de ville få en premie etter det individuelle intervjuet, men det ble ikke skrevet spesifikt hva dette var. Etter intervjuet fikk informantene en sjokolade hver, som en takk for deres deltakelse i prosjektet. Dette påvirker ikke resultatet av studien,

men viser takknemmelighet fra min side (Tjora, 2017, s. 140). Lovnaden om premien ble også av én av informantene betegnet som: «eneste gruinn for at æ gidda å kom».

Én utfordring man møter i forskningsintervjuer, nærmest uavhengig av tema, er at informanten kan velge å svare det hen tror at forskeren ønsker å høre. For å forminske denne effekten valgte jeg å gjenta flere ganger for informantene at det ikke fantes noen «feile» svar, og at jeg bare var interessert i hva de tenkte og mente om de spørsmålene jeg stilte. Enkelte av informantene valgte likevel å begrense seg i noen grad. Et eksempel er da guttene skulle komme med eksempler på leksikalske enheter de brukte med venner. De satte seg veldig fast i at det var veldig «grove» ord, men de kom litt på gli når jeg understreket at det ikke plaget meg å høre slike ord. Mye tyder imidlertid på at de likevel valgte å tilbakeholde en del leksikalske enheter knyttet til beskrivelse av kvinner, da slike ord fremkom i stor grad i ekstraintervjuet, og i en viss grad i guttegruppesamtalen.

Informantene fra ekstraintervjuet valgte jeg å ta inn til individuelle intervjuer, da oppgavens omfang ikke passet til å gjennomføre enda en gruppesamtale. Jeg tenkte altså å bruke materialet fra informantene i ekstraintervjuet utelukkende som et rapportert materiale. Lite gikk imidlertid etter planen, da informantene fra ekstraintervjuet ønsket å gjøre det individuelle intervjuet sammen. Jeg samtykket til at de kunne gjøre det to og to, da jeg alt hadde fått nok materiale fra de andre gruppene til å gjennomføre prosjektet. Etter intervjuet begynte kom flere av informantene inn i rommet og ville delta. Jeg så det ikke som hensiktsmessig å ekskludere dem, og antallet informanter i rommet vokste gradvis fra to til syv. Mye av materialet fra denne samtalen er ikke relevant og pålitelig nok for analysen, og jeg mangler mye kunnskap om informantenes språkbakgrunn. Da jeg i utgangspunktet hadde det av data jeg ønsket til prosjektet, så jeg ikke noe negativt i å gjennomføre dette litt ustrukturerte ekstraintervjuet. Den eneste utfordringen med gjennomføringen var at flere av informantene underskrev samtykkeskjemaet først etter samtalen var over. Jeg opplyste dem om opptakeren så snart de kom inn i rommet, men det formelle kom altså ikke på plass før etter samtalen var over.

3.4.5 Spørreskjema – gjennomføring

Ungdommene syntes utfyllingen av spørreskjemaet var utfordrende, og flere trengte mye hjelp. Jeg tok lærdom fra UPUS-prosjektet og var til stede hos ungdommene da de fylte inn skjemaet (Opsahl, 2009, s. 45). Jeg kunne da bidra til å oppklare misforståelser knyttet til spørsmålene. Utfyllingen av spørreskjemaet var tidkrevende, men motivering og assistansen ved usikkerheter gjorde mest sannsynlig at det gikk litt raskere. Til tross for denne assistansen

ble det i gjennomlesing av spørreskjemaene klart at enkelte informanter misforsto noen spørsmål. Dette mest sannsynlig fordi de fylte inn spørreskjemaet sammen med de andre fra gruppesamtalen, og at min oppmerksomhet dermed måtte deles mellom informantene.

3.4.6 Etiske retningslinjer og utfordringer

Prosjektet er meldt og godkjent av Norsk senter for forskningsdata (NSD), og all innsamling og lagring av materiale er utført etter deres retningslinjer.

Den enkelte forsker må være bevisst hvordan man behandler datafunn. Hvis det skal opprettes god tillit mellom intervjuer og informant, er det helt nødvendig at informanten føler at deres anonymitet er hensyntatt. Dette hensynet er en del av forskerens profesjonalitet, og det forventes at forskeren har et reflektert forhold til behandling av persondata og lignende. Det finnes også lovverk knyttet til etikk innen forskningsprosjekter (Tjora, 2017, s. 178). Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora (NESH) har formulert følgende krav til etikk i samfunnsforskning:

Som hovedregel skal forskningsprosjekter som forutsetter aktiv deltakelse settes i gang bare etter deltakernes informerte og frie samtykke. Den samme regel gjelder forskning som innebærer en viss risiko for belastning på deltakerne. Informantene har til enhver tid rett til å avbryte sin deltakelse, uten at dette får negative konsekvenser for dem. (NESH, 1999)

I møte med informantene valgte jeg å ikke eksplisitt tematisere språket som analyseenhet. Tjora (2017) mener at en nøye presentasjon av seg selv og formålet med studien er viktig i møte med informantene, men han erkjenner samtidig at man burde vurdere hvor mye informasjon man skal gi om prosjektet (Tjora, 2017, s. 76). NSD tillot en viss vaghet i presentasjon av oppgaven, fordi jeg ikke ønsket at språkbrukerne skulle være bevisste akkurat hva jeg var mest opptatt av å observere (se delkapittel 3.4.2). Forskningsetisk er det problematisk å skyggelegge formålet i møte med informanter, men i sosiolingvistikken er det ofte viktig at informanten ikke er for bevisst sin egen språkbruk (Hårstad et al., 2017, s. 160). «Sosiolingvistisk vaghet» er et utbredt fenomen innen denne fagdisiplinen, og de fleste språkvitere er enige om at det å eksplisitt nevne språktemaet kan føre til en språklig selvkorrigerende som gjør dataene mindre brukbare (Hårstad et al., 2017, s. 165).

Informantene fikk på samtykkeskjemaet presentert studien som en studie knyttet til «Kommunikasjon blant ungdom i flerkulturelle miljøer i Trondheim». På den måten fikk jeg forklart ungdommene hvorfor de var relevante informanter, samtidig som interessen knyttet til multietnolektisk stil ikke ble nevnt. All informasjon om hva deltakelse i studien innebar, hvordan dataene ville bli behandlet og at det er mulig å trekke sitt samtykke, ble presentert

uten vagheter. Derfor vil jeg fortsatt påstå at min oppgave er innenfor alle forskningsetiske retningslinjer, og at den sosiolingvistiske vagheten ikke har gått ut over informantenes rettigheter.

Informantene var over 16 år, og jeg fikk tillatelse fra NSD til å gjennomføre intervjuene uten at informantenes foreldre måtte kontaktes. Alle hovedinformanter leste gjennom og signerte samtykkeskjemaet (se vedlegg 1) før datainnsamlingen ble påbegynt. Som nevnt i delkapittel 3.4.4 ble dette ikke gjennomført på korrekt måte med enkelte av sekundærinformantene.

Informantene oppga, indirekte gjennom utsagn i gruppesamtalen, sensitive opplysninger knyttet til seksualitet og rusmidler. Utsagnene som inneholdt dette, ble utelatt fra analysen og kommer derfor ikke frem i oppgaven.

3.4.7 Behandling av data

Ved bruk av opptak er det viktig å ha en diskusjon rundt beskyttelse av dataene man samler inn. Dette er et sentralt etisk aspekt ved feltarbeidet (Tjora, 2017, s. 78-82). Det er i forkant av feltarbeidet planlagt gode rutiner for etisk innsamling av forskningsdata og beskyttelse av sensitive opplysninger. Samtykkeskjema, minnebrikke fra opptaker, koblingsnøkkel og spørreskjema ble låst inne, og koblingsnøkkelen ble skrevet for hånd og holdt adskilt fra øvrig materiale. Opptakene ble lagret på egen passordbeskyttet PC. Ideelt sett burde opptakene blitt lagret i en tryggere database, men NTNU har per nå ikke utarbeidet slike ordninger for oppbevaring av data.

Informantene fikk dekknavn som gjenspeiler kjønn og gir tilnærmet de samme konnotasjoner som deres ekte navn. Dekknavnene er altså knyttet opp det opprinnelige navnets geografiske tilhørighet, religiøse tilknytning, sosioøkonomiske bakgrunn osv. Andre navn som informantene nevner i gruppesamtalene, ble anonymisert på samme måte.

3.4.8 Lydopptak

I studien ble opptaker benyttet både under de individuelle intervjuene og under gruppesamtalene. Bruk av opptaker i en slik studie gir muligheten til å synliggjøre den språklige virkeligheten i større grad, og det sørger for at språkdataene kan gjennomgås flere ganger i forbindelse med analysen (Hårstad et al., 2017, s. 160). Bruk av lydopptak gir også en mulighet til å konsentrere seg mer om å skaffe en god flyt og kommunikasjon i selve intervjusituasjonen. Når man ikke trenger å notere underveis i intervjuet, er det også enklere å vurdere om man bør be om konkretiseringer og utdypninger (Tjora, 2017, s. 166).

Ved bruk av lydopptak er det tydelige krav til etisk håndtering av dataene og opplysning til informantene (jf. delkapittel 3.4.6). For at informantene skal kunne slippe av, er det viktig å redegjøre nøye for informanten hvordan man skal behandle lydopptakene etter intervjuet. Informantene må eksplisitt spørres om de samtykker til lydopptak, og de må få utfyllende informasjon om lagring, bruk, sletting og lignende knyttet til lydopptakene (Tjora, 2017, s. 166-169). I tillegg til det eksplisitte spørsmålet står all relevant informasjon skrevet i samtykkeskjemaet (se vedlegg 1).

I oppsettet av intervjusituasjonen var jeg opptatt av å ha minst mulig fokus på selve lydopptakeren, og sørget derfor for å plassere opptakeren en litt diskret plass (Tjora, 2017, s. 167). Opptakeren ble plassert på bordet, slik at jeg kunne være sikker på at opptakene ble gode, men jeg sørget for at det sto flere ting rundt opptakeren som fjernet den fra flere av informantenes synsfelt. Dette hindret imidlertid ikke flere av informantene i å til tider fokusere på lydopptakeren.

3.4.9 Transkribering

Detaljerte transkripsjoner av lydopptak er viktig i analysen av materialet (Tjora, 2017, s. 167). Kvale (1997, s. 105) mener at transkripsjonsvalg skal avhenge av hva som er nyttig i hvert enkelt prosjekt. Utfordringen med denne innfallsvinkelen er at man ofte ikke vet hva som er de viktigste temaene og riktig detaljeringsgrad i starten av transkriberingen. Derfor anbefales det å være mer detaljert enn det man i utgangspunktet tror at er nødvendig (Tjora, 2017, s. 173). Jeg valgte derfor å transkribere svært nøye i starten, for å få en oversikt over hvilke momenter jeg kunne finne ved en slik framgangsmåte.

I overgangen fra intervju til transkripsjon er det viktigste tapet de *visuelle ledetrådene*, og informasjon om stemningen i rommet. Derfor kan det være hensiktsmessig at intervjueren selv gjennomfører transkriberingen, slik at også disse ledetrådene kan noteres ned og tas med i analysen (Tjora, 2017, s. 175). Det at jeg selv gjennomførte alt av transkripsjon, ga meg også en nærhet til materialet og en helhetlig oversikt over de innsamlede språkdataene.

Under transkriberingen gjennomførte jeg en omfattende koding. Kodene var gjerne ting knyttet tett opp mot materialet (jf. Tjora, 2017, s. 197). Jeg brukte faste ord eller fraser knyttet til materialet i kodingen, noe som gjorde analysen betydelig enklere, da jeg alt gjennom transkriberingen hadde knyttet funnene opp mot relevante analyseenheter. Jeg brukte normalortografi i transkriberingen, men skrev så tilnærmet talen som mulig. Materialet består av 1 time og 20 minutter med individuelle intervjuer og 1 time og 17 minutter med gruppesamtaler. Alt materiale er transkribert på den beskrevne måten.

4 Analyser

I denne bolken skal jeg presentere analysene jeg har gjort av de språklige realiseringene til åtte unge trondheimere fra flerkulturelle miljøer. Et hovedpoeng vil være å demonstrere den registervariasjonen de praktiserer. Denne involverer trekk på leksikalsk, diskursivt, morfologisk og prosodisk nivå, og jeg vil argumentere for at disse trekkene til sammen utgjør en multietnolektisk stil. Avslutningsvis i analysene skal jeg se på bruk og bortfall av trekk fra mer tradisjonelle, lokale varianter hos mine informanter. Dette vil da vise at det kodeskiftet Hårstads informanter rapporterte om for et knapt tiår siden i høyeste grad er en realitet blant mine informanter.

I delkapittel 2.1 «oversiktsbilde av utforskinga av fenomenet» ble det nevnt at Hårstad (2010) har gjennomført en funksjonell, sosiopragmatisk analyse av det man med rimelighet kan anta var rapporteringer om en multietnolektisk stil blant unge språkbrukere i Trondheim. Hårstad (2010, s. 245) måtte basere analysene på sine informanters narrativer, og ut fra dette undersøkte han hvilken språkideologiske diskurs som ble knyttet til den stilistiske praksisen.

Flere av Hårstads (2010, s. 222) informanter kommer med ytringer som beskriver en kodeveksling mellom ulike varieteter. Mæhlum og Røyneland (2011, s. 81), trekker fram denne kodevekslingen som et av de mest sentrale kjennetegnene på multietnolektisk stil når de skriver at «den multietnolektiske stilen som regel bare representerer én del, altså ett register, i de individuelle repertoarene til språkbrukere som ellers har full kompetanse i tradisjonell, «korrekt» norsk».

Med de sosiopragmatiske analysene av rapporteringer om multietnolektisk stil i Trondheim som grunnlag argumenterer Hårstad (2010, s. 243) for at multietnolektisk stil brukes i en form for identitetsforhandling på et alternativt lingvistisk marked, eller et lingvistisk svartebørsmarked, som blant annet Schiffmann (2002, s. 98) kaller det. Multietnolektisk stil i Trondheim kan anses som en form for språklig urban gatekapital, der «kodevekslingen blir [...] utnyttet i en diskursiv prosess der maktrelasjoner og styrkeforhold blir forhandlet, og den språklige «gebrokkenheten» bidrar til å etablere en viss posisjon» (Hårstad, 2010, s. 225). Den multietnolektiske stilen synes også å være en feltspesifikk form, som da altså har høy verdi innenfor ett felt, og lav verdi innenfor et annet felt (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 111).

Jeg går på grunn av oppgavens omfang ikke inn i alle Hårstads funn, men nevner de mest sentrale. Dette for å vise at Hårstads funn er avhengige av antagelsen om at disse ungdommene har ulike registre, som de bruker i ulike sosiale situasjoner. Da Hårstad ikke

hadde tilgang til den faktiske språkbruken, fikk han ikke undersøkt strukturelle trekk ved talestilen, og dermed heller ikke konkludert med at de funksjonene han beskriver, er en realitet. Dette kapittelet skal beskrive det jeg mener er et slikt registerskifte, ved bruk av formelle strukturelle analyser. Jeg skal i det følgende vise mine informanternes registervariasjon, ved å beskrive språklige realiseringer og produksjon i to ulike situasjoner (se nærmere beskrivelse av situasjonene i metodekapittelet). Det er en betydelig forskjell på måten informantene snakker på i gruppesamtalene og i de individuelle intervjuene. Få av de leksikalske, diskursive, syntaktiske, morfologiske og prosodiske trekkene ved multietnolektisk stil i Trondheim, som beskrives videre i denne analysen, forekommer i de individuelle intervjuene. Unntak, som for eksempel guttenes og Zeyneps innlærertrekk nevnes og blir tatt hensyn til i analysen.

Før jeg går i gang med den strukturelle analysen, vil jeg vise at informantene selv har rapportert at denne registervariasjonen finnes. Et knippe illustrerende eksempler på informantenes bevissthet rundt dette er:

Amanda i det individuelle intervjuet:

1. «De spørs egentli k em   snakke te (.) når   snakke me v ennan mine så snakke   jo kebabn arsk viss   kain si de sånn (.) men ehm (.) vi kain jo snakk (.) viss de e andre f alk som ikke sj onne s e like my på de så kaimn vi snakk meir sånn tradisjonell tr ondersk (.)  ss a når   e j em snakke   jo ikke (.) da snakke   vanli tr ondersk da»⁴
[Det sp ors egentlig hvem jeg snakker til, når jeg snakker med vennene mine så snakker jeg jo kebabnorsk hvis jeg kan si det sånn, men ehm, vi kan jo snakke, hvis det er andre folk som ikke skj onner seg like mye på det så kan vi snakke mer sånn tradisjonell tr ondersk, og så når jeg er hjemme snakker jeg jo ikke, da snakker jeg vanlig tr ondersk da]

Yasmin i det individuelle intervjuet:

2. «  snakke ikke sånn kebabn arsk te vanli n ei (.) sånn eller   snakke te vanli mene   (.) men   snakke ikke de i sånn får eksempel viss   ska snakk te en l erer eller når   snakke te nye f alk eller eldre f alk (.) f areldre åsså videre (.)  ss a vidre (.) de e litt en sånn ting   snakke me ungdom da eller f alk som e n er m e»
[Jeg snakker ikke sånn kebabnorsk til vanlig nei, sånn eller jeg snakker til vanlig mener jeg, men jeg snakker ikke det i sånn for eksempel hvis jeg skal snakke til en l erer eller når jeg snakker til nye folk eller eldre folk, foreldre også videre, også videre, det er litt en sånn ting jeg snakker med ungdom da eller folk som er n ere meg]

Elend i det individuelle intervjuet:

3. Elend: «Ehm (.) ja (.) n ei de e ikke sånn at vi bruke de hele tia n ei (.)  ss a   v ertfall (.)   pleie   snakk sånn te d em v ennern min som åsså snakke sånn»
[Ehm, ja, nei det er ikke sånn at vi bruker det hele tiden nei, også jeg hvertfall, jeg pleier   snakke sånn til vennene mine som også snakker sånn]
Intervjuer: (bekreftende lyd)
Elend: «Ehm (.) men så snakke   k ansje litt mer finer når   snakke me f alk som k ansje e fra andre bydela»

⁴ (.) = kort pause

[Ehm, men så snakker jeg kanskje litt mer finere når jeg snakker med folk som kanskje er fra andre bydeler]

Intervjuer: (bekreftende lyd)

Elend: «Å spesielt me lærera fårksæmpel»

[Og spesielt med lærere for eksempel]

Josiah i det individuelle intervjuet:

4. «Fårksæmpel når du e på skoon (.) i klasseromme (.) så e de (.) så hainle de jo om å vær ånkli å (.) snakk ånkli (.) men når du e me kompisan dine så å du mer trygg å ja (.) sir de som de e»
[For eksempel når du er på skolen, i klasserommet, så er det, så handler det jo om å være ordentlig å, snakke ordentlig, men når du er med kompisen dine så e du mer trygg å ja, sier det som det er]

Aaden i det individuelle intervjuet:

5. «Spørs kêm du e me å sånn»
[Spørs hvem du er med og sånn]

4.1 Informantportrett

Informantportrettene er basert på rapportert informasjon, hovedsakelig gjennom spørreskjemaene.

4.1.1 Informantgruppe 1

Informantnavn	Yasmin	Elisabeth	Zeynep	Amanda
Fødselsår	2001	1999	2001	1999
Fødested	Trondheim	Trondheim	Trondheim	Trondheim
Oppvekststed	Kolstad	Kolstad og Saupstad	Kolstad	Kolstad
Foreldrebakgrunn	Utenlandskfødte (Somalia) – Innvandret tidlig på 1990-tallet	Norskfødte (Trondheim og Østlandet)	Utenlandskfødte (Tyrkia) – Innvandret da de var tenåringer	Norskfødte (Trondheim)
Morsmål	Somalisk	Norsk	Kurdisk	Norsk
Morsmålsopplæring	Ja (Usikker på varighet)		Ja (Tre år på skolen)	
Språk informanten behersker	Norsk, somalisk og engelsk (har i tillegg hatt opplæring i swahili, arabisk og fransk)	Norsk og engelsk	Norsk, kurdisk, tyrkisk, engelsk og litt spansk	Norsk, spansk, tagalog ⁵ og engelsk
Barnehage	Ja	Ja	Ja	Ja
Multietnolektiske stil i sitt repertoar	Ja (rapporterer å bruke det «med venner»)	Ja (rapporterer å bruke det «med venner»)	Ja (rapporterer å bruke det når hun «ikke er med norske folk»)	Ja (rapporterer å bruke det «med venner»)
Geografisk plassering av talestilen	Kolstad	Kolstad og Saupstad	Kolstad	Ønsker ikke å oppgi talestilens geografiske tilhørighet

⁵ Amanda oppgir selv at hun behersker tagalog men i løpet av feltarbeidet fikk jeg et klart inntrykk av at dette bare var noe hun fant på, og at hun ikke har noen særlig beherskelse av språket.

Deltatt i	Individuelt intervju, gruppesamtale og spørreskjema	Individuelt intervju, gruppesamtale og spørreskjema	Individuelt intervju, gruppesamtale og spørreskjema	Individuelt intervju, gruppesamtale og spørreskjema
------------------	---	---	---	---

4.1.2 Informantgruppe 2

Informantnavn	Elend	Keyan	Josiah	Aaden
Fødselsår	2001	2001	2001	Ønsker ikke å oppgi fødselsår
Fødested	Trondheim	Trondheim	Liberia	Trondheim
Oppvekststed	Kolstad	Saupstad	Kolstad (siden 2003)	Kolstad
Foreldrebakgrunn	Utenlandskfødte (Tyrkia) – Innvandret tidlig på 1990-tallet	Utenlandskfødte (Irak) – Innvandret tidlig på 2000-tallet	Utenlandskfødte (Liberia) – Innvandret tidlig på 2000-tallet	Utenlandskfødte foreldre (ønsker ikke å oppgi resterende informasjon)
Morsmål	Norsk og kurdisk	Kurdisk	Norsk	Somalisk
Morsmålsopplæring	Ja (Tre år på skolen)	Ja (Fire år på skolen)	Kort periode med opplæring i norsk som andrespråk	Ja (Usikker på varighet)
Språk informant behersker	Norsk, kurdisk, tyrkisk, engelsk og spansk	Norsk, kurdisk, spansk, engelsk og litt arabisk	Engelsk, fransk og norsk	Norsk, somalisk, fransk, svensk og engelsk
Barnehage	Ja	Ja	Ja	Ja
Multietnolektisk stil i sitt repertoar	Ja (rapporterer å bruke det «med venner»)	Ja (rapporterer å bruke det «med venner»)	Ja (ønsker ikke å oppgi bruksområde)	Ja (ønsker ikke å oppgi bruksområde)
Geografisk plassering av talestilen	Kolstad, Saupstad, Tiller og Heimdal (understreker at det ikke brukes på Flatåsen)	Kolstad, Saupstad, Flatåsen og Kattem	Kolstad	Ønsker ikke å oppgi talestilens geografiske tilhørighet
Deltatt i	Individuelt intervju, gruppesamtale og spørreskjema	Gruppesamtale og spørreskjema	Individuelt intervju, gruppesamtale og spørreskjema	Individuelt intervju, gruppesamtale og spørreskjema

4.1.3 Ekstraintervju

Ettersom sekundærinformantene ikke har fylt ut spørreskjema, har jeg begrenset kunnskap om deres språkbakgrunn. Derfor vil jeg ikke bruke dem i analyser av språklige trekk, men heller vurdere rapporterte data. Alle informantene er gutter, og over 17 år. De har foreldre fra Tyrkia, San Marino, Saudi-Arabia, Mexico, Afghanistan, Irak og Colombia. Én av informantene fra ekstraintervjuet er født i Norge, og de seks andre er utenlandskfødte. Alle betegner seg som brukere av multietnolektisk stil.

4.2 Beskrivelse av språktrekk

4.2.1 Leksikon

Hyppig bruk av innlånte leksikalske enheter fra sentrale innvandrerspråk blir av Mæhlum og Røyneland (2011, s. 80) beskrevet som et sentralt trekk ved multietnolektisk stil i Oslo. Dette er et tydelig innslag i stilen også i Trondheim. Oversikt over alle 82 leksemer fra studien, og deres mest sannsynlige opprinnelse, finnes i vedlegg 6: «Oversikt over leksikalske enheter». De innlånte ordene er fremkommet både ved spontan bruk i gruppesamtale og ved eksemplifisering i de individuelle intervjuene.

I denne studien finner man en stor mengde direkte og indirekte leksikalske lån. I Oslo fant de i UPUS-prosjektet på samme måte både direkte og indirekte lån av leksikalske enheter (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 117). Jeg opererer i dette delkapitlet med et skille mellom direkte og indirekte lån, men det bør nevnes at dette ikke er et vanntett skille. Det er her ikke mulig å entydig avgjøre i hvor direkte grad informantene har tilegnet seg låneordene, da dataene ikke gir noe svar på hvor informantene har tilegnet seg de ulike leksemene. Skilnaden mellom direkte og indirekte lån er i det følgende dermed basert på antagelser.

Det blir tydelig at det er funnet direkte lån av leksikalske enheter når man sammenligner de leksikalske funnene i studier av multietnolektisk stil i ulike byer. I Oslo fant man innslag fra for eksempel arabisk, berbisk, kurdisk og urdu (Mæhlum & Røyneland, 2011, s. 80). Til sammenligning fant man i Sverige en rekke låneord fra tyrkisk som ikke er spesielt utbredt i funnene fra Oslo (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 117). I Trondheim finner vi flere leksem fra kurdisk og tyrkisk, som kan anses som direkte lån. Informantene rapporterer også selv om disse direkte lånene:

Elend i det individuelle intervjuet ved spørsmål om eksempel på ord, uttrykk eller setninger:

1. Elend: «Åh (.) ja (.) så e de (.) nånn gang så bruke vi kurdisk or da»
[Åh, ja, så er det, noen ganger så bruker vi kurdiske ord da]
Intervjuer: (Bekreftende lyd)
Elend: «Kurdisk eller tyrkiske or»
[Kurdiske eller tyrkiske ord]

Zeynep i det individuelle intervjuet ved beskrivelse av språkbruken:

2. Zeynep: «[...] da høre æ sjøl at de e my sånn (.) at vi si wallah å mækhe (.) som e ikke på kurdisk å sånn dær (.) å da sir æ sånn kurdiske or mens æ snakke nårsk da»
[da hører jeg selv at det er mye sånn, at vi sier wallah og mækhe, som er ikke på kurdisk og sånn der, og da sier jeg sånn kurdiske ord mens jeg snakker norsk da]
Intervjuer: Bekreftende lyd – «E de åsså viss de ikke e falk som snakke kurdisk te stede? Viss de e for eksæmpel en somalier der (.) eiller?»
[Er det også hvis det ikke er folk som snakker kurdisk til stede? Hvis det er for eksempel en somalier der, eller?]
Zeynep: «Ja»

Amanda i det individuelle intervjuet ved beskrivelse av språkbruken:

3. Amanda: « [...] vi bruke anna sånn trykk på ordan liksom da (.) å meir sånn slæng å sånn (.) litt blanding av andre språk da»
[Vi bruker annet sånn trykk på ordene liksom da, og mer sånn slang og sånn, litt blanding av andre språk da]
Amanda: «De går åfte i ængelsk å (.) vi bruke ængelske or å sånn»
[Det går ofte i engelsk og, vi bruker engelske ord og sånn]

Det finnes flere eksempler på ytringer som inneholder leksem med kurdisk og tyrkisk bakgrunn, som for eksempel utropet tu/f/ / ku/f/ (blir beskrevet som en ekvivalent til den engelske «shit»). I området dataene er samlet inn fra, har en stor andel av innbyggerne bakgrunn fra områder innenfor den kurdiskspråklige delen av Tyrkia. Dette betyr at det som her blir betegnet som kurdiske låneord kan være fra et ganske avgrenset område. Mye tyder altså på at informantene bruker ord de har plukket opp fra språk som er mye brukt i nærområdet. Kun Elend, Zeynep og Keyan har kurdisk bakgrunn, men Elend, Zeynep og Yasmin opplyser altså om at kurdiske ord og kurdisk prosodi er utbredt blant alle informantene (se mer om prosodi, og eksempelet fra Yasmin i delkapittel 4.2.5). Det samme tydeliggjøres i ytringer fra gruppesamtalen.

Det finnes også eksempler på indirekte lån blant informantene. Dette er leksikalske enheter som også brukes i Oslo, og muligens i andre deler av landet. Dette har informantene mest sannsynlig plukket opp gjennom mediene eller fra annen omtale av multietnolektisk stil i Oslo. Man kan imidlertid ikke se bort fra at enkelte av informantene kanskje har tilegnet seg disse ordene gjennom besøk til Oslo eller andre byer med stor flerspråklighet og flere ulike etnisiteter. Kanskje har de også plukket opp ordene fra andre i Trondheim. Som nevnt ovenfor har jeg i dette datamaterialet ikke informasjon om hvor informantene har tilegnet seg de ulike leksemene. Leksemer og språkendringer kan spre seg gjennom mange ulike kanaler, og det er vanskelig å vite sikkert hvordan et leksem eller trekk har vandret gjennom språklandskapet. Josiah kommer i det individuelle intervjuet med et eksempel på det som med rimelighet kan betegnes som et indirekte låneord:

Josiah i det individuelle intervjuet ved spørsmål om eksempler på ord, uttrykk eller setninger:

4. Josiah: «Istedn viss de sjer nåkka som e bra å kult (.) så si vi å lø da»
[I stedet hvis det skjer noe som er bra og kult, så sier vi å lø da]
Intervjuer: (Bekreftende lyd)
Josiah: «I stede for oi sann (.) sånnær liksom»
[I stedet for oi sann, sånn der liksom]

Indirekte låneord kommer også frem i gruppesamtalene. Et eksempel er:

5. Gruppesamtale gutter: «Næi (.) e du skæk eller?»
[Nei, er du skæk eller?]

I Oslo er den leksikalske enheten «lø» et av de mest frekvente slang- eller låneordene i UPUS-materialet. Informantene fra Oslo bruker ordet som betydningen av stygg, heftig, gæren eller kul (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 118). Også leksemet «skækk» er ofte brukt i Oslo, og har blitt spredd blant annet gjennom Linda Vidala og KingSkurkOne som synger: «bængshot, mafakka er du hypp på å bli skækk eller?» i sin norgeshit Bængshot. Man kan imidlertid ikke knytte leksemet utelukkende til multietnolektisk stil, da det kommer fra det tradisjonelle norske ordet «skakk» (Tryti, 2008, s. 324). Dette er altså eksempler på to leksem som, mest sannsynlig, har spredd seg fra de flerkulturelle ungdomsmiljøene i Oslo til lignende miljøer i Trondheim.

Det er nærliggende å tro at de fleste ordene som kommer frem, er substantiver som betegner nye fenomener knyttet til de flerkulturelle ungdomsmiljøene. Det er imidlertid ikke tilfellet verken i funnene fra Oslo eller fra funnene i denne studien. I Oslo fant man flest adjektiver og interjeksjoner (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 117). Også i denne studien kan de fleste funnene av leksikalske enheter plasseres innen disse to ordklassene. I ekstraintervjuet kommer informantene med flere eksempler på adjektiver. Et eksempel er adjektivet «boshi», som i følge informantene gjerne brukes om kvinner og med informantenes ord betyr «classy», «VIP» eller «overrated». Adjektivet «næ/ʃ/ti» brukes også i følge informantene om noen som er pene eller noe som er bra. Adjektivet «/ʃ/anda» brukes om kvinner med stor rumpe. Leksemet ku/ʃ/ / tu/ʃ/ som ble nevnt ovenfor, er ett av flere interjeksjoner fra gruppesamtalene. For flere eksempler på funn av adjektiver og interjeksjoner, se vedlegg 6: «Oversikt over leksikalske enheter».

Som i studien på multietnolektisk stil fra Bergen (jf. Ellingsen, 2015, s. 70) finner jeg i materialet fra denne studien mange låneord som kan betegnes som invektiv. Nettopp det at flere av de innlånte leksikalske enhetene går i denne kategorien, er mest sannsynlig årsaken til at flere av informantene er lite villige til å komme med eksempler på leksem fra denne stilistiske praksisen. Elisabeth og Amanda ville ikke komme med eksempler, og Elend og Josiah måtte ha flere forsikringer om at det var greit for meg å høre slike ord. Elend og Josiah synes også å ha begrenset seg veldig i eksemplifiseringen av ord av denne grunnen. Det at invektiv forekommer ofte i bruken av multietnolektisk stil rapporteres også fra informantene selv:

Yasmin i det individuelle intervjuet ved spørsmål om eksempler på ord, uttrykk eller setninger:

6. Yasmin: «My styggor da»
[Mye banneord da]
Intervjuer: «Ja (.) har du nånn æksæmpel på de?»
[Ja, har du noen eksempler på det?]
Yasmin: «Ja (.) sånn sjømt å sånn ækk å kæ/χ/be⁶ å sånn dær»
[Ja, sånn sjømt og sånn ækk og kæ/χ/be og sånn der]
Intervjuer: «Ja»
Yasmin: «Ja (.) de e sånn spørreor (.) de e andre språk som bare putte de inn i norsk da»
[Ja, det er sånn spørreord, det er andre språk som bare putter det inn i norske da]
Intervjuer: «Å e da på ein måte betydninga av dæm oran (.) e de styggor på de språke?»
[Og er da på en måte betydningen av de ordene, er de banneord på det språket?]
Yasmin: «Ja (.) de e sånn hore åsså vidare liksom»
[Ja, det er sånn hore også videre liksom]

Guttegjengen virker mer bekvem med bruken av invektiv i gruppesamtalen enn det jentegjengen er. Yasmin henvender seg ved et tidspunkt til opptakeren for å forklare at det bare er «en form for slæng», og at de ikke mener noe ille ved bruk av invektiv fra andre land. Guttene har en mer utstrakt bruk av invektiv i gruppesamtalen og viser ikke behov for å rettferdiggjøre leksemvalgene. Her er tre eksempler på bruk av invektiv i gruppesamtalene:

Amanda i jentegruppesamtale om ungdomsmiljøet i nærområdet:

7. «Ja (.) de va på en måte mer jænga før (.) å ingen sa nå (.) men no e de sånn (.) fakk jængen min æ... (Avbrytes av annen informant)»
[Ja, det var på en måte flere gjenger før, og ingen sa noe, men nå er det sånn, fuck gjengen min jeg...]

Yasmin etterligner lokale slåsskjemper med tilgjort mørk stemme i jentegruppesamtalen:

8. «Faen åsså puta å sannær liksom (.) de e sannær liksom».
[Faen også puta og sann der liksom, det er sann der liksom]

Uidentifiserbar informant i guttegruppesamtalen:

9. «Ikke vær en sånn føkk som domme dæ ut»
[Ikke vær en sånn føkk som dummer deg ut]

Informantene bruker også leksemer som er utbredt i andre byer og land. Hårstad & Opsahl (2013, s. 117) betegner disse leksikalske enhetene som trans-skandinaviske eller trans-europeiske. Eksempler på et slikt leksem er ordet «wallah» eller «wolla», som betyr «sverger ved Allah». Dette er et ord som, ut fra dette materialet, virker å være hyppig brukt også i Trondheim. Leksemet «wallah» har mange spennende sider, blant annet at ordet kan ha ulike interaksjonelle funksjoner i en samtale. Dette utdypes i delkapittel 4.2.2.

⁶ /χ/ er en ustemt uvular frikativ som brukes i mange språk, men som tradisjonelt ikke er en lyd man finner i norsk. Her brukes lyden i det arabiske ordet for «hore».

De fleste leksikalske enhetene fra sentrale innvandrerspråk har kommet fra gruppesamtalen med guttegjengene, med unntak av to eksempler fra Yasmin og ett fra Zeynep. Engelske låneord er imidlertid hovedsakelig brukt av jentegjengen i deres gruppesamtale. 87 % av låneordene i jentenes gruppesamtale er engelske låneord. Noen eksempler er:

Yasmin i jentegruppesamtalen om at Zeynep ikke har sett TV-serien *Stranger Things*:

10. «Du misse ut hard ass»
[Du misse ut hard altså]

Yasmin i jentegruppesamtalen med beskrivelse av TV-serien:

11. «De e liksom sånn hiskolddrama inni (.) de e familieisus (.) de e drinkingproblems inni (.) de e alt sammen liksom i ett»
[Det er liksom sånn highschool drama inni, det er familieissues, det er drinkingproblems inni, det er alt sammen liksom i ett]

Amanda i jentegruppesamtalen om å vente på neste sesong av TV-serien:

12. «Du må slåv davn liksom (.) æ vente på ny sesong hele tia»
[Du må slow down liksom, jeg venter på ny sesong hele tiden]

Yasmin i jentegruppesamtalen om ungdomsmiljøet i nærområdet:

13. «Ja (.) æ føle ongdâm i Trånnheim har ganske bra konneksjon»
[Ja, jeg føler ungsom i Trondheim har ganske bra connection]

Gruppesamtale: Zeynep i jentegruppesamtalen om ungdomsmiljøet i nærområdet:

14. «Ja (.) å værtfall Kålsta like æ vældig gått da (.) æ syns liksom alle sjenne alle å bække opp værandre liksom viss de sjer nå»
[Ja, og hvertfall Kolstad liker jeg veldig godt da, og jeg synes liksom alle kjenner alle og backer opp hverandre liksom hvis det skjer noe]

Amanda i jentegruppesamtale om å miste plassen sin i spanskundervisningen:

15. «Ja (.) æ ble kikka».
[Ja, jeg ble kicket]

Det er interessant å se disse funnene i jentegruppesamtalen i sammenheng med funnene i Oslo om at det er jenter på vestkanten som bruker engelske låneord hyppigst, mens guttene på østkanten er de mest frekvente brukerne av låneord fra andre sentrale innvandrerspråk (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 117). I denne studien har alle informantene samme bosted, men kjønn virker å spille en sentral rolle i valg av låneord i dette materialet.

Uten å gjennomføre en omfattende analyse vil jeg avslutningsvis kommentere på forholdet mellom leksemene «bror» og «kis». «Bror» er et leksem som brukes som tiltale til en venn, hovedsakelig i utrop og hilsninger. Det forekommer 15 ganger i dette materialet. Leksemet brukes utelukkende i guttegruppesamtalen, noe som kan anses som ganske naturlig, da det er tiltale til noen av hankjønn (og jentene ikke har gutter med i sin samtale). Det som bør påpekes, er at leksemet «kis», som har vært i bruk fra 1930-tallet i Norge (jf. Tryti, 2008, s. 188), i dette materialet har gått bort fra sin vanlige posisjonering. «Kis» brukes i dette

materialet på helt lik måte som «bror», som en tiltaleform i hilsninger og utrop. «Kis» brukes 27 ganger på disse måtene (og kun én gang på tradisjonell måte), og er med det realisert nesten dobbelt så mange ganger som «bror». Dette bryter med funnene i Oslo, der «bror» er svært utbredt, og ungdommene har utvidet bruken med nye leksemer, som for eksempel «brorshan», «bruur», «baja» og «browski» (Østby, 2005, s. 27, Abdi, 2013, s. 20-21).

4.2.2 Diskursmarkører

Diskursmarkører kan beskrives fra ulike vitenskapelige ståsteder (se for eksempel Blakemore, 2002). Jeg velger et interaksjonelt fokus i det følgende delkapittelet, men leseren burde være bevisst på at disse diskursmarkørene også kan analyseres ut fra grammatiske ståsteder.

I Hårstads (2010, s. 228) studie fra Trondheim nevner flere informanter «valla» og «vallabile» når de blir bedt om å beskrive andre ungdommers talestil. I det følgende vil jeg bruke stavemåten «wallah», fordi den formen passer best overens med uttalen hos mine informanter. «Wallah» betyr jeg sverger ved Allah på arabisk, og er sammensatt av edsmarkøren «wa» og genitivsformen av «Allah». «Wallah», med litt varierende fonetiske realiseringer, synes å være en transskandinavisk markør (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 127). I dataene fra UPUS-undersøkelsen er det «wolla» som brukes mest frekvent av låneordene som er på et annet språk enn norsk og engelsk (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 118). Det samme er tilfellet i dataene fra denne studien. Diskursmarkøren «wallah» brukes spontant så mye som 39 ganger i guttegruppesamtalen.

«Wallah» er nevnt i tidlig norsk forskning på låneord/slang fra ungdomsmiljøer (se for eksempel Aasheim, 1995), og er også dokumentert i flere andre europeiske multietniske språksamfunn (se for eksempel Quist, 2008, s. 47) (Hårstad, 2010, s. 228). Ofte plasseres uttrykket i starten av en setning, men det finnes også eksempler hvor «wallah» er plassert i en sluttposisjon eller som et eget utrop (Opsahl, 2009, s. 121). Ordet brukes blant ungdommene, men det brukes også for å beskrive ungdom i flerkulturelle miljøer og deres språkbruk (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 126). I dette delkapitlet vil jeg hovedsakelig se på informantenes egen bruk av «wallah» som diskursmarkør i gruppesamtalene.

Hårstad og Opsahl (2013, s. 126) mener mye tyder på at «wallah» har gjennomgått en form for grammatikalisering. Uttrykkets opprinnelige innhold har blitt svekket, og ordet er tillagt nye betydninger og funksjoner som står ved siden av de opprinnelige. I Oslo fant de at «wallah» av mange anses som et synonym med «jeg sverger», og at «ved Gud»-betydningen har blitt svekket til fordel for «sverge»-betydningen. Enkelte ungdommer bruker altså ikke «wallah» med meningen «jeg sverger ved Allah» (Opsahl, 2009, s. 200). I noen utsagn fra

Oslo brukes også «wallah» som et adjektiv eller substantiv og har da i disse ekstremtilfellene også mistet «sverge»-betydningen (Opsahl, 2009, s. 195).

Den grammatikaliseringen som blir beskrevet fra Oslo, virker å være tilfellet også i Trondheim. I Oslo fant de at flere ungdommer la til nye leksikalske enheter for å styrke det semantiske innholdet i den delen av uttrykket «wallah» som hadde blitt svekket (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 127). I Trondheim er ikke dette funnet i så utstrakt grad i gruppesamtalene, men Zeynep nevner at «koran» brukes etter «wallah» i sitt individuelle intervju når hun snakker om det hun selv betegner som «tøffe ord»:

1. «Sånn som wallah koran (.) å eh (.) bror å ja bro å sånn dær da»
[Sånn som wallah koran, og eh, bror og ja bro og sånn der da]

I dette eksempelet nevner Zeynep at noen pleier å legge til navnet på muslimes hellige bok. Dette kan man med rimelighet anse som en leksikalsk enhet som legges inn for å styrke det semantiske innholdet i det opprinnelige uttrykket. Et annet eksempel på et slikt tillegg er at Hårstad (2010) fant at hans informanter fra Trondheim nevnte at enkelte la til «i Guds navn», slik at de sa «vallabile» (av en sammentrekning av *bi ism Allah* – som betyr «i Guds navn») (Hårstad, 2010, s. 228). Informantene fra denne studien legger også til andre elementer i det jeg tolker som et forsøk på å forsterke «wallah»s opprinnelige semantiske mening.

Her bruker informantene «Allah» på lik måte som de bruker «wallah». Dette mest sannsynlig for å forsterke «ved Gud-betydningen»:

Guttegruppesamtalen:

1. «Allah (.) se på de samtalesarke»
[Allah, se på det samtalearket]

Jentegruppesamtalen:

2. «Allah (.) jej»
[Allah, yey]

Informantene fra guttegruppesamtalen bruker ikke bare nye elementer for å forsterke Allah-betydningen. Her brukes bilmerker for å forsterke sverge-betydningen:

3. «Sværg (.) sværg lamborgini (.) bilertre⁷ va syk ja?»
[Sverg, sverg lamborghini, biler 3 var syk ja?]
4. «Færarri (.) de e sjedeli»
[Ferrari, det er kjedelig]

Under utfyllingen av spørreskjemaet kommer Zeynep inn på denne grammatikaliseringen i samtale med de andre informantene. Amanda lurer på hva som menes med spørsmålet om «en spesiell form for norsk blant ungdom i flerkulturelle miljøer», og Zeynep svarer at det menes

⁷ Informanten henviser til animasjonsfilmen «Biler 3»

«wallah» og lignende. Videre sier Zeynep at hun synes det er dumt at folk som ikke er religiøse bruker uttrykket, da det jo egentlig er knyttet opp mot islam og Allah. De andre informantene gir ikke noe tydelig svar på Zeyneps hjertesukk.

Mye tyder altså på at uttrykket har fått en annen betydning og funksjon enn det å «sverge ved Allah» for enkelte av ungdommene i flerkulturelle miljøer. Disse nye funksjonene er imidlertid ofte knyttet tett opp mot det opprinnelige proposisjonelle innholdet. I København og Oslo har man funnet at «wallah» brukes som en form for ed eller interjeksjon, hvor språkbrukeren gjennom bruken av «wallah» gir et inntrykk av sannhetsgestalten i det som blir sagt (Quist, 2008, s. 47, Hårstad & Opsahl, 2013, s. 128, Madsen, 2008, s. 150). Det at uttrykket er knyttet tett opp mot sannhetsgestalten i en påstand, gjør av man kan betegne «wallah» som en epistemisk forsterker som bidrar til et sterkt epistemologisk fokus i samtalene i disse ungdomsmiljøene (Opsahl, 2009, s. 184). «Wallah» kan dermed brukes som et retorisk instrument for å «oppgradere» en påstand eller et argument. Det er imidlertid viktig å minne leseren om at det her er snakk om at ungdom fra disse miljøene bruker epistemiske forsterkere i sine samtaler, men at det ikke nødvendigvis betyr at de er mer opptatt av epistemologiske spørsmål enn andre språkbrukere (Opsahl, 2009, s. 202-204).

I Oslo og København fant de også ut at «wallah» kan brukes med både fallende og stigende intonasjon, og derfor kan fungere som et spørsmål og en påfølgende bekreftelse (Quist, 2008, s. 47, Hårstad & Opsahl, 2013, s. 128). «Wallah» kan slik brukes som et middel når samtalepartneren er skeptisk til sannhetsverdien i det som ytres (Opsahl, 2009, s. 193). Dette kan sammenlignes med bruken av Really?/Really! i engelsk (se for eksempel Paradis & Bergmark, 2003). Hvis informanten ikke sverger ved denne forespørselen, vil sannhetsverdien i det som sies, mest sannsynlig svekkes. Zeynep forklarer det slik i sitt individuelle intervju:

5. «Å da foreksæmpel når en sir (.) si wallah (.) ja (.) så sirn ja (.) wallah bror (.) å bro (.) å ja så de e sånn da (.) sånn type kebabnårsk som fålk kaille de»
[Og da for eksempel når en sier, si wallah, ja, så sier han ja, wallah bror, og bro, og ja så er det sånn da, sånn type kebabnorsk som folk kaller det]

Hårstad (2010, s. 228) hadde en informant som beskrev noe lignende. Dette tyder på at det mest normale er å si «wallah» når du blir bedt om å bekrefte påstanden du har kommet med. Her er et eksempel fra guttegruppesamtalen hvor «wallah» brukes i spørsmål/svar-form:

6. Elend: «Va du på kampen der?»
[Var du på kampen der?]
Aaden: «Æ spilt jo kampen me dæ»
[Jeg spilte jo kampen med deg]
Elend: «Wallah?»

Aaden: «Wallah»

Her følger informantene det mønsteret som er funnet tidligere i andre byer, men det er også tilfeller i guttenes gruppesamtaler hvor én informant sier «si wallah» og den andre informanten ikke følger opp med å si «wallah». Dette er hovedsakelig under diskusjoner hvor én informant er skeptisk til en annens informasjon, og det at informanten senere blir tatt i å lyve kan være årsaken til at han ikke svarer etter det normale mønsteret. Dette bekrefter teorien om at bruken av «wallah» er tett knyttet opp mot sannhetsgestalten i det ungdommen sier også i dette materialet fra Trondheim.

I Oslo fant de at uttrykket kan brukes som et slags trumfkort, som avgjør en diskusjon. Hvis to informanter diskuterte, og den ene sa «wallah», ble den andre automatisk enig (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 129). Bruken av «wallah» synes å være effektiv hvis det er viktig å vinne en diskusjon (Opsahl, 2009, s. 191). Det finnes eksempler på dette også blant mine informanter, men det at den andre føyer seg etter bruken av trumfkortet er, i dette materialet fra Trondheim, ikke alltid tilfellet.

Eksempel på «wallah» brukt som trumfkort i guttegruppesamtalen:

7. «Hu dær (.) æ va jëm te hu en gang»
[*Hun der, jeg var hjemme til henne en gang*]
«De va du ikke»
[*Det var du ikke*]
«Wallah (.) æ va [...]»
[*Wallah, jeg var*]
[Diskusjonen avsluttes, og samtalen går videre om at informanten var hjemme hos henne]

I tillegg til at uttrykket bidrar til å vise sannhetsgestalten i det som sies, kan det si noe om verdien eller viktigheten i en påstand. På den måten kan man si at «wallah» er en forsterker. Dette er funnet både i København og i Oslo (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 128). «Wallah» kan da også bidra til å påpeke nyhetsverdien i det som meddeles (Opsahl, 2009, s. 184). I bruken av «wallah» i Trondheim virker det samme å være tilfellet. I guttesamtalen finnes det flere eksempler på at informantene bruker «wallah» som et utrop for å få oppmerksomheten til de andre før de skal fortelle noe de anser som viktig. Informantene legger da ofte ved utropet «ey» eller «hey». I jentegruppesamtalen finner man ett eksempel på det samme. Eksempel fra guttegruppesamtalen:

8. «Hei gutta (.) hør a»
(De andre informantene fortsetter å snakke)
«Hei (.) wallah!»
(De andre informantene hører etter)

Ifølge Hårstad og Opsahl, (2013, s. 129) brukes ikke «wallah» bare som en epistemisk forsterker i Oslo. Den brukes også som en forsterker i evalueringer/beskrivelser. En slik bruk av diskursmarkører i evalueringssituasjoner oppstår gjerne i samband med flere andre forsterkningsmetoder, som for eksempel ved repetisjon (Opsahl, 2009, s. 193). I dette materialet er det en rekke eksempler på det samme.

Eksempel fra guttegruppesamtalen ved beskrivelse av filmer:

9. «Den e syk»
[Den er syk]
«Wallah (.) den e syk ja»
[Wallah, den er syk ja]

Eksempel fra guttegruppesamtalen ved rangering av «klyseskoler»:

10. «Vårres e klyseskole (.) wallah»
[Vår er klyseskole, wallah]

Det å bli bedt om å bekrefte sannheten i det du sier, kan i utgangspunktet virke som en litt ansiktstruende handling, men dette synes ikke å være tilfellet i funnene i Oslo. I flere av tilfellene hvor «wallah» blir brukt, er det for å gi en form for fortløpende positiv tilbakemelding (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 130). At man svarer «wallah» i en diskusjon, trenger altså ikke å være et ønske om at den andre skal sverge, men kan likeså godt være en minimal respons eller en positiv tilbakemelding (Opsahl, 2009, s. 192). Det finnes ikke eksempler på denne bruken av «wallah» i dette materialet, men noen språklige enkeltkonstruksjoner forekommer sjelden i ulike samtalesekvenser, så det at et fenomen ikke er til stede i et datasett gir ikke nødvendigvis belegg for å si at det ikke finnes.

«Wallah» er ikke alene om å ha de interaksjonelle funksjonene som er beskrevet ovenfor. Også diskursmarkører som «sværg», «helt æli» og «æ love» har lignende egenskaper (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 130). Hårstad (2010, s. 228) beskriver «æ love» som en trøndersk oversettelse av «wallah». Det er ikke funnet ytringer med bruk av «æ love» i dette materialet, men som jeg var inne på tidligere, betyr ikke fravær av et fenomen i et datasett nødvendigvis at det ikke finnes. Disse diskursmarkørene kan ha vokst frem nettopp fordi «wallah» har gjennomgått en grammatikaliseringssprosess. Da «wallah» har blitt et tilnærmet synonym med «jeg sverger» hos noen, vil det da være like naturlig å bruke de andre diskursmarkørene, som å bruke «wallah» (Opsahl, 2009, s. 194). Det er eksempler både fra gutte- og jentegruppesamtalen på disse andre diskursmarkørene:

Guttegruppesamtalen:

11. «I dag (.) kan vær æli (.) æ så på ka bilertre»
[I dag, kan være ærlig, jeg så på ka biler 3]

12. «De e hælvette kis (.) æ sværge»
[Det er hælvette kis, jeg sverger]
13. «Helt æli (.) så har æ ikke hår på kråppen ja»
[Helt ærlig, så har jeg ikke hår på kroppen ja]

Jentegruppesamtalen:

14. «Men (.) Yasmin (.) ka e de bæste å værste med å vær ongdåm i Trånnheim (.) sånn helt æli liksåm?»
[Men, Yasmin, hva er det beste og verste med å være ungdom i Trondheim, sånn helt ærlig liksom]

Quist (2008, s. 48) fant at disse diskursmarkørene ofte forekommer sammen, i mer eller mindre faste fraser i København, som for eksempel «wallah jeg sverger» og «wallah billa». Dette fant Opsahl (2009, s. 194) også i Oslo. Det er flere eksempler på dette i Trondheim:

Guttegruppesamtalen:

15. «Æ si gutta (.) håll sjæftt viss du si la mæ ta på pikken din»
[Jeg sier gutter, hold kjeft hvis du sier la meg ta på pikken din]
(Informantene ler)
«Greit æ e gei xxx⁸»
[Greit jeg er gay]
«xxx åkei, sværg wallah»
[Okay, sverg wallah]

Eksempel (1), (2) og (3) er også eksempler på lignende.

Hårstad & Opsahl (2013, s. 130) skriver at sammen med det sterke epistemiske fokuset kan man også finne en sammenheng med informantenes affektive engasjement. Dette gjelder, ifølge Opsahl (2009, s. 194), både når uttrykket brukes i sin tradisjonelle forstand, og når det brukes for å evaluere/beskrive. I guttegruppesamtalen kom det fram flere eksempler hvor diskursmarkørene ble brukt i situasjoner med sterke følelser involvert:

Guttegruppesamtalen når Josiah prøver å ødelegge lydopptakeren etter å ha røpet personlige detaljer om seg selv:

16. Elend: «Eyh (.) lægg den fra dæ (.) Josiah (.) lægg den fra dæ!»
[Eyh, legg den fra deg, Josiah, legg den fra deg]
Elend: «Lægg den fra dæ (.) ikke rør den (.) kis!»
[Legg den fra deg, ikke rør den, kis]
Elend: «Lægg den fra dæ!»
[Legg den fra deg]
Josiah: «Sjæftn din»
[Kjeften din]
Josiah: «Sjæftn din (.) kis (.) koffer si du akkurat den opptakssjittn (.) kis?»
[Kjeften din, kis, hvorfor sier du akkurat den opptaksskiten kis]
Elend: «Fordi du røre (.) bror»
[Fordi du rører, bror]

⁸ xxx = Uforståelig tale

Josiah: «Håll sjæftn din kis»

[Hold kjeften din kis]

Elend: «Bror (.) har du tænkt å ødlægg æksamensprosjækte hennes eller?»

[Bror, har du tenkt å ødelegge eksamensprosjektet hennes eller]

Josiah: «Si wallah»

Elend: «Wallah (.) Stine sa de va æksamensprosjekt»

[Wallah, Stine sa det var eksamensprosjekt]

Josiah: «Wallah»

(Josiah legger fra seg lydopptakeren)

Guttegruppesamtalen under diskusjon om en påmeldingsfrist:

17. «Vat de føkk (.) sværg!»

[What the fuck, sværg]

«Wallah»

«La mæ jør de hær å nå (.) kis»

[La meg gjøre det her og nå, kis]

(Lyd som at informantene reiser seg)

«Æ svæрге»

[Jeg sverger]

(Lyd som at det tas bilde med en mobil)

Det at informantene roper og synes å ha utarbeidet en mer omfattende svergemetode (med bildetaking og håndbevegelser), er kanskje knyttet til den samme grammatikaliseringsprosessen som nevnes ovenfor. Dette affektive engasjementet kan bidra til å forsterke betydningen av «wallah».

Det er tydelige mønstre i hvem som bruker diskursmarkørene. I gruppesamtalene er det guttene som oftest bruker «wallah» og andre diskursmarkører. Så mye som 90,9 % (60 av 66) av diskursmarkørene fra gruppesamtalene er hos guttene. Dette stemmer godt overens med funnene fra Oslo, der 87 % av utsagnene med «wallah» kommer fra gutter (Opsahl, 2009, s. 189). Svendsen og Røynealand (2008, s. 71) mener at diskursmarkører som «wallah» osv. er et maskulint fenomen. Disse funnene underbygger denne påstanden.

Med ett unntak kommer samtlige utsagn med «wallah» fra informanter med to utenlandskfødte foreldre. Hvis man ser det i lys av at de fleste tilfellet av «wallah» i Oslo uttales av informanter med utenlandskfødte foreldre (Opsahl, 2009, s. 190), kan man med rimelighet si at foreldrebakgrunn og kjønn synes å spille en rolle i bruken av «wallah».

4.2.3 Syntaks

Manglende subjekt-verb-inversjon

I norsk er det slik at det finitte verbet faller på andre plass i deklarativsetninger. Derfor omtales norsk som et V2-språk (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 118). Hårstad og Opsahl (2013, s. 118) trekker frem deklarativer innledet av ikke-subjekter som en setningstype som ofte har manglende inversjon i multietnolektisk stil i Oslo. Det samme er tilfellet i studier på

multietnolektisk stil fra Bergen (Ellingsen, 2015, s. 72), Danmark (Quist, 2000, s. 152), Sverige (Ganuza, 2010, s. 35) og Tyskland (Freywald, Cornips, Ganuza, Nistov & Opsahl, 2015, s. 91). Det er også steder hvor dette ikke er funnet i like stor grad, som for eksempel i Nederland (Freywald, et al., 2015, s. 86). Den tradisjonelle strukturen som består av topikalisert element (X), verb (V) og subjekt (S) blir altså noen ganger byttet ut med en XSV-struktur i bruken av multietnolektisk stil (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 118). Belegg for en slik XSV-struktur er funnet også i denne studien, og eksempler på deklarativsetninger med XSV-struktur finner man flere av i dette materialet:

Amanda i gruppesamtalen:

1. $\overbrace{\langle\text{Æ huske når æ va sammen me *Jonny} \rangle}^X \quad \overbrace{\langle\text{.} \rangle}^S \quad \overbrace{\langle\text{[æ] sjækka hele tia kæm som va på lista hannes ja}\rangle}^V$
[Jeg husker når jeg var sammen med Jonny, jeg sjekket hele tiden hvem som var på listen hans ja]
(*) dekknavn

Yasmin i gruppesamtalen:

2. $\langle\text{Æ har sedd de} \rangle \langle\text{.} \rangle \langle\text{de faan mæ va gøy}\rangle$
[Jeg har sett det, det faan meg var gøy]

Manglende subjekt–verb-inversjon betegnes ofte som en typisk innlærerfeil (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 118). Jeg vil imidlertid påstå at ytringene ovenfor ikke er innlærerfeil hos mine informanter. For det første har Amanda norskfødte foreldre og kan ikke betegnes som andrespråksinnlærer. For det andre har Yasmin flere ytringer med manglende inversjon i gruppesamtalen, uten at dette forekommer i det individuelle intervjuet. I andre studier på multietnoektisk stil, for eksempel i Ganuzas (2008, s. ii) studie av ungdoms syntaktiske struktur i Sverige, finner man ingen signifikant sammenheng mellom manglende subjekt–verb-inversjon og informantenes språkbakgrunn. Materialet fra denne studien har for få forekomster av dette fenomenet til å dra slike slutninger, men det er interessant å se for eksempel Amandas utsagn i lys av Ganuzas funn. Til tross for at manglende subjekt–verb-inversjon er et velkjent innlærertrekk, blir det altså ikke riktig å se på det kun som et andrespråksfenomen (Opsahl, 2009, s. 25).

Hårstad og Opsahl (2013) mener at «Ytringer der vi finner XSV-strukturer, ser ut til å være knyttet til kontekstuellet betinget variasjon på minst to nivåer: et interaksjonelt og et lingvistisk» (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 119). Disse to nivåene gjør seg gjeldende også i Trondheim. Det interaksjonelle nivået er hovedsakelig knyttet til at flere av informantene som bruker XSV-strukturer i gruppesamtaler, setter det finite verbet på andre plass i de individuelle intervjuene. Ytringen fra Yasmin ovenfor er et eksempel på en ytring fra en

informant som mestrer «den konvensjonelle norske strukturen» i det individuelle intervjuet, men samtidig har flere eksempler på manglende subjekt–verb-inversjon i gruppesamtalen. Hvor informantene plasserer det finitte verbet, virker altså å være situasjonsbetinget. I Oslo (Opsahl & Nistov, 2010, s. 59) og Sverige (Ganuza, 2008, s. 72) har de funnet det samme interaksjonelle nivået.

Den andre typen kontekstuell betinget variasjon finner man på det lingvistiske nivået. Det er foreløpig ikke funnet egenskaper ved subjekttyper eller verbalformer som kan skille setninger med XSV-struktur fra setninger med XVS-struktur. I Oslo finner man at «Fordelinga av enkle versus sammensatte verbalformer er så å si identisk, og subjektene er typisk pronominaler i begge tilfeller» (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 119). Når verken S- eller V-leddet synes å være av betydning for valg av struktur, må vi se nærmere på X-leddet.

Opsahl (2009, s. 25) finner felles tendenser for ytringer med XSV-struktur knyttet til topikalisererte ledd. I Oslo var det typisk at manglende subjekt–verb-inversjon oppsto i setninger etter et enkelt innledende adverb, og i setninger etter vilkårssetninger. X-leddet synes altså å ha betydning for valg av struktur. Tendensene er knyttet til en gruppe enkeltstående adverbialer. Opsahl (2009, s. 26) har funnet pragmatiske fellestrekk ved X-leddene, som tyder på at strukturvalget kan være pragmatisk motivert. De enkeltstående adverbialene deler mange egenskaper med vilkårskonstruksjoner, og begge forekommer ofte ved manglende subjekt–verb-inversjon i multietnolektisk stil. Kanskje kan man da si at det er pragmatiske og ikke syntaktiske restriksjoner som ligger til grunn for de strukturvalgene man finner i multietnolektisk stil (Opsahl, 2009, s. 156)?

Tidsadverbial som «i dag», «i morgen», og enkeltstående adverb som «egentlig», «etterpå» og «plutselig» er sentrale i ytringer med manglende subjekt–verb-inversjon i UPUS-materialet. Vilårskonstruksjoner er også hyppige ved manglende inversjon i UPUS-materialet (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 120). I gruppesamtalene finner man flere eksempler som passer overens med Opsahls funn:

Tidsadverbial med manglende subjekt–verb-inversjon fra guttegruppesamtalen:

3. «I dag (.) kan vær æli (.) æ så på ka bilertre»
[I dag, kan være ærlig, jeg så på ka Biler 3]
(Tidsadverbialet er understreket)

Vilkårskonstruksjon med manglende subjekt–verb-inversjon hos Amanda fra jentegruppesamtalen:

4. «Æ huske når æ va sammen me *Jonny (.) æ sjækka hele tia kæm som va på lista hannes ja»
[Jeg husker når jeg var sammen med Jonny, jeg sjekket hele tiden hvem som var på listen hans ja]

(Vilkårskonstruksjonen er understreket)

Hagen (1992, s. 33) knytter en sammenheng mellom ytringer med manglende inversjon hos andrespråksinnlærere og sterk grad av kontekstbinding. Dette kan stemme overens med funnene i denne studien, så Hagens funn kan muligens overføres til brukere av multietnolektisk stil. Yasmin anser somalisk som sitt morsmål og bør ut fra den informasjonene hun har oppgitt, betegnes som en andrespråksinnlærer. Amanda kan med sikkerhet sies å ikke være andrespråksinnlærer, og det er derfor bare hennes utsagn som kan bidra til å trekke denne koblingen mellom Hagens og mine funn. Hvis man ser på Amandas vilkårssetning ovenfor, ser man at X-leddet legger føringer som gjør at resten av setningen må tolkes i lys av konteksten som ble fremmet i leddsetningen.

I andre studier som ser på syntaktisk struktur hos brukere av multietnolektisk stil, har de også funnet at manglende subjekt–verb-inversjon ofte forekommer i vilkårssetninger som starter leddsetningen med hv-ordet «hvis». Dette er funnet både i Bergen (Ellingsen, 2015, s. 72), Oslo, Tyskland og Stockholm (Freywald et al, 2015, s. 85). I denne studien er det ikke forekomster av dette, men selv om det ikke er til stede i dette datamaterialet, betyr ikke det nødvendigvis at det ikke eksisterer blant mine informanter eller blant andre språkbrukere i Trondheim.

Både i Oslo og i Sverige (Ganuzza, 2008, s. 8) har de funnet at hvis «så» plasseres som «et pro-ord for et foranstilt ekstraponert ledd», var det signifikant større sannsynlighet for at setningen hadde en XVS-struktur (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 120). «Så»-konstruksjoner kan i norsk bidra til at verbet havner på tredjeplass i deklarativsetninger. Det er flere eksempler på dette i denne studien, men ikke i så utstrakt grad at jeg med sikkerhet kan kalle det en del av multietnolektisk stil også i Trondheim. I jentegruppesamtalen hadde alle, bortsett fra Elisabeth denne bruken av «så» ved flere tilfeller. Alle disse ytringene hadde XVS-struktur. Et eksempel på at en «så-konstruksjon» fyller V2-posisjonen finner vi i utsagnet fra Yasmin i jentegruppesamtalen om drikkepress på fest:

5. "Ja(.) på fæsta åsså videre (.) så føle [æ] kanskje at du må jør de siden alle andre jør de å"
[Ja, på fester også videre, så føler jeg kanskje at du må gjøre det siden alle andre gjør det og]

Er manglende subjekt–verb-inversjon i multietnolektisk stil en språklig forenkling? Eller er det en språklig innovasjon? Når vi har med språkmøter å gjøre, er det vanlig å forvente forenkling av visse fenomener. I Kotsinas' (1988, s. 267) studie av «Rinkebysvenskan» trekker hun fram manglende inversjon (og en rekke andre trekk) som en forenkling. Jeg

mener imidlertid at man heller burde argumentere for at dette trekket ved multietnoektisk stil er en form for språklig innovasjon. Som beskrevet ovenfor har flere av de aktuelle ytringene en sterk kontekstbinding. Hårstad og Opsahl (2013) beskriver X-leddets funksjon på følgende måte:

X-leddet har en relativt tydelig funksjon som leverandør av fortolkningsramme eller forankringspunkt for den følgende ytringen, der adverbet enten etablerer tid, sted, vilkår («i går», «hvis man er på skolen») eller en mer abstrakt gjennom å skape sammenheng i diskursen («(og) så», «etterpå»). (Hårstad & Opsahl, 2013, s. 121)

Hårstad og Opsahl (2013, s. 121) trekker en parallell mellom X-leddets funksjon og det engelske fenomenet «frame setters», som inneholder leddsetninger med en klar diskurspragmatisk funksjon. Manglende subjekt–verb-inversjon kan altså være en språklig innovasjon som bidrar til å fremme kontekstavhengig informasjon på en mer fleksibel måte. Dette er enda et støttende argument for teorien om at det kanskje er pragmatiske og ikke syntaktiske føringer som ligger til grunn for plassering av det finite verbet i disse ytringene.

4.2.4 Morfologi

Genusmarkering

Forenklet genusmarkering har blitt beskrevet som et av trekkene ved multietnoektisk stil i andre europeiske byer. I Oslo fant de avvikende genusmarkering i UPUS-materialet, men da ikke i like utstrakt grad som i de andre byene. I Oslo brøt informantene med den tradisjonelle genusnormen i 2,6 % av frasene med genusmarkering, og i Bergen ble det oppdaget bare én informant med avvikende genusmarkering (Opsahl, 2009, s. 24, Ellingsen, 2015, s. 73). I denne studien er det ett funn av avvikende genusmarkering knyttet til nøytrum, og to funn knyttet til femininum.

Eksempel med Aaden og Elend i guttegruppesamtalen:

1. Aaden: «De e en treningsstudio»
[Det er en treningsstudio]
Elend: «En treningsstudio ja (.) mhm»
[En treningsstudio ja, mhm]
Aaden: «De e et treningsstudio»
[Et er et treningsstudio]

I dette eksempelet bruker Aaden maskulint determinativ, i stedet for nøytrumsform. Dette stemmer godt overens med ytringene fra Oslo og Bergen, der nøytrumsformene gjerne forsvinner til fordel for maskulinum. Dette støtter også opp om det at maskulinum av noen

språkbrukere ses som en form for «default-kategori», plassert på toppen av genushierarkiet (Opsahl, 2009, s. 24). Det er imidlertid ikke mulig å betegne denne bruken av maskulinum over nøytrum som et sikkert trekk ved multietnolektisk stil i Trondheim. Dette fordi det forekommer kun hos én informant ved én enkelt anledning. Som illustrert over retter også Elend på Aadens genusmarkering, hvorpå Aaden bruker nøytrumsformen. Dette kan være et tegn på at forenklet genusmarkering knyttet til nøytrum ikke er et karakteristikum ved multietnolektisk stil i Trondheim, og at dette var et engangstilfelle hos Aaden.

I denne studien har alle informantene trøndersk bakgrunn, og med det mest sannsynlig en annen genusbruk enn i Oslo og Bergen. I de to byene er femininum tilnærmet fraværende, men i trondheimsmål brukes feminin determinativ fortsatt. Dette skaper en mulighet for å se hvordan feminine former blir påvirket av den multietnolektiske stilen. I dette datamaterialet er det to eksempler hvor informantene bruker et maskulint determinativ, på en plass hvor man i trondheimsmål tradisjonelt ville brukt en feminin form.

Eksempler fra guttegruppesamtalen:

2. «Nei (.) æ har jo sælfølgeli en fast greie på ka æ ska træn»
[*Nei, jeg har jo selvfølgelig en fast greie på hva jeg skal trene*]
3. «De e (.) ska æ si dæ kossn du får bra mage på en uke?»
[*Det er, skal jeg si deg hvordan du får bra mage på en uke?*]

Her gjennomfører to av informantene en forenklet genusmarkering, hvor de bruker maskulinum fremfor femininum. Til sammen er det altså tre eksempler på forenklet genusmarkering i gruppesamtalene, hvor ett av tilfellene med sannsynlighet kan sies å være en tilfeldig feildistribusjon. Det er i materialet ikke en stor nok forekomst til å plassere dette som et konkret karakteristikum ved multietnolektisk stil i Trondheim. Det kan imidlertid heller ikke utelukkes, da ingen genusforenkling forekommer i de individuelle intervjuene.

«Sånn»

Blant de åtte hovedinformantene i denne studien brukes ordet «sånn» 109 ganger i gruppesamtalene. Det brukes signifikant oftere blant jentene (81 av 109). Sammentrekningen av «sånn» og «dær», «sånnær», brukes 29 ganger. Yasmin kommer her med et meget illustrerende eksempel i sin omtale av det sosiale mediet «Snapchat»:

1. «Dæm sjæm te å ha sånn fjutsjur no (.) sånn at du kan liksom jør (.) slå av sånn at dæm kan sje de å sånn»
[*De kommer til å ha sånn feature nå, sånn at du kan liksom gjøre, slå av sånn at de kan se det og sånn*]

I Oslo ser «sånn» ut til å ha utviklet en rekke nye funksjoner blant ungdom i flerkulturelle miljøer (Opsahl, 2009, s. 112). «Sånn» brukes «som en diskursmarkør som peker ut det rematiske elementet i ytringer, og som en ubestemt artikkel» i UPUS-materialet (Opsahl, 2009, s. 109). «Sånn» kan altså brukes som en pragmatisk forsterker eller demper, og samtidig fremme nye tekstreferenter som en ubestemt artikkel (Opsahl, 2009, s. 109). Dette kan bidra til å ytterligere svekke behovet for genusbruk, og kan slik sett virke som en forenkling. I NoTa-korpuset⁹ kan man knytte en økende bruk av «sånn» også til ungdommer utenfor de flerkulturelle miljøene (Lie, 2008, s. 93). I denne studien er det bare inkludert språkbrukere fra flerkulturelle miljøer, så ut fra dette materialet er det ikke mulig å si noe om bruken av «sånn» blant andre ungdommer.

Umiddelbart virker det som at mine informanternes bruk av «sånn» også går utenfor ordets tradisjonelle funksjoner, men jeg har ikke gjennomført en dyptgående analyse av «sånn». For å få en tilstrekkelig oversikt over informantenes bruk av «sånn» må man gå inn i hver enkelt interaksjonelle situasjon for å vurdere hvilken funksjon ordet har i de ulike ytringene. Da «sånn» har mange funksjoner, og oppstår hyppig i materialet, har jeg ikke anledning til å gjennomføre en mer dyptgående analyse av disse funksjonene i en oppgave av dette omfanget. Jeg vil på det sterkeste anbefale andre å se nærmere på bruken av «sånn» i flerkulturelle ungdomsmiljø i Trondheim, da det forekommer hyppig i informantenes ytringer.

4.2.5 Prosodi

Hårstad (2010, s. 229) sine informanter rapporterte om at andre språkbrukere hadde en «stakkato talerytme». De observerte funnene fra jentegrupesamtalen bekrefter at dette er tilfellet. I andre nordiske byer som Malmö, Göteborg, Stockholm, København, Bergen og Oslo har de funnet en lignende talerytme (Bodén, 2010, s. 65, Hansen & Pharao, 2010, s. 79, Ellingsen, 2015, s. 74, Hårstad & Opsahl, 2013, s. 118). Av Bodén (2010, s. 65) beskrives det som at «[t]he adolescents borrow foreign speech sounds, intonational and rhythmic patterns and incorporate them into their spoken Swedish». Hansen og Pharao gjennomførte målinger knyttet til prosodi blant brukere av multietnolektisk stil i København og sammenlignet funnene med prosodi blant ikke-brukere på samme alder. De fant at «[t]he acoustic results show systematic differences in the realization of the contrast short and long vowels, and differences in the relation between the duration of vowels in stressed and unstressed syllables» (Hansen & Pharao, 2010, s. 79).

⁹ Norsk talespråkkorpus. For mer informasjon se: <http://www.tekstlab.uio.no/nota/oslo/index.html>

Uten å ha foretatt fonologiske målinger synes det ut fra egen lytting å være en forskjell i både trykk, lyder og rytme, i en sammenligning av gruppesamtalene og de individuelle intervjuene, men jeg kan ikke si noe om funnene har likhetstrekk med de som beskrives fra København. Det jeg imidlertid kan si, er at som trønder med nær tilknytning til trondheimsmål er det tydelig at informantene bryter med den tradisjonelle trønderske prosodien på flere punkter. Alle de fire jentene bruker flere ganger i gruppesamtalen det som ofte betegnes som «stakkato» uttale. Dette musikkbegrepet er ikke en dekkende beskrivelse av prosodien, men hvis man skal gå i dybden på suprasegmentale forhold, må man gjennomføre en nøye analyse av talerytme, stemmekvalitet, tonefall osv. Det er ikke rom for det i denne oppgaven, men jeg vil anbefale andre å se nøyer på dette, og som man kan se i det følgende eksempelet kunne det vært interessant å gjøre en sammenligning med kurdisk prosodi. Yasmin kommer inn på suprasegmentale forhold i sitt individuelle intervju:

1. «Åsså har vi sånn spesielt tonefall på Kålsta (.) sånn siden de e mest kurdera på Kålsta så har vi de tonefalle dæm bruke i språke dæmmers (.) sånn eih komm hær da (.) å sånn»
[Også har vi sånn spesielt tonefall på Kolstad, sånn siden det er mest kurdere på Kolstad, så har vi det tonefallet de bruker i språket deres, sånn eih kom her da, og sånn]
(Understreking ved informantens demonstrasjon av kurdisk tonefall)

Amanda og Elisabeth, som begge har to norskfødte foreldre, snakker også med det som kan høres ut som en utenlandsk intonasjon/prosodi ved flere anledninger. Flere steder i jentegruppesamtalen er det vanskelig å høre forskjell på Zeynep, som har kurdisk som morsmål, og de to jentene som har helnorsk familiebakgrunn. Dette tyder på at Elisabeth og Amanda har tilegnet seg suprasegmentale trekk fra innvandrerspråk. Det at det er vanskelig å høre forskjell på de to jentene og Zeynep er ikke uvanlig. Da Kotsinas (1990, s. 268) gjennomførte en lyttetest med formål om å finne ut hvor flinke språkbrukere var til å vurdere andres morsmål ut fra lytting, fant hun at 70 % av hennes lyttere betegnet en gutt med svensk som morsmål (men som var bruker av multietnolektisk stil) som en innvandrer. De mente også ut fra lyttingen at han hadde innvandret senere enn en annen gutt som hadde vært i Sverige i to år.

Situasjonene hvor Amanda og Elisabeth har en avvikende prosodi synes å ha til felles at de to informantene har en sterk følelsesmessig reaksjon når de kommer med ytringene. Dette kan tyde på at prosodien, i likhet med diskursmarkørene, har en affektiv tilknytning. Jeg ser av årsaker knyttet til språkbakgrunn ikke nærme på guttegruppesamtalens prosodi, men det er verdt å nevne at guttene også synes å ha tydeligere suprasegmentale innslag fra andre språk når de snakker om ting som engasjerer/affekterer dem. Dette trekket realiseres både av informantene med norskfødte foreldre, og av informantene med utenlandskfødte foreldre.

Man kan med rimelig sikkerhet derfor betegne en «stakkato» prosodi som et karakteristikum ved multietnolektisk stil i Trondheim, selv om jeg ikke har rom for å gå lengre inn i en nøyaktig fonetisk beskrivelse av hva dette innebærer.

Alle jentene bruker i flere av tilfellene hvor de har denne stakkato prosodien en vibrant (trill) i uttalen av *r*, og ikke en vanlig østnorsk tap som de ellers bruker (med unntak av Zeynep som noen ganger bruker en vibrant *r* i det individuelle intervjuet). En av Hårstad (2010, s. 229) sine informanter rapporterte om dette i andres uttale av ordet /møra/. Disse funnene tyder på at dette fonetiske språkvalget ikke bare er knyttet til enkelte ord, men til prosodien i sin helhet.

4.2.6 Bruk og bortfall av trønderske særtrekk

I de følgende delkapitlene skal jeg se på hvordan mer tradisjonelle, lokale særtrekk er realisert blant informantene. Det er ikke ut fra dette materialet mulig å knytte trekkene direkte opp mot en multietnolektisk stil, men det er uansett nødvendig dersom man skal få en mer fullstendig beskrivelse av informantenes språkbruk. Ved å se på trønderske særtrekk blir det tydelig at mine informanter bruker en form for trøndersk multietnolektisk stil blant sine venner, og trondheimsmål på tilnærmet lik linje med andre unge språkbrukere i samtale med meg. Alle de språktrekkene som er beskrevet tidligere i analysekapittelet, blir realisert sammen med trekk fra trondheimsmål. Der jeg finner at trønderske trekk har blitt svekket, foregår det også en dokumentert, liknende prosess i resten av trondheimsmålet eller trøndersk talemål. Det finnes imidlertid noen forskjeller knyttet til de språkendringene vi skal se nærmere på.

Det er viktig å understreke at de fleste trønderske trekkene blant mine informanter er tilnærmet like de funnene Hårstad (2010) har gjort i sin studie om unge språkbrukere i Trondheim. For eksempel så har jeg ikke funnet vesentlige ulikheter knyttet til senkning, apokope og infinitivsendinger i mitt og Hårstads materiale. Jeg trekker i de følgende delkapitlene fram tre spesifikke språktrekk: distribusjonen av /ɪç/ og /ɪkə/ (nektingsadverbet), av-palatalisering og sammenfallet mellom /ç/ og /ʃ/. Disse trekkene er valgt ut fordi språkendringer knyttet til trekkene er signifikant mer utbredt blant mine informanter enn blant Hårstad (2010) sine unge trondheimere.

Veksling mellom /ɪç/ og /ɪkə/

I tradisjonelt trondheimsmål blir nektingsadverbet *ikke* realisert som det apokoperte og palataliserte /ɪç/. I tillegg til /ɪç/ har vi /ɪkə/, som tradisjonelt bare brukes i emfatisk stilling (Hårstad, 2010, s. 208). I urbane strøk er det en begynnende tendens at /ɪkə/ blir brukt i alle

posisjoner, ikke bare i emfase (Mæhlum & Røynealand, 2012, s. 78). Da Hårstad (2010, s. 209) studerte unge språkbrukere i Trondheim, fant han at begge variantene forekom hos et stort flertall av informantene (29 av 31), og at nektingsadverbene ikke bare ble brukt på den tradisjonelle måten beskrevet ovenfor.

Hårstad (2010, s. 209) fant at blant de unge trondheimerne hadde /ikə/ blitt et reelt alternativ til varianten /ic/. Halvparten av Hårstad sine informanter brukte /ikə/ i mer enn hver fjerde nektning. Nektingsadverbet /ikə/ ble blant hans informanter brukt både med sterkt trykk, som i den tradisjonelle formen, og i trykklett posisjon, som en mer moderne realiseringsmåte.

Overgangen til å bruke /ikə/, også i de posisjonene hvor man tradisjonelt har brukt /ic/, er svært tydelig hos mine informanter. Av nektingsadverb finner jeg 284 bruk av /ikə/ og 8 bruk av /ic/. I mitt materiale forekommer altså /ikə/ der man i mer tradisjonell trøndersk ville brukt /ic/ hyppigere enn i Hårstads materiale.

Varianten /ikə/ er i dette materialet brukt helt konsekvent i gruppesamtalene, med få unntak. De få stedene /ic/ brukes i gruppesamtalene, er de å finne i faste kollokasjoner, som for eksempel «/ic/ saint» ('ikke sant').

Eksempel fra Yasmin i jentegruppesamtalen:

1. De handle om (.) ka hete de da (.) de handle om (.) de e en liten by i usa /ikə/ sant (.) åsså (.) to tvillinga (.) /ic/ saint (.) åsså forsvinn jenta å guttn bare (.) å alle bare (.) ka faan (.) korr vart de av guttn å sånn (.) åsså de e sånn dritmy som sjer
[Det handler om, hva heter det da, det handler om, det er en liten by i USA /ikə/ sant, også, to tvillinga, /ic/ saint, og så forsvinner jenten og gutten bare, og alle bare, hva faen, hvor ble det av gutten og sånn, også det er sånn dritmye som skjer]

I dette eksempelet skjer det to ting det er verdt å påpeke: For de første viser det et eksempel på /ic/ i en fast kollokasjon. Yasmin bruker ikke /ic/ i andre posisjoner, verken i gruppesamtalen eller i sitt individuelle intervju. For det andre viser eksempelet også den samme frasen, men med bruken av /ikə/. Palataliseringen er også betydelig mer markant i det påfølgende ordet når den tradisjonelle formen /ic/ brukes.

Av samtlige informanter er det bare Amanda og Zeynep som bruker /ic/ flere ganger i sine individuelle intervju, men samtidig bruker /ikə/ konsekvent gjennom hele jentegruppesamtalen. De synes altså å inkludere varianten /ic/ når de samtaler i en mer formell sosial situasjon. Jeg bruker nektingsadverbet /ic/ konsekvent gjennom hele intervjuet, med unntak av i emfatisk stilling. Om de to informantene bruker /ic/ i møte med for eksempel en lærer som ikke bruker /ic/ på samme måte som meg, kan vi ikke vite ut fra dette materialet. Det er imidlertid uansett relevant å se at Amanda og Zeynep endrer nektingsadverbet i sitt registerskifte.

Elend rapporterer direkte at han ikke bruker /ɪc/ i mer formelle situasjoner:

2. Da e de my mer sånn tradisjonelt (.) litt finer (.) nei æ vill /ɪkə/ akkurat si sånn trøndersk sånn (.) «æ e /ɪc/» å sånne ting (.) men de e litt mer sånn (.) sånn finere språk da (.) kan du si (.) sånn fintrøndersk

[Da er det mye mer sånn tradisjonelt, litt finere, nei jeg vil ikke akkurat si sånn trøndersk sånn, «æ e /ɪc/» og slike ting, men det er litt mer sånn, sånn finere språk da, kan du si, sånn fintrøndersk]

Av-palatalisering og kompromissvarianter

I de senere årene har det vært en tendens til av-palatalisering i trøndersk, og da spesielt i trondheimsmål (Mæhlum & Røyneland, 2012, s. 80). En slik svekking av palataliseringen kan enten skje ved at den palatale uttalen blir erstattet av en alveolar uttale, eller ved at utviklingen stopper på «halvveien». Hvis språkbrukerne finner en form for kompromissvariant, er den et kompromiss mellom en alveolar og en palatal, altså en retrofleks. Denne kompromissvarianten oppstår hovedsakelig av *ll* og *nn* (Mæhlum & Røyneland, 2012, s. 127).

Av-palataliseringen synes å være mer utbredt i mitt materiale enn i Hårstads. Blant Hårstad (2010, s. 195-196) sine unge trondheimere finner han en av-palatalisering hos litt under halvparten, men graden av av-palataliseringen varierer. Flertallet av de språkbrukerne som av-palataliserer i Hårstads materiale, bruker en slik kompromissvariant som er omtalt ovenfor.

Fordi graden av palatalisering kan variere, er det krevende å foreta en nøyaktig kvantifisering. Jeg har derfor ikke gjennomført en komplett gjennomtelling i dette materialet, men umiddelbart virker av-palataliseringen å være mer utbredt blant mine informanter enn blant Hårstads informanter. Alle åtte hovedinformanter har av-palatalisering i litt varierende grad, og det synes ikke å være signifikant forskjell i (av-)palataliseringen i gruppesamtalene og de individuelle intervjuene. De gjennomfører ikke en komplett av-palatalisering jevnt over, men de bruker kompromissvarianter i stor grad. Spesielt oppstår *ll* ofte med en postalveolar / retroflektert lateral, og *nn* ofte med en postalveolar variant.

Et eksempel blant mine informanter er at de ikke sier «aɫɫe» eller «alle», men bruker en retrofleks med en uttale nær «aɫɫe». Hårstad (2010, s. 197) fant blant sine informanter at de som brukte denne kompromissvarianten, også hadde forekomster av palatal lateral (ɫ) og dental lateral (l). Dette er også tilfellet hos mine informanter, så man kan ikke si at den postalveolare / retroflekterte lateralen har overtatt helt.

Veksling mellom /ç/ og /ʃ/

Den mest omtalte lydendringen som har foregått, blant et økende antall norske språkbrukere de siste årene, er sammenfallet mellom den palatale frikativ */ç/* og den postalveolare frikativ */ʃ/*. Hovedtendensen i lydendringen ser ut til å være at leksem som tradisjonelt begynner med */ç/*, i stedet blir uttalt med */ʃ/* (Mæhlum & Røyneland, 2012, s. 127).

Da Hårstad (2010, s. 199) undersøkte forholdet mellom postalveolar frikativ og palatal frikativ, fant han at litt under halvparten (14 av 31) av hans informanter har eksempler på ytringer der de bruker */ʃ/* på steder der vi tradisjonelt kunne ventet bruk av */ç/*. Kun én av hans informanter gjennomfører skiftet konsekvent. Guttene er i Hårstads materiale i betydelig flertall blant de informantene med hyppig sammenfall (Hårstad, 2010, s. 200).

I dette materialet har samtlige informanter en ganske gjennomført bruk av postalveolar frikativ der man tradisjonelt ville forventet en palatal frikativ. Jeg har ikke gjennomført en fullstendig kvantifisering av dette trekket, men språkbrukerne har dette sammenfallet nesten helt konsekvent. Det synes altså å være signifikant mer utbredt blant mine informanter enn blant Hårstads. Det er ingen forskjell i distribusjonen mellom gruppesamtalene og de individuelle intervjuene, og det er heller ikke mulig å finne en signifikant forskjell mellom kjønnene i dette materialet. De stedene mine informanter ikke har dette sammenfallet, synes ikke å dele kontekstuelle og strukturelle omgivelser.

5 Oppsummering

5.1 Innsikter fra resultatene/Konklusjon

Jeg har gjennomført en analyse for å dokumentere en viss registerskifting/kodeskifting, og ut fra disse funnene har jeg belegg for å si at det finnes en klynge med språktrekk som kan identifiseres som ingredienser i en egen stil knyttet til en multietnisk og multilingvistisk gruppeidentitet. For å vise disse særtrekkene, og argumentene for at de i ulik grad kan betegnes som karakteristiske for en multietnolektisk stil, presenterer jeg i denne avsluttende delen en kort oppsummering av de mest sentrale funnene i dette prosjektet. Disse trekkene er, med få unntak, i all hovedsak realisert i gruppesamtalene. Eventuelle avvik tydeliggjøres i de respektive delkapitlene i kapittel 4 «Analyser».

Det er hyppig bruk av innlånte leksikalske enheter fra sentrale innvandrerspråk i samtalene mellom informantene. Dette er både direkte og indirekte lån. Leksemene plasseres hovedsakelig innenfor ordklassene adjektiver og interjeksjoner. Mange av leksemene kan betegnes som invektiv, og dette kan videre ses i lys av Hårstads funn om at talestilen knyttes opp mot noe forbudt eller tabu som skal holdes innenfor gruppa. Både språklige funn, og rapportering fra informanter viser at kurdisk synes å være den mest sentrale påvirkningsfaktoren på de direkte lånene. Det er flere eksempler på ytringer som inneholder leksem med kurdisk og tyrkisk bakgrunn i materialet. Det er imidlertid også flere eksempler på leksemer som ikke har denne språktilknytningen, men som synes å ha kommet fra Oslo eller andre byer med en stor flerspråklig befolkning. Noen av de leksikalske enhetene har jeg heller ikke lyktes med å knytte opp mot noe spesifikt opprinnelsesspråk.

Diskursmarkøren «wallah» brukes hyppig blant informantene, og mye tyder på at diskursmarkøren har gjennomgått en form for grammatikalisering. Dette hovedsakelig ved at «Allah»-innholdet har blitt svekket til fordel for «sverge»-betydningen. Resultater av dette er blant annet at informantene legger til nye leksikalske enheter for å styrke det svekkede semantiske innholdet. Selv om «wallah» blant enkelte informanter synes å ha fått en annen funksjon og betydning enn tidligere, virker de nye funksjonene å være tett knyttet opp mot det opprinnelige proposisjonelle innholdet. I dette materialet har jeg funnet eksempler på at «wallah» brukes som en epistemisk forsterker, at det brukes med både fallende og stigende intonasjon (som i et spørsmål og en påfølgende bekreftelse), og at det brukes som et forsterkende retorisk verktøy for å understreke verdien eller viktigheten i en påstand. «Wallah» brukes også som en forsterker i evalueringer/beskrivelser, gjerne i samband med flere andre forsterkningsmetoder. Andre diskursmarkører som «æ sværge» og «helt æli» har

mange av de samme interaksjonelle funksjonene som «wallah». Alle de tre eksemplene på diskursmarkører forekommer enkelte steder i mer eller mindre fikserte fraser. Kjønn, foreldrebakgrunn og affektivt engasjement synes også å være tett knyttet opp mot bruken av diskursmarkørene.

Syntaktisk sett finner man flere eksempler på manglende subjekt-verb-inversjon i gruppesamtalene. Jeg argumenterer i analysen for at dette ikke er en innlærerfeil blant enkelte av mine informanter, og at ytringene med XSV-struktur har en sterk grad av kontekstbinding. Ytringene med manglende subjekt-verb-inversjon ser ut til å være knyttet til kontekstuellet betinget variasjon på både et interaksjonelt og et lingvistisk nivå. De fleste eksemplene forekommer i setninger med tidsadverbial eller etter vilkårssetninger. Bruken av «så»-konstruksjoner virker noen steder å brukes som en strategi for å bidra til at verbet havner på tredjeplass, uten at man bryter med noen syntaktiske «regler». Avslutningsvis vil jeg påpeke at manglende subjekt-verb-inversjon kan ses på som en språklig innovasjon som bidrar til å fremme kontekststøttet informasjon på en mer fleksibel måte.

På det morfologiske nivået har jeg hovedsakelig funnet avvik knyttet til genusmarkering. Dette forekommer ikke hyppig nok til at jeg kan plassere det som et definitivt karakteristikum ved multietnolektisk stil i Trondheim, men da det ikke er tilfeller av dette i de individuelle intervjuene bør det ikke utelukkes. Det er tre funn av avvikende genusmarkering, hvor et av dem synes å være en tilfeldig feildistribusjon. De to andre er eksempler hvor et maskulint determinativ brukes på steder hvor man i trondheimsdialekt ville forventet en feminin form. Jeg har også merket meg at ordet «sånn» brukes så mye som 109 ganger i gruppesamtalene, med en betydelig overvekt av bruk blant jentene. Uten at jeg gjennomførte en dyptgående analyse, virker det umiddelbart som at mine informanters bruk av «sånn» også går utenfor ordets tradisjonelle funksjoner. Bruken av «sånn» er enda et funn jeg ikke kan knytte definitivt opp mot en multietnolektisk stil ut fra dette materialet.

Ut fra materialet kan man med rimelig sikkerhet betegne en «stakkato» prosodi som et særtrekk ved en multietnolektisk stil i Trondheim. Mye tyder på at prosodien har en affektiv tilknytning, lignende den man ser i bruken av diskursmarkører. I likhet med i analysen av de leksikalske enhetene, finner man i prosodien en rapportert tilknytning til kurdisk språk.

Også Amanda og Elisabeth, som begge har en helnorsk familiebakgrunn, tar i bruk talestilen og ved det gjennomfører de en overskriding i visse kontekster. Det er kanskje det tyngste argumentet for at det her er snakk om en multietnolektisk stil, og ikke en manglende norskkompetanse (jf. Ims, 2013, s. 43).

Alle de språktrekkene som er beskrevet til nå, realiseres sammen med trekk fra trondheimsmål. For å få en mer fullstendig oversikt over informantenes språkbruk så jeg på trønderske trekk, selv om det ikke ut fra dette materialet er mulig å knytte funnene direkte opp mot multietnolektisk stil. Jeg valgte ut tre trønderske trekk som er en del av språkendringer som foregår hos flere unge trondheimere (jf. Hårstads kartlegging), men som synes å være signifikant mer utbredt blant mine informanter.

I dette materialet er det tydelig at informantene bruker nektingsadverbet /ikə/, også i de posisjonene hvor man tradisjonelt ville brukt /ic/. De få stedene /ic/ brukes i gruppeintervjuene, brukes de i faste kollokasjoner. Bruken av /ic/ i faste kollokasjoner synes også å ha en sammenheng med en mer markant palatalisering. Av-palatalisering er svært utbredt blant mine informanter. Alle hovedinformantene har (av-)palataliseringen i litt varierende grad, og det er ingen signifikant forskjell mellom gruppesamtalene og de individuelle intervjuene. Ingen av informantene gjennomfører en komplett av-palatalisering, men ulike kompromissvarianter brukes i stor grad. Det tredje trønderske språktrekket jeg så på var at samtlige informanter har en nesten konsekvent bruk av postalveolar frikativ (/f/) der man ville forventet en palatal frikativ (/ç/). De stedene informantene ikke har dette sammenfallet synes ikke å ha like kontekstuelle og strukturelle omgivelser.

Hovedmålet med denne studien var å, gjennom nøye planlagt feltarbeid, få tilgang til ulike registerrealiseringer hos et utvalg ungdommer fra flerkulturelle miljøer i Trondheim. Jeg har gjennomført en kontrastiv analyse av språkbruk i to ulike situasjoner, og ut fra dette redegjort for hvordan ulike særtrekk i ulik grad kan betegnes som karakteristikum ved en multietnolektisk stil fra Trondheim. Ved en samlet vurdering av de leksikalske, diskursive, syntaktiske, morfologiske og prosodiske trekkene mener jeg at jeg med rimelig sikkerhet kan konkludere med at multietnolektisk stil er en del av disse ungdommenes registervariasjon.

5.2 Videre forskning

Da dette er den første strukturelle beskrivelsen av multietnolektisk stil blant unge trondheimere, og omfanget av oppgaven er begrenset, er det et betydelig behov for komplementerende studier. Denne oppgaven berører bare overflaten av talestilens strukturelle trekk. Derfor vil jeg komme med forslag til oppfølgingsstudier som jeg mener kan bidra til å belyse multietnolektisk stil blant trondheimske språkbrukere i større grad.

Her vil jeg kort gjøre rede for eksempler på strukturelle funn i studien som burde utforskes nærmere. Hvordan trekk fra kurdisk påvirker talestilen burde ses nærmere på, både med en leksikalsk og prosodisk tilnærming. Leksikalsk sett kunne også sammenligningen av

funn fra denne studien, med funn i engelskspråklige land vært interessante. Flere transskandinaviske leksem er funnet, noe som åpner muligheten for leksikalske sammenligninger på tvers av landegrenser. Diskursmarkørene er i studien analysert med et interaksjonelt fokus, men en grammatisk tilnærming kunne også vært hensiktsmessig. Hvordan diskursmarkøren «wallah» kan brukes som en beskrivelse av disse ungdommene og talestilen, og på hvilken måte «wallah» kan brukes som en del av identitetsforhandlinger kan også undersøkes. Hvor hyppig man finner forekomster av manglende subjekt-verb-inversjon i et større materiale kunne det vært interessant å fått svar på. I et større materiale kan man også se om forenklet genusmarkering knyttet til maskulint determinativ fremfor feminint determinativ forekommer så hyppig at det med rimelighet kan anses som en del av denne talestilen i Trondheim. En studie knyttet til bruken av «sånn» blant trønderske brukere av multietnolektisk stil kunne også vært hensiktsmessig. Da kunne man gått inn i hver enkelt interaksjonelle situasjon for å se hvilken funksjon «sånn» har i ulike ytringer, og om den går utenfor ordets tradisjonelle funksjoner. Man kunne samtidig ha involvert språkbrukere utenfor flerkulturelle miljøer for å sammenligne realiseringer av «sånn» mellom brukere og ikke-brukere av multietnolektisk stil. Til sist mener jeg det hadde vært interessant å se på bruken av «sånn» knyttet opp mot for eksempel svensk «så» og tysk «so». På det prosodiske nivået er det potensiale for spennende funn dersom man hadde utført fonologiske målinger av suprasegmentale forhold som for eksempel talerytme, tonefall og stemmekvalitet.

Også sosiopragmatiske analyser av talestilen kan være hensiktsmessig framover. Funnene fra Hårstads studie er beskrevet tidligere i denne oppgaven, men komplementerende studier innenfor dette feltet kan alltid være hensiktsmessig da dette er fenomener som forandrer seg. På den måten kan man gå mer i dybden på interaksjonelle språkverktøy som overskriding, stilisering, posisjonering og selviscenesetting. Kanskje kan noe av dette videre knyttes opp mot sosial lagdeling. Å gå dypere inn i sammenhenger mellom verditilskrivning, språksyn, språkholdninger og merkelapper er også relevant i utforskningen av talestilen. Interessante merkelapper som «kebabnorsk», «kolstadnorsk» og «utlønningnorsk» ble alle brukt blant mine informanter. I en slik studie på merkelapper kunne Ingunn Ims` (2013) sin studie om språklig registerdanning og verditilskrivning vært et godt sammenligningsgrunnlag.

Kanskje kan også mer generelle metodologiske diskusjoner rundt den teoretiske overbygningen av utforskningen være på sin plass. En mer rendyrket praksistilnærming kan være gjennomførbar nå som det er beskrevet et empirisk språklig grunnlag man kan ta utgangspunkt i. En mer overordnet kvantitativ tilnærming kan også bidra til en større innsikt i

En sosiolingvistisk studie av registervariasjon hos ungdom fra flerkulturelle miljøer i Trondheim

språkfenomenet, og en slik sammenligning mellom funn i Trondheim, Oslo og Bergen kan være spesielt interessant.

Kildeliste/bibliografi

- Abdi, G. (2013). *Den nye norsken – slangordbok*. Oslo: Kagge Forlag.
- Akselberg, G., & Mæhlum, B. (2008). Sosiolingvistisk metode. I B. Mæhlum, G. Akselberg, U. Røyneland & H. Sandøy (Red.), *Språkmøte – innføring i sosiolingvistikk* (s. 73-87). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Bodén, P. (2010). Pronunciation in Swedish Multiethnolect. I P. Quist & B. A. Svendsen (Red.), *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices* (s. 65-78). Bristol: Multilingual Matters.
- Blakemore, D. (2002). *Relevance and Linguistic Meaning: The Semantics and Pragmatics of Discourse Markers*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Clyne, M. (2000). Lingua Franca and Ethnolects in Europe and Beyond. *Sociolinguistica* 14(1), 83-89.
- Coupland, N. (Red.). (2013). *The handbook of Language and Globalization*. Chichester: Wiley-Blackwell.
- Eckert, P. (2012). Three Waves of Variation Study: The Emergence of Meaning in the Study of Sociolinguistic Variation. *Annual Review of Anthropology*, 41, 87-100.
Doi:10.1146/annurev-anthro-092611-145828
- Ellingsen, E. M. (2015). «Det er vår måte å kommunisere på»; *En studie av språkbruk blant ungdom i flerspråklige miljø i Bergen* (Upublisert masteravhandling). Universitetet i Bergen, Bergen.
- Fog, J. (1996). Begrunnelsernes koreografi: Om kvalitativ ikke-statistisk representativitet. I H. Holter & R. Kalleberg (Red.), *Kvalitative metoder i samfunnsforskning*. (2.utg., s. 194-219). Oslo: Universitetsforlaget.
- Freywald, U., Cornips, L., Ganuza, N., Nistov, I. & Opsahl, T. (2015). Beyond verb second - a matter of novel information-structural effects? Evidence from Norwegian, Swedish, German and Dutch. I J. Nortier & B. A. Svendsen (Red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century: Linguistic Practices across Urban Spaces*. (s. 73-92). Cambridge: Cambridge University Press.
- Ganuza, N. (2008). *Syntactic Variation in the Swedish of Adolescents in Multilingual Urban Settings: Subject-verb Order in Declaratives, Questions and Subordinate Clauses* (Doktoravhandling, Stockholm Universitet). Stockholm: Centre for Research on Bilingualism Stockholm University.
- Ganuza, N. (2010). Subject-Verb Order Variation in the Swedish of Young People in Multilingual Urban Areas. I P. Quist & B. A. Svendsen (Red.), *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices* (s. 31-48). Bristol: Multilingual Matters.
- Hagen, J. E. (1992). Feilinvertering, overinvertering og underinvertering. *NOA norsk som andrespråk*, (15), 27-38.
- Hansen, G. F. & Pharoa, N. (2010). Prosody in the Copenhagen Multiethnolect. I P. Quist & B. A.

- Svendsen (Red.), *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices* (s. 79-95). Bristol: Multilingual Matters.
- Hårstad, S. (2010). *Unge språkbrukere i gammel by – En sosiolingvistisk studie av ungdoms talemål i Trondheim* (Doktoravhandling, NTNU). Trondheim: NTNU.
- Hårstad, S., Lohndal, T., & Mæhlum, B. (2017). *Innganger til språkvitenskap – Teori, metode og faghistorie* (1. utg). Oslo: Cappelen Damm Akademisk.
- Hårstad, S. & Opsahl, T. (2013). *Språk i byen: Utviklingslinjer i urbane språkmiljøer i Norge*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Ims, I. I. (2013). Språklig registerdanning og verditilskrivning: Betegnelser på nye måter å snakke norsk på i Oslo. *NOA norsk som andrespråk*, 29 (2), 37-71.
- Jahnsen, V. (2001). *Øst og vest for elva: en sosiolingvistisk undersøkelse av talemålet i Oslo*. (Upublisert masteravhandling). Universitetet i Oslo, Oslo.
- Kotsinas, U-B. (1988). Rinkebysvenska – en dialekt?. I P. Linell, V. Adelswärd, T. Nilsson & P. A. Pettersson (Red.), *Svenskans beskrivning 16, SIC* (s. 264-278). Linköping: Universitetet i Linköping.
- Kotsinas, U-B. (1990). Svensk, invandrarsvensk eller invandrare. Om bedömning av 'främmande' drag i svenskt talspråk. I G. Tingbjörn (Red.), *Andra symposiet om svenska som andraspråk i Göteborg 1989*. Stockholm: Scriptor.
- Kvale, S. (1997). *Det kvalitative forskningsintervju*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Källström, R. (2010). Literary Use of Multiethnic Youth Language: Noninversion in Swedish Fiction. I P. Quist & B. A. Svendsen (Red.), *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices* (s. 142-155). Bristol: Multilingual Matters.
- Lie, S. (2008). Veldig sånn festejente. I J. B. Johannessen & K. Hagen (Red.), *Språk i Oslo: Ny forskning omkring talespråk* (s. 78-95). Oslo: Novus forlag.
- Madsen, L. M. (2008). *Fighters and Outsiders: linguistic practices, social identities, and social relationships among urban youth in a martial arts club* (Upublisert doktoravhandling, Københavns Universitet). København: Københavns Universitet.
- Mæhlum, B. & Røyneland, U. (2011). «Lasernes Hule» eller «Civilisationens Arnested»? Byens posisjon i norsk talemålsforskning. I J. G. Jørgensen & L. S. Vikør (Red.), *Nordiskfaget – tradisjon og fornying: Maal og minne 100 år* (s. 69-95). Oslo: Novus forlag.
- Mæhlum, B. & Røyneland, U. (2012). *Det norske dialektlandskapet – Innføring i studiet av dialekter* (1. utg). Oslo: Cappelen Damm akademisk.
- NESH. (1999). *Forskningsetiske retningslinjer for samfunnsvitenskap, juss og humaniora*. Oslo: Den nasjonale forskningsetiske komité for samfunnsvitenskap og humaniora.
- Nistov, I. & Opsahl, T. (2014). The social side of syntax in multilingual Oslo. I T. A. Åfarli & B.

- Mæhlum (Red.), *The Sociolinguistics of Grammar* (s. 91-116). Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Opsahl, T. (2009). «Egentlig alle kan bidra» - en samling sosiolingvistiske studier av strukturelle trekk ved norsk i multietniske ungdomsmiljøer i Oslo (Doktoravhandling, Universitetet i Oslo). Oslo: Universitetet i Oslo.
- Opsahl, T. & Nistov, I. (2010). On Some Structural Aspects of Norwegian Spoken among Adolescents in Multilingual Settings in Oslo. I P. Quist & B. A. Svendsen (Red.), *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices* (s. 49-64). Bristol: Multilingual Matters.
- Paradis, C. & Bergmark, N. (2003). Am I really really mature or something: really in teentalk. Lund University.
- Quist, P. (2000). Ny københavnsk 'multiethnolect': Om sprogbrug blandt unge i sprogligt og kulturelt heterogene miljøer. *Danske talesprog*, (1), 143-211.
- Quist, P. (2008). Sociolinguistic approaches to multiethnolect: Language variety and stylistic practice. *International Journal of Bilingualism*, 12(1&2), 43-61.
<https://doi.org/10.1177/13670069080120010401>
- Quist, P. & Svendsen, B. A. (Red.). (2010). *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices*. Bristol: Multilingual Matters.
- Rampton, B. (1999). Styling the Other: Introduction. *Journal of Sociolinguistics*, 3(4), 421-427.
<https://doi.org/10.1111/1467-9481.00088>
- Rampton, B. (2015). Contemporary urban vernaculars. I J. Nortier & B. A. Svendsen (Red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century: Linguistic Practices across Urban Spaces*. (s. 24-44). Cambridge: Cambridge University Press.
- Svendsen, B. A. (2010). Linguistic Practices in Multilingual Urban Contexts in Norway: An Overview. I P. Quist & B. A. Svendsen (Red.), *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices* (s. 111-126). Bristol: Multilingual Matters.
- Svendsen, B. A. (2015). Language, youth and identity in the 21st century: content and continuations. I J. Nortier & B. A. Svendsen (Red.), *Language, Youth and Identity in the 21st Century: Linguistic Practices across Urban Spaces*. (s. 3-23). Cambridge: Cambridge University Press.
- Svendsen, B. A. & Røyneland, U. (2008). Multiethnolectal facts and functions in Oslo, Norway. *International Journal of Bilingualism*, 12 (1&2), 63-83.
<https://doi.org/10.1177/13670069080120010501>
- Tjora, A. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (3.utg). Oslo: Gyldendal akademisk.
- Tryti, T. (2008). *Norsk slangordbok* (1.utg). Oslo: Kunnskapsforlaget.
- Vassenden, A. & Andrews, T. (2007). Snøballen som ikke ruller. Utvalgsproblemer i kvalitativ forskning. *Sosiologisk tidsskrift*, 15 (2), 151-163.
- Østby, A. E. (2005). *Kebabnorsk ordbok*. Oslo: Gyldendal.
- Aarsæther, F. (2010) The Use of MultiEthnic Youth Language in Oslo. I P. Quist & B. A. Svendsen

(Red.), *Multilingual Urban Scandinavia: New Linguistic Practices* (s. 111-126). Bristol:
Multilingual Matters.

Aasheim, S. C. (1995). «*Kebab-norsk*»: framandspråkleg påverknad på undomsspråket i Oslo.

(Upublisert masteravhandling). Universitetet i Oslo, Oslo.

Vedlegg

Vedlegg 1: Samtykkeskjema

Forespørsel om deltakelse i forskningsprosjektet

”Kommunikasjon blant ungdom i flerkulturelle miljøer i Trondheim”

Bakgrunn og formål

Prosjektet er en masterstudie ved NTNU. Studien skal omhandle kommunikasjon mellom ungdom i Trondheim. Formålet med studien er å registrere kommunikasjon mellom ungdom som deltar som informanter i studien.

Utvalget forespørres fordi de er ungdom som hører til et flerkulturelt miljø, og er funnet gjennom studentens nettverk.

Hva innebærer deltakelse i studien?

Deltakelse i studien krever aktiv deltakelse. Det gjennomføres en gruppesamtale, et intervju og en skriftlig spørreundersøkelse. Under gruppesamtalen og intervjuet blir det brukt lydopptaker. Hver del varer rundt en halv time. Spørsmålene vil omhandle kommunikasjon og muntlige samhandlingsformer blant ungdom i Trondheim.

Hva skjer med informasjonen om deg?

Alle personopplysninger vil bli behandlet konfidensielt. Masterstudent og veileder vil ha tilgang på lydopptak. Navneliste og koblingsnøkkel vil holdes adskilt fra øvrige data. Lydopptak lastes inn på datamaskin, og er passordbelagt.

Informantene kan indirekte identifiseres, men sannsynligheten for dette er liten.

Prosjektet skal etter planen avsluttes 31.12.2018. Personopplysninger og opptak vil da slettes. Dersom det er et ønske at lydopptak kan lagres i et lengre tidsrom, vil informanten bli forespurt på nytt. Alle personopplysninger vil uansett slettes 31.12.2018.

Frivillig deltakelse

Det er frivillig å delta i studien, og du kan når som helst trekke ditt samtykke uten å oppgi noen grunn. Dersom du trekker deg, vil alle opplysninger om deg bli anonymisert.

Dersom du har spørsmål til studien, ta kontakt med:

Kristin Strandheim (student)
48213484
kristin.strandheim@hotmail.com

og/eller

Stian Hårstad (veileder)
73559703
stian.haarstad@ntnu.no

Studien er meldt til Personvernombudet for forskning, NSD - Norsk senter for forskningsdata AS.

Samtykke til deltakelse i studien

Jeg har mottatt informasjon om studien, og er villig til å delta

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Forslag til tema for samtale 😊

Kultur

- Har dere sett noen filmer/serier i det siste? Eks: Skam, Westworld, Thor Ragnarok. Hva synes dere om dem?
- Hvilken musikk liker dere å høre på? Eks: Astrid S, Vaular, Karpe Diem, Beyonce
- Har dere sett noen filmer på kino?
- Hva er best: X-box, PC eller PlayStation? Hvilke spill spiller dere?

Hobbyer/fritidsaktiviteter

- Hva liker dere å gjøre på fritida? Og hvorfor akkurat dette?
- Er dere interessert i sport? Eks: e-sport, fotball, håndball, skateboard
- Har dere et favorittlag/utøver?
- Er dere mye på sosiale medier? Eks: Facebook, Instagram, Snapchat. Hva er bra/dårlig med det?

Skole

- Hvis du kunne droppet et fag. Hvilket?
- Hvilken linje går du på på videregående?/ hvilken linje ønsker du å begynne på? Hvorfor akkurat denne linjen?

Trondheim

- Hva er det beste/verste med å være ung i Trondheim?
- Hva kan man finne på i Trondheim?
- Hvordan er typiske Trondheim-folk?

Kolstad/Saupstad

- Hva burde politikerne bruke penger på i Kolstad/Saupstad-området? Mangler dere noe?
- Er det noen forskjeller på folk fra Kolstad/Saupstad og folk fra andre bydeler?

OBS: Det er helt frivillig å snakke om disse temaene

Vedlegg 3: Intervjuguide – informanter med norskfødte foreldre

Spørsmål til intervjuet (for ungdommer med norskfødte foreldre)

1. Kan du fortelle/utdype noe om de fritidsaktivitetene/interessene du driver med/har?
(Jf. spørreskjema)
2. Hvordan vil du beskrive/kategorisere ungdomsmiljøet i Trondheim/ der du bor? (er miljøet delt i bestemte grupperinger/gjenger? Tilhører du noen av dem? Hvem pleier du å være sammen med?)
3. Er det viktig for deg å kunne flere språk?
Hvis ja: Hvorfor?
Hvis nei: Hvorfor ikke?
4. Har du noen venner som er flerspråklige?
I så fall: Hvilke tanker gjør du deg om det å vokse opp med flere språk? Hender det at vennene dine veksler mellom forskjellige språk når du er til stede? Hva synes du om det? Har du opplevd å føle deg ekskludert på grunn av det?
5. Vil du si at ungdom i flerkulturelle miljø i Trondheim bruker en spesiell form for norsk?
6. I så fall: Kan du gi eksempler på ord, uttrykk og setninger fra denne språkbruken eller språket?
7. Hva kaller du en slik språkbruk eller et slikt språk? Kjenner du til andre navn på det?
8. Mener du at de som bruker et slikt språk bruker det hele tida, eller at de veksler mellom dette språket og mer ”vanlig/tradisjonell” trøndersk? Eventuelt når og hvorfor tror du de veksler?
9. Bruker du en slik språkform eller et slikt språk selv? Hvis ja: Når, med hvem og hvorfor? Kan du beskrive hvordan du gjør det, eventuelt gi eksempler?
10. Hva synes du om denne språkformen eller dette språket sammenlignet med mer ”vanlige/tradisjonelle” utgaver av trøndersk?
11. Har du noen tanker om hvordan samfunnet utenfor det flerkulturelle ungdomsmiljøet ser på en slik språkbruk?

Vedlegg 4: Intervjuguide – informanter med utenlandskfødte foreldre

Spørsmål til intervjuet (for ungdommer med utenlandskfødte foreldre)

1. Kan du fortelle/utdype noe om de fritidsaktivitetene/interessene du driver med/har?
(Jf. spørreskjema)
2. Hvordan vil du beskrive/kategorisere ungdomsmiljøet i Trondheim/ der du bor? (er miljøet delt i bestemte grupperinger/gjenger? Tilhører du noen av dem? Hvem pleier du å være sammen med?)
3. Er det viktig for deg å kunne flere språk?
Hvis ja: Hvorfor?
Hvis nei: Hvorfor ikke?
4. Hva pleier du å si hvis noen spør hvor du kommer fra?
5. Føler du deg ”mest” norsk, pakistansk, somalisk, irakisk etc.?
6. Bruker du noen ganger to eller flere språk samtidig? I så fall: Når gjør du det? Hvorfor gjør du det? Kan du beskrive hvordan du gjør det?
Hvis nei: hvorfor ikke?
7. Hva synes du om en slik språkveksling?
8. Vil du si at ungdom i flerkulturelle miljø i Trondheim bruker en spesiell form for norsk?
9. I så fall: Kan du gi eksempler på ord, uttrykk og setninger fra denne språkbruken eller språket?
10. Hva kaller du en slik språkbruk eller et slikt språk? Kjenner du til andre navn på det?
11. Mener du at de som bruker et slikt språk bruker det hele tida, eller at de veksler mellom dette språket og mer ”vanlig/tradisjonell” trøndersk? Eventuelt når og hvorfor tror du de veksler?
12. Bruker du en slik språkform eller et slikt språk selv? Hvis ja: Når, med hvem og hvorfor? Kan du beskrive hvordan du gjør det, eventuelt gi eksempler?
13. Hva synes du om denne språkformen eller dette språket sammenlignet med mer ”vanlige/tradisjonelle” utgaver av trøndersk?
14. Har du noen tanker om hvordan samfunnet utenfor det flerkulturelle ungdomsmiljøet ser på en slik språkbruk?

Vedlegg 5: Spørreskjema

Spørreskjema

Informantnummer: _____

Fyll ut skjemaet nedenfor:

Bakgrunn

1. Kvinne? Mann? Annet?
 2. Når er du født? _____
 3. Er du født og oppvokst i Trondheim? _____
Hvis ja: Har du bodd i Trondheim hele tida? _____
I hvilken bydel i Trondheim er du oppvokst? _____
Hvilken bydel bor du i nå? _____
Hvis ikke: Hvor er du født og oppvokst? _____
Når kom du til Norge/Trondheim? _____
 4. Hvem bor du sammen med? _____

 5. Har du gått i barnehage? _____
 6. Hvor er mor født? _____
 7. Hvor er far født? _____
 8. Hvor er evt. andre foresatte født? _____

 9. Når kom foreldrene dine eller dine foresatte til Norge/Trondheim?

 9. Har du søsken? I så fall er de født og oppvokst i Norge?

 11. Hvilke/hvilket språk kan moren din?

 12. Hvilke/hvilket språk kan faren din?

 13. Hvilke/hvilket språk kan evt. andre foresatte?
- Språkferdigheter og preferanser***
14. Hvilke språk kan du? _____

15. Hvilke(t) språk kan du best? _____

16. Hvilke/hvilket språk lærte du først å snakke? _____

17. Hva er morsmålet ditt eller morsmålene dine?

18. Hvor begynte du først å snakke norsk? (sett ett eller flere kryss)

-hjemme

-i barnehagen

-med venner

-hos dagmamma

-på skolen

-annet, nemlig: _____

Språkopplæring

19. Har du fått opplæring i andre språk enn norsk og engelsk?

20. Har du fått undervisning i norsk som andrespråk på skolen? _____

Hvis ja: Hvor lenge? _____

21. Har du deltatt i morsmålsopplæring? _____

Hvis ja: På skolen? _____ Utenfor skolen? _____

Hvor lenge? _____

22. Kan du eller noen i familien din språk som du ønsker å lære bedre?

Hvis ja: Hvilke(t) og hvorfor?

Språkbruk og språkveksling

23. Hvilke(t) språk snakker du til:

Moren din _____

Faren din _____

Andre foresatte eller voksne du bor eller har bodd sammen med _____

Søsken _____

24. Hvilke(t) språk snakker de til deg?

Moren din _____

Faren din _____

Andre foresatte eller voksne du bor eller har bodd sammen med

Søsken _____

26. Når dere spiser middag i familien, hvilke/hvilket språk snakker dere?

27. Når du diskuterer eller krangler med søsknene dine, hvilke/hvilket språk bruker dere?

28. Hvilke(t) språk brukes mest hjemme hos deg? _____

29. Hvilke/hvilket språk bruker du når du skriver? (Ikke regn med det du skriver på skolen)

-chat (oppgi språk: _____)

-status på facebook (oppgi språk: _____)

-SMS-meldinger (oppgi språk: _____)

-interaktive dataspill (oppgi språk: _____)

-e-post (oppgi språk: _____)

-annet, nemlig: _____ oppgi språk: _____)

30. Hvilke/hvilket morsmål har dine venner? _____

31. Hvilke/hvilket språk pleier du og dine venner å snakke sammen? (sett kryss)

1. bare norsk

2. norsk og et annet språk

3. norsk og flere andre språk

4. bare andre språk

Hvis du har krysset av på det andre, tredje eller fjerde alternativet, hvilke språk snakker dere? _____

137

Når bruker dere andre språk enn norsk?

Hvorfor bruker dere andre språk enn norsk?

32. Hender det noen ganger at du bruker to eller flere språk samtidig? I så fall: når gjør du det? Og hvorfor gjør du det?

33. Vil du si at ungdom i flerspråklige miljø i Trondheim bruker en spesiell form for norsk?

I så fall: hva kaller du dette?_____

34. Bruker de denne formen for norsk hele tiden, eller veksler de mellom dette og mer ”vanlig/tradisjonell” norsk/trøndersk?

Hvis de veksler: hvorfor tror du at de gjør det?_____

35. Bruker du en slik språkform selv? I så fall: Når og med hvem?

Hvis ikke: har du brukt det tidligere?_____

36. Hva synes du om en slik språkform i forhold til mer ”vanlige/tradisjonelle” utgaver av norsk/trøndersk?_____

37. Er denne språkstilen knyttet til bestemte bydeler i Trondheim? I så fall: hvilke?_____

Fritid: Interesser og aktiviteter

38. Hvilke interesser har du? / Hva driver du med på fritida?

39. Er du medlem i noen organisasjon eller forening? (politisk, religiøs, idrett, kulturell etc.) I så fall: hvilken/hvilke?_____

41. Hvordan vil du beskrive ”stilen” din?

Foresattes bakgrunn

44. Har mor utdanning?__ _____

Hvis ja: Hvilken? _____

45. Jobber mor? _____

Hvis ja: Hva jobber hun med? _____

46. Har far utdanning? _____

Hvis ja: Hvilken? _____

47. Jobber far? _____

Hvis ja: Hva jobber han med? _____

48. Svar på dette dersom du bor sammen med eller har bodd sammen med andre voksne enn mor eller far:

Har han/hun utdanning? _____

Hvis han/hun jobber, hva jobber han/hun med?

Utdanningsplaner/Fremtidsplaner

49. Hva ønsker du å utdanne deg til? _____

50. Hva ønsker du å jobbe med? _____

55. Hvilke(t) språk ønsker du å snakke til barna dine? _____

56. Vil du at barna dine skal lære andre språk enn norsk?

Hvis ja: Hvilke språk og hvorfor? _____

Hvis nei: Hvorfor ikke? _____

Navn: _____

Informantnummer: _____

Kan jeg ta kontakt med deg dersom det er noe mer jeg lurer på?

JA__ Nei__

Hvis ja:

Telefonnummer: _____

Vedlegg 6: Oversikt over leksikalske enheter

Leksem	Opprinnesspråk/sted	Betydning for informantene	Dataen er hentet fra
Wallah	Arabisk (Wallah) – Jeg sverger ved Allah	Jeg sverger ved Gud/Jeg sverger (Se mer om grammatikalisering i 4.2.2)	Jentegruppesamtalen/Intervjuet med Yasmin/Intervjuet med Zeynep/Intervjuet med Elend/Guttegruppesamtalen
Putá	Spansk (Putá) – Betyr tise	Brukes som invektiv	Jentegruppesamtalen
Tu/f/ og Ku/f/	Kurdisk – Brukes som utrop	En ekvivalent til den engelske «shit»	Jentegruppesamtalen
Misse ut hard/ Missaut	Engelsk (Missing out) – Betyr å gå glipp av noe	Gå glipp av noe	Jentegruppesamtalen
Slåv davn	Engelsk (Slow down) – Betyr å ta det roligere	Roe seg ned/ slappe av	Jentegruppesamtalen
Beisikli	Engelsk (Basically) - Betyr «grunnleggende» eller «hovedsakelig»	Beskrive det viktigste/hovedsake lig	Jentegruppesamtalen
Åverreita	Engelsk (Overrated) – Betyr overvurdert	Noe som er overvurdert	Jentegruppesamtalen
Fakk de dær	Engelsk (Fuck it) – Betyr dropp det der	Brukes om noe som burde droppes	Jentegruppesamtalen
Ækte	Engelsk (Acting) – Betyr å spille skuespill	Spille skuespill	Jentegruppesamtalen
Konneksjon	Engelsk (Connection) – Betyr å ha en tilknytning til noen/noe	En tilknytning	Jentegruppesamtalen
Bække opp	Engelsk (Backing up) – Betyr å passe på/støtte noen	Å passe på noen	Jentegruppesamtalen
Autsiders	Engelsk (Outsider) – Betyr noen som er utenfor et sosialt fellesskap	Noen som er utenfor et sosialt fellesskap	Jentegruppesamtalen
/Fo:lt/	Engelsk (Fault) – Betyr feil	Feil	Jentegruppesamtalen
Kikka	Engelsk (Kick) – Betyr å sparke	Kastet ut	Jentegruppesamtalen
Æss	Norsk(?) (Æsj(?)) – utrop om noe som er ekkelt(?)	Utrop for å få oppmerksomhet	Jentegruppesamtalen
Fju	Engelsk (Few) – Betyr få	Få	Jentegruppesamtalen

Allah	Arabisk (Allah) – Betyr Gud	Muslimenes Gud – brukes som utrop	Jentegruppesamtalen
Gåsta/Gåste	Engelsk (Ghost) – Betyr spøkelse	Å forlate noe/noen uten å varsle	Jentegruppesamtalen
Fjutsjur	Engelsk (Feature) – Betyr egenskap, karakteristikk og funksjon	En egenskap/funksjon (brukes her om teknologi)	Jentegruppesamtalen
Ædd	Engelsk (Add) – Betyr å legge til noe/noen	Å legge til noen på sosiale medier	Jentegruppesamtalen
Kripi	Engelsk (Creepy) – Betyr skummel	Noe som er skummelt eller ekkelt	Jentegruppesamtalen
Bit/f/ ho diss	Engelsk (Bitch, Who og This) – Betyr å spørre noen om hvem en person er	Spørre noen om hvem en person er	Jentegruppesamtalen
Præivesi	Engelsk (Privacy) – Betyr personvern/privatliv	Å få være i fred/få oppfylt sitt personvern (brukes her om sosiale medier)	Jentegruppesamtalen
Faita	Engelsk (Fight) – Betyr slosse/krangle	Krangel/slosse	Jentegruppesamtalen
/f/ømt	Ukjent opprinnelse	Brukes som invektiv	Intervjuet med Yasmin
Ækk	Kurdisk – Betyr Bæsj	Brukes som invektiv	Intervjuet med Yasmin
kæ/γ/be	Arabisk – Betyr hore	Brukes som invektiv	Intervjuet med Yasmin
/f/amener	Østnorsk (Skjønner du hva jeg mener)- Rapporteres å brukes mest i Oslo	Skjønner du hva jeg mener	Intervjuet med Zeynep
Koran	Arabisk – Betyr muslimenes hellige bok	Muslimenes hellige bok	Intervjuet med Zeynep
Bror/Bro	Engelsk (Brother), Norsk (Bror)	Brukt i tiltale til venn av hankjønn	Intervjuet med Zeynep/Guttegruppesamtalen
Mækhe	Kurdisk – Betyr ikke	Ikke gjør det!	Intervjuet med Zeynep
Mæsti/Mæsto	Ukjent opprinnelse	Flere har samleie med samme person	Ekstraintervjuet
/f/anda	Kurdisk – Betyr stor	Stor rompe eller store bryster	Ekstraintervjuet
/f/kærå	Kurdisk – Betyr avkommet fra et esel	Forstyrret kvinne (brukes mest negativt, men innslag av positiv forstand)	Ekstraintervjuet

Kass/Kyzz	Kurdisk – Kvinnelig kjønnsorgan	Kvinnelig kjønnsorgan	Ekstraintervjuet
Næ/f/ti	Ukjent opprinnelsesspråk	Noe veldig bra/pent	Ekstraintervjuet
Skæ/f/ti	Kurdisk – betyr ødelagt	Noe som er ødelagt (brukes noen ganger for å beskrive kvinner som har hatt samleie med mange)	Ekstraintervjuet
Arabern	Norsk – betyr en med arabisk opprinnelese	Noen med penger	Ekstraintervjuet
Oske fasse u	Ukjent opprinnelsesspråk	Faren din (brukes gjerne som svar på spørsmål)	Ekstraintervjuet
Skækk	Norsk (skakk)	Kul/ruset (Brukes også i Oslo med betydningen å være ruset)	Ekstraintervjuet /Guttegruppesamtalen
Feddr ass	Ukjent opprinnelsesspråk	Forespørsel om å dra/ forespørsel om å snakke	Ekstraintervjuet
/f/årta	Ukjent opprinnelsesspråk	Politi	Ekstraintervjuet
/f/armina	Ukjent opprinnelsesspråk	Mitt mannlige kjønnsorgan	Ekstraintervjuet
Bo/f/i	Kurdisk – betyr tom i hodet eller ingen hjerne	«Classy»/ «VIP»/ «overrated» (brukes gjerne som beskrivelse på kvinner)	Ekstraintervjuet
Sorri	Engelsk (Sorry) – Betyr unnskyld/beklager	Beklager/unnskyld	Guttegruppesamtalen
Tsjess	Ukjent opprinnelsesspråk	Ukjent betydning	Guttegruppesamtalen
Yo	Engelsk (Yo) – Slanghilsen som brukes over hele verden	Hilsen	Guttegruppesamtalen
Eyh	Ukjent opprinnelsesspråk	Utrop for å få oppmerksomhet	Guttegruppesamtalen
Pornvideoa	Engelsk (Pornvideo) – Betyr pornografisk film	Pornografisk film	Guttegruppesamtalen
/f/est	Engelsk (Chest) – Betyr bryst	Bryst (brukes hovedsakelig om gutters brystkasse)	Guttegruppesamtalen

Føkk	Engelsk (Fuck) – Betyr faen	Brukes som invektiv	Guttegruppesamtalen
Kis	Norsk (Kisen) – Annet ord for mann	Ekvivalent til bror (brukes hovedsakelig i hilsen/tilrop)	Guttegruppesamtalen/ Intervjuet med Elend
/f/ita	Engelsk (Cheat) – Betyr å jukse eller å være utro	Jukse/være utro (brukes her om spill)	Guttegruppesamtalen
Dikk	Engelsk (Dick) – Betyr mannlig kjønnsorgan	Mannlig kjønnsorgan	Guttegruppesamtalen
Knæppa	Ukjent opprinnelse	Å ha samleie	Guttegruppesamtalen
Lakt/ lakt ut	Norsk (Legge og ut) – Betyr å legge ut	Ta mannlig kjønnsorgan ut av buksen	Guttegruppesamtalen
Hej	Engelsk (Hey) – Betyr hei	Utrop for å få oppmerksomhet	Guttegruppesamtalen
Djåks	Engelsk (Joke) – Betyr vits	Vits/spøk	Guttegruppesamtalen
Fitt	Engelsk (Fit) – Betyr passe	Veltrent	Guttegruppesamtalen
Æti	Ukjent opprinnelse	Ukjent betydning	Guttegruppesamtalen
Djackdjack	Ukjent opprinnelse	Ukjent betydning	Guttegruppesamtalen
Sviks	Ukjent opprinnelse	Ukjent betydning	Guttegruppesamtalen
Spoonen	Ukjent opprinnelse	Brukes som navn på lydopptakeren	Guttegruppesamtalen
Pu/f/øps	Engelsk (Push-up) – Betyr armheving	Armheving	Guttegruppesamtalen
Mææn	Engelsk (Man) – Betyr mann	Mann	Guttegruppesamtalen
Deipen	Ukjent opprinnelse	Ukjent betydning	Guttegruppesamtalen
Stikkern/ stikkern	Engelsk (Sticker) – Betyr klistremerke	Brukes om en Snapchatfunksjon	Guttegruppesamtalen
Fifamæt/f/	Engelsk (FIFA og match) – Betyr FIFA-kamp	FIFA-kamp	Guttegruppesamtalen
Gæsa	Engelsk (gas) – Betyr fis	Har mange betydninger (i denne sammenhengen brukt om å tape i spill)	Guttegruppesamtalen

Blæsa	Engelsk (blast) – Betyr (blant annet) sterk trykkbølge	Har mange betydninger (i denne sammenhengen brukt om å tape i spill)	Guttegruppesamtalen
Drøggdiler	Engelsk (Drug og dealer) – Betyr dopselger	Dopselger	Guttegruppesamtalen
Bonersen	Engelsk (Boner) – Betyr erigert mannlig kjønnsorgan	Erigert mannlig kjønnsorgan	Guttegruppesamtalen
Gei	Engelsk (Gay) – Betyr homofil	Homofil	Guttegruppesamtalen
Knult	Norsk (Knulle) – Annet ord for seksuelt samleie	Brukes om noe som er ødelagt	Guttegruppesamtalen
Negravi	Ukjent opprinnelse/ språk	Ukjent betydning	Guttegruppesamtalen
Æ sværge/Sværg	Norsk (Sverg) – Betyr å sverge på/ved noe	Å sverge på/ved noe	Intervjuet med Elend/guttegruppesamtalen
Kussi tannm/ Kyzzi tinnm	Kurdisk – Betyr å ha samleie på en spesiell måte	Å ha samleie på en spesiell måte	Intervjuet med Elend
Tsetke	Kurdisk – Betyr å fikse noe/noen	Å fikse noe, eller å ha samleie	Intervjuet med Elend
Æ jette ænnæm/ A yittann	Kurdisk – Betyr å ha samleie med bestemoren din	Jeg har samleie med bestemoren din	Intervjuet med Elend
Fåkk ju/fakk ju	Engelsk (Fuck og You) – Betyr faen ta deg	Dra bort/ ikke bry seg med en person/ faen ta deg	Intervjuet med Elend
(å) Lø	Rapporteres å ha blitt lånt fra Oslo. (Bruksområde i Oslo: veldig mange betydninger. Både positivt og negativt, men tidligere bare negativt. Trodde før det var fra det arabiske ordet for «nei», og dagens bruk kan være en utvidelse av det. «Å» legges til ved reaksjon på noe overraskende)	Bra/kult	Intervjuet med Josiah

Blæste	Engelsk (blast) – Betyr (blant annet) sterk trykkbølge	Slå noen/ Ha samleie	Intervjuet med Josiah
---------------	--	-------------------------	-----------------------

Masterarbeidets relevans for lektoryrket

Denne masteravhandlingen i sosiolingvistik er uten tvil relevant for lektoryrket. Det å arbeide med ungdommer fra flerkulturelle miljøer har gitt meg ekstra innsikt i deres livsverden. En økende andel av elevene i norsk skole er flerspråklige, så dette vil være til hjelp i undervisningen av disse elevene. Det er for øvrig en rekke relevante læringsmål fra læreplanen i norsk jeg vil kunne undervise enda bedre i etter arbeidet med denne masteravhandlingen. To eksempler er at elevene etter VG1 studieforberevende utdanningsprogram og VG2 yrkesfaglige utdanningsprogram skal kunne:

- «gi eksempler på flerspråklighet og drøfte fordeler og utfordringer i flerspråklige samfunn
- drøfte kulturmøter og kulturkonflikter med utgangspunkt i et utvalg samtidstekster» (Utdanningsdirektoratet, 2013, s. 10)¹⁰

Det å ha spesialisert seg på et kontaktindusert språkfenomen knyttet til flerspråklighet, gjør at jeg har opparbeidet meg kunnskap som er relevant å trekke inn når man skal snakke om flerspråklige samfunn. Det finnes også en rekke skjønnlitterære samtidstekster som har multietnolektisk stil som sitt grunnlag. Et eksempel på en slik bok som ville vært fint å inkludere i litteraturundervisningen er «Alle utlendinger har lukka gardiner» av Maria Navarro Skaranger. Jeg har skrevet min bachelorgrad i «norsk som andrespråk» og har også gjennom den opparbeidet meg kunnskap som kan hjelpe meg i språkopplæring av elever med et annet morsmål enn norsk. Fokuset på flerspråklige elever har altså gått som en rød tråd gjennom hele mitt studieløp.

Det å få tilgang til ungdommers livsverden på den måten man får gjennom feltarbeidet til en studie som dette, gjør at man blir bedre kjent med ungdomskulturen, og da spesielt ungdomskulturen i flerkulturelle miljøer. Jeg hadde, gjennom de individuelle intervjuene, gode samtaler med ungdommene, som økte min kunnskap om hvordan det er å være en del av, og vokse opp i, et flerkulturelt miljø.

Denne muligheten til å være tett på ungdommer har gjort at jeg i enda større grad føler meg klar for, og gleder meg til, å ut å undervise i skolen.

¹⁰ Kilde: Utdanningsdirektoratet. (2015). *Læreplan i norsk* (NOR1-05). Hentet fra <http://data.udir.no/kl06/NOR1-05.pdf>

